

Msc. Dresd.
M 33 a

Handwritten notes:
 1811-1812
 Bibliothek

Zweck der Benutzung (ist Veröffentlichung beabsichtigt und in welcher Form?)	Zweck der Benutzung (ist Veröffentlichung beabsichtigt und in welcher Form?)

Königl. öffentliche Bibliothek in Dresden

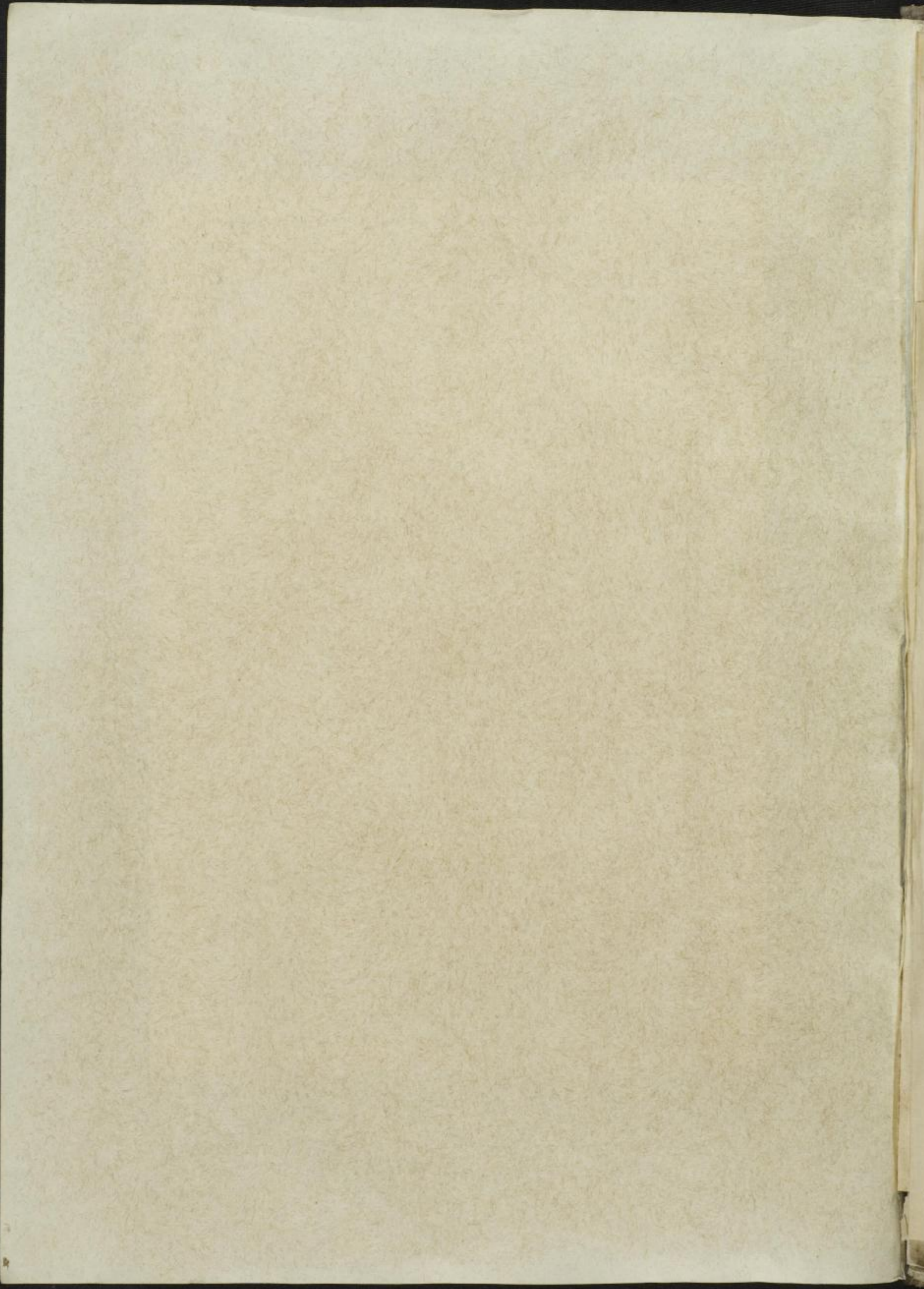
Handschrift Nr. *M 33^a*

Die Benutzung dieser Handschrift wird unter der Voraussetzung gestattet, dass, wenn aus ihr ein Textabdruck veröffentlicht wird oder Nachbildungen hergestellt werden, der hiesigen Bibliothek darüber Nachricht mitgeteilt und, wenn möglich, ein Exemplar des Textabdruckes oder der Nachbildung unentgeltlich überwiesen werde.

Zum Durchzeichnen, sowie zur Herstellung von Photographien oder sonstigen Vervielfältigungen ist die besondere Genehmigung der Bibliotheksverwaltung erforderlich.

Jede belehrende Auskunft bezüglich dieser Handschrift und namentlich jeder Hinweis auf der Bibliotheksverwaltung unbekannt gebliebene, dieselbe betreffende Veröffentlichungen wird dankbar entgegengenommen.

Umwenden

Ludwigsbibliothek Dresden!

Pragen zu können ob eine gewisste Plünderung
des XV J. gedauert sei oder nicht, das wäre aus dieß ein-
nen glücklichen Zufall möglich, für zu Gehen, was man nicht
nächst die Leidenen v. Daviden der Königsleue f. f. f.
Bibliothek in einigen vollständigen Bänden. Es kann
sich aber nicht ob irgend jemand in Deutschland einen
die gewissten Bücher zu geben in der
sein kann. Ein werden ohne Zweifel von den
den v. Köpfer zu sein können, was ein
in Belgien selbst oder allenfalls in Holland aufzu-
gen. Blommaert, Inellaert, Prudens van Dujse, Perrone
sind, danken ich, vortlich und ein Leben; was weiß
ich kann ich abgeben nicht zu geben. Das was
den die die abgeben sich die Belgischen Bibliothek
sich leicht nachher können, und ob ich gleich-
tig von walden von diesen aus die was
wollen. Eine willfährigen Bücher zu geben
die gewisste mich; was ein jeder in der
Pragen

33^a

12

Syrische Weiber wollen, werden Sie gut thun, nicht un-
von geschwulstigen taubsten Schwefel, sondern letzterelben
Lithon anzunehmen.

Ziehen Sie es aus in Holland zu suchen, denn Weiber
Sie aus ein russischen Land, das Vorsetzer des in-
deutschen Syrischen v. Lituanien Dr. Jonckbloet in
Deventer, v. nobilitas Sie tief boldigen Dutschel.

Die Syrischen Lyden v. Johann Kunt aus dem
zu suchen aus folgenden beiden gebrauchten Ges-
nissen aus:

Dits die exzellente Chronik van Vlaenden. Antwerpen
1531. fol.

Chronique van Vlaenden, door M. D. en F. R. Brugge o. J. fol.
ist zwar aber beide nicht aus irgend einem
Ph. Blommaert hat die Syrischen Lyden v. Johann Kunt

bekannt in 2 Ausgaben v. Ned. Letzterer
Jest 1834. , ob aber das Lutheraufwärtigen
zu sein, ist nicht, da ist mit diesen Nachforsch-
en aus dem oben beschriebenen abzuhängen.

Ich bedauere sehr, dass nicht bessere Aufträge geben
zu können; aber wenigstens dürfen Sie verstehen,
wie viel das von mir zu erwarten ist, wenn Sie
Ziele zu erhalten.

In nächster Zukunft

Sp

Halle d. Juni 1853.

sehr angelegentlich

J. Zacher.

Im März 1864 besuchte Lopsitz an das Landmini-
sterium über die Frage, ob die Hs. M 33^a in Regl.
bibliothek (Fländische Chronik in fländischer Sprache)
an die k. sächs. Commission in Brüssel, bezug. Jean
Gachard, übersandt werden sollte.

Ob diese Übersendung über das Landministerium in
Mitsprache erfolgt? Ver. d. Landm. v. 31. März 64. an das Minist.
der sächs. Regl. zur Übersendung nach Brüssel.
Sachverhalt, ob die Handschrift mit einem Original
gleich gefunden worden, welche weitere Auskunft gibt,
in welcher Weise dieselbe von der sächsischen Commission be-
nutzt werden ist?

Die Rückgabe ist mittelst Com. des sächs. Ministeriums
v. 21. Aug. 64, in welchem die Druckpresse der k. sächsischen
Regierung als die einzige Commission für sächsische Handschriften
für die unvollständige Beschreibung des sächs. Buches
benutzt ist, erfolgt.

Sollte die sächs. Regierung in der Sache des Minist.
der sächs. Regl. zu verfahren?

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Ad codicem M. 33^a.

Die zwei Nöck, flandrischer Eroniten, Bl. 1. - 4te und
Bl. 12. - 19., in fländrischer Sprache mit dem Namen Driestrijcken
nach dem Jahr 15ten Jarsjündert geschrieben.

Das jüngere, größere Nöck, welches dem Anfang folgt,
heißt so:

..... waten van sarr, wie dat sarr weder was; want
Lindric ginc totten coninc, seggende: dat sarr sicc te brin,
in laef; ende die coninc wanside Lindric, wou wann
dat sijn wyf was; Lindric siede, dat si binnen
XV. jannen nyff.

und folgend:

Op sinte lairryb acont giveman d' ingelischen in dat
oostindien ende si roofteren al omme d' land ende gro
sijn vretenwastere, scouwendye, in gronde sturken,
ken ende si statent vint (sint) in de sijnere. So
in dit is t carnacion van den calyb (Nalaid) want:

Gien wnyf cristüs al wat yfseult,
ende jfseult ende jfseult dantot yfseult,
doru lairman te calyb opt velt,
na dit loyde ende manken wanne yfseult.

Die Eronit beginnt, wie man sieht, mit dem flandrischen Sonett
des Lindric und des Nöck Frau Douwa, ungschäft in der Sprache wie
die jüngere latine. Eronit, welche in dem Recueil des Chroniques de Flan-
dre, Brüssel 1841. tom. I. pag. 19. schon schon abgedruckt sind, nach dem
vom 14. Jarsjündert, Bl. 50te an, auf die flandrischen ungschäft (die Min-
danzellen ungschäft ist bidemilum ungschäft worden), gibt fünfzig
sogenannte carnaciones, das sind ungschäftliche Stufen (die nach dem

mit einem solchen) und nicht bis 1436, wo sie mit dem am 9. August
durch die englischen bewirkten Verwüstung von Gataungha, Fison,
Sylt u. s. w. erfolgte.

Von dem berühmten flandrischen Geschichtsschreiber, Vanhelling (Gr,
schriften von Flauden, Tübingen 1834) kommt, Justus Recueil der chroniq-
uer erwähnt ist, und Kervyn de Lettenhove (Histoire de Flandre
Brüssel 1847) besprochen letzter zum in latin. u. französischem
Geschichtsbuch und nicht das ungenau bezeugt für auf mit den flä-
mischen Epochen. Es sind die vorliegenden Geschicht mit einem
dem von Vanhelling genannten Zusammenfasser, hat nicht unmittelbar
den können, da auf demselben derjenige, welche gedruckt worden
nun sind, sind nicht zu erlangen waren.

Dieses Buch bleibt bei dem vorstehenden, klaren Buch,
Bücher, Bl. 1-47, welche nicht möglichem in dem Fortschritt
auf der oben erwähnten gegeben ist. Dasselbe hängt mit dem
Jahre 1467. an:

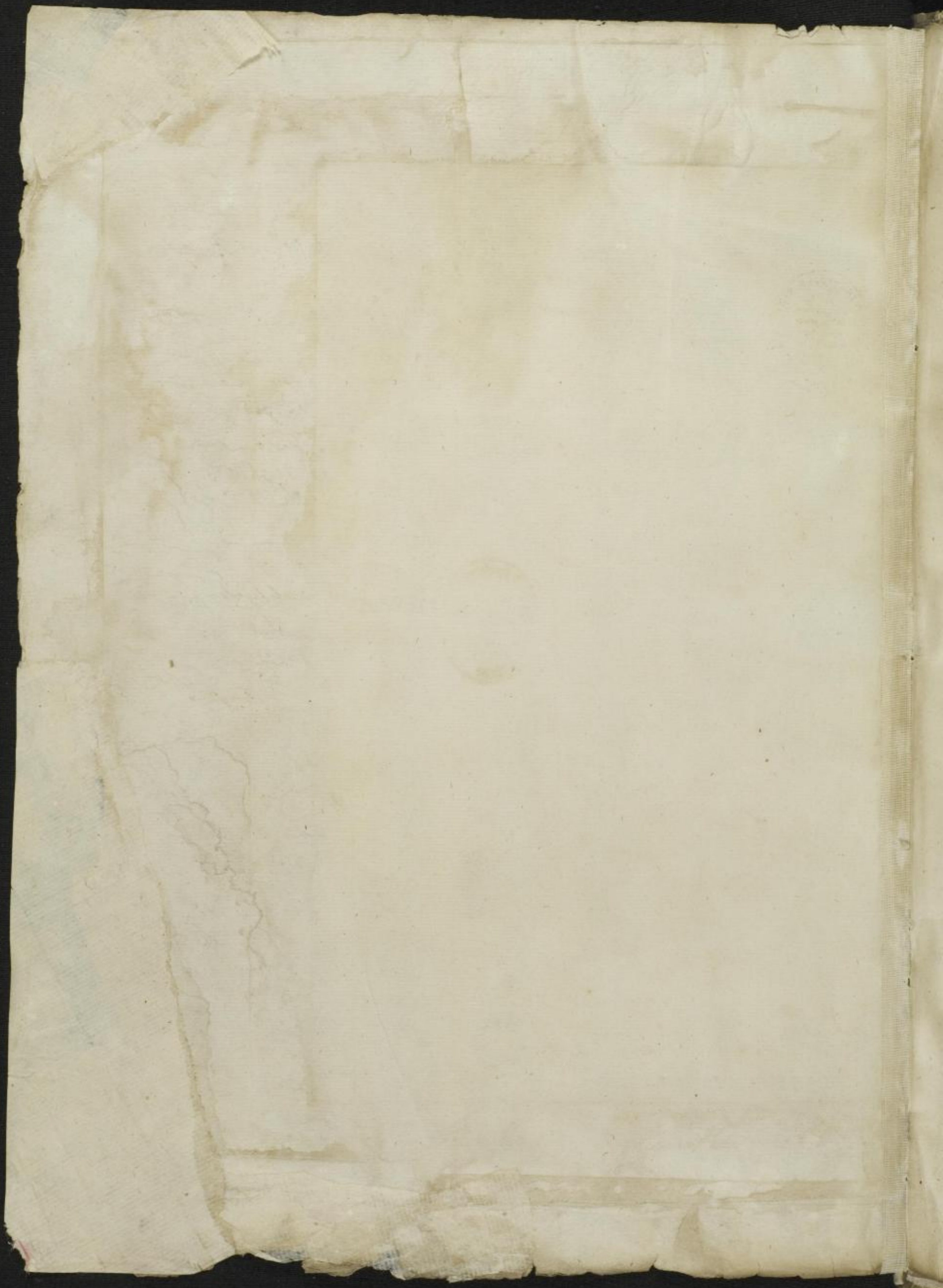
Karl, Philipp von, war in dem Jahre 1467 von
Boulogne, von Brabant, von Lottin u. s. w.
und bricht ab 1477. mit dem Grafen Maximilian und dem Ma,
ni von Burgund:

und von dem hat sie wort mit seinem wohnen tot
bringen, dass sie blanz liegen.

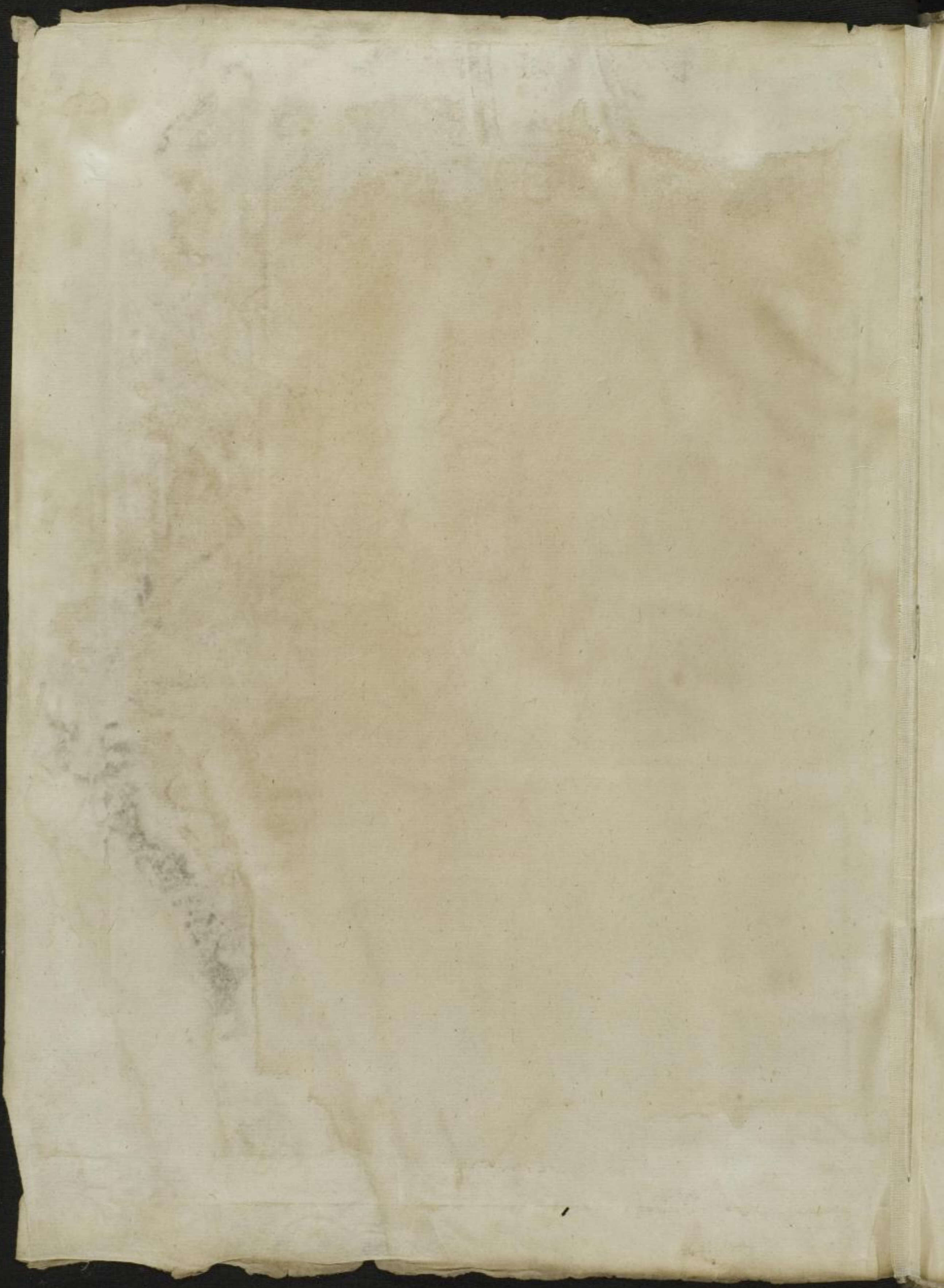
Inhalt:

- 1) Fragment einer Fländrischen Chronik von 1468 bis auf Kaiser Maximil. I. Fol. 1^a.
- 2) Verschiedne holländische Gedichte. Fol. 5^a.
- 3) Von dem sanguin. und cholericischen Temperament. Fol. 7^a.
- 4) Verschiedne holländische Gedichte. Fol. 8^b.
- 5) Pappst Clemens Verordnung von den 12 Freytagen an welchen gefastet werden soll. Fol. 9^b.
- 6) Eine Fländrische Chronik bis zum Jahre 1456. Fol. 11^a. Der Anfang fehlt.

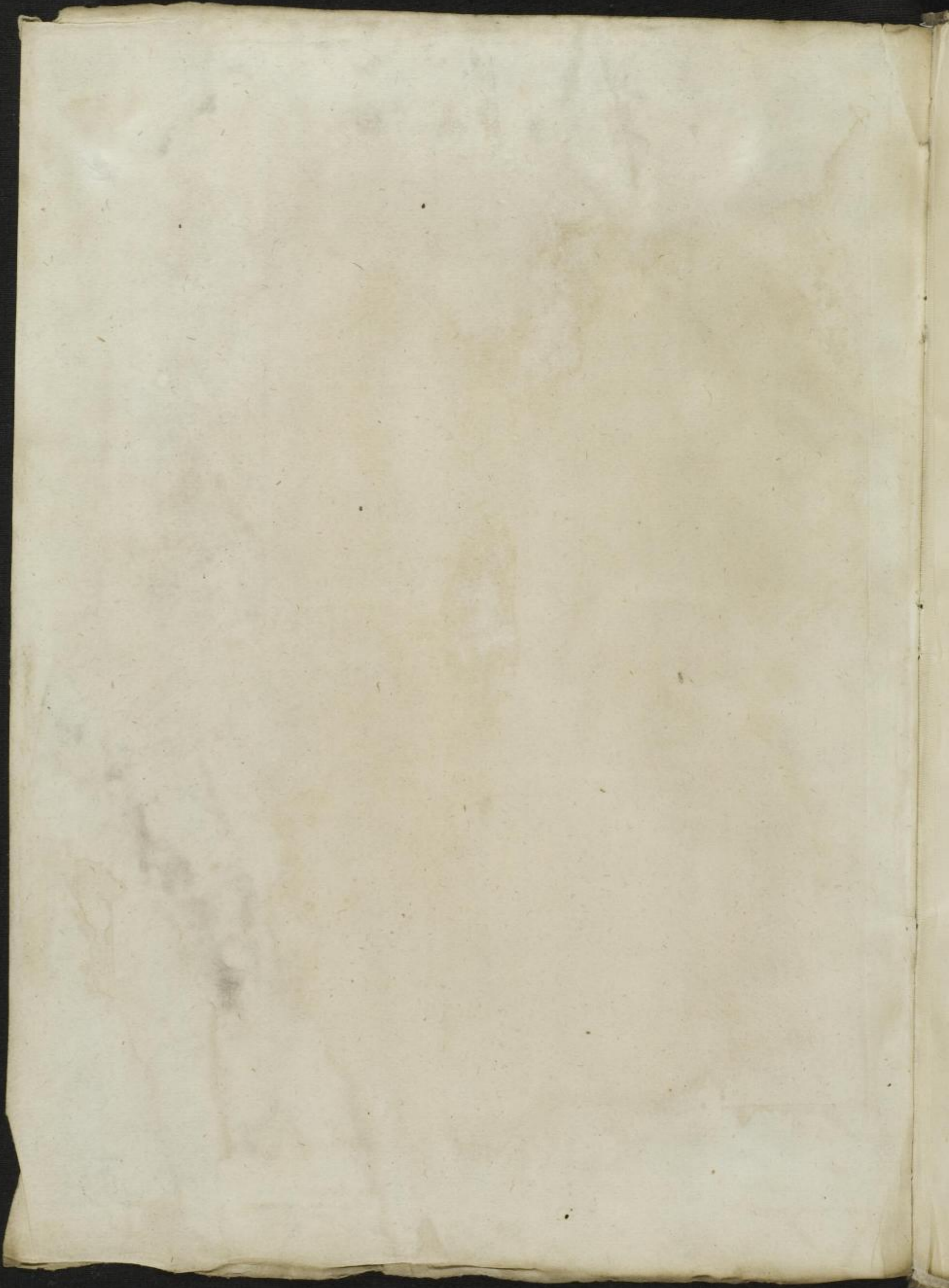

IV

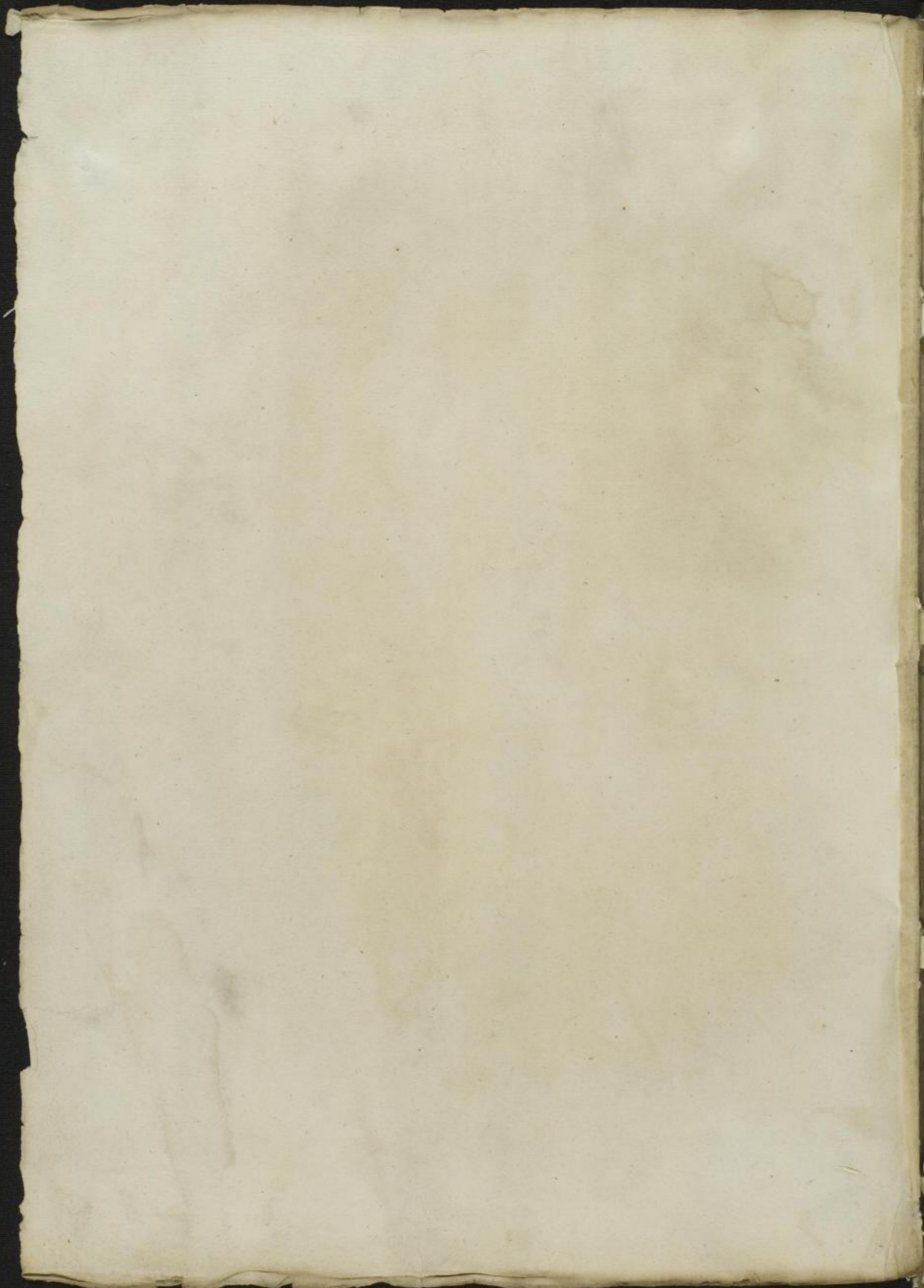
16

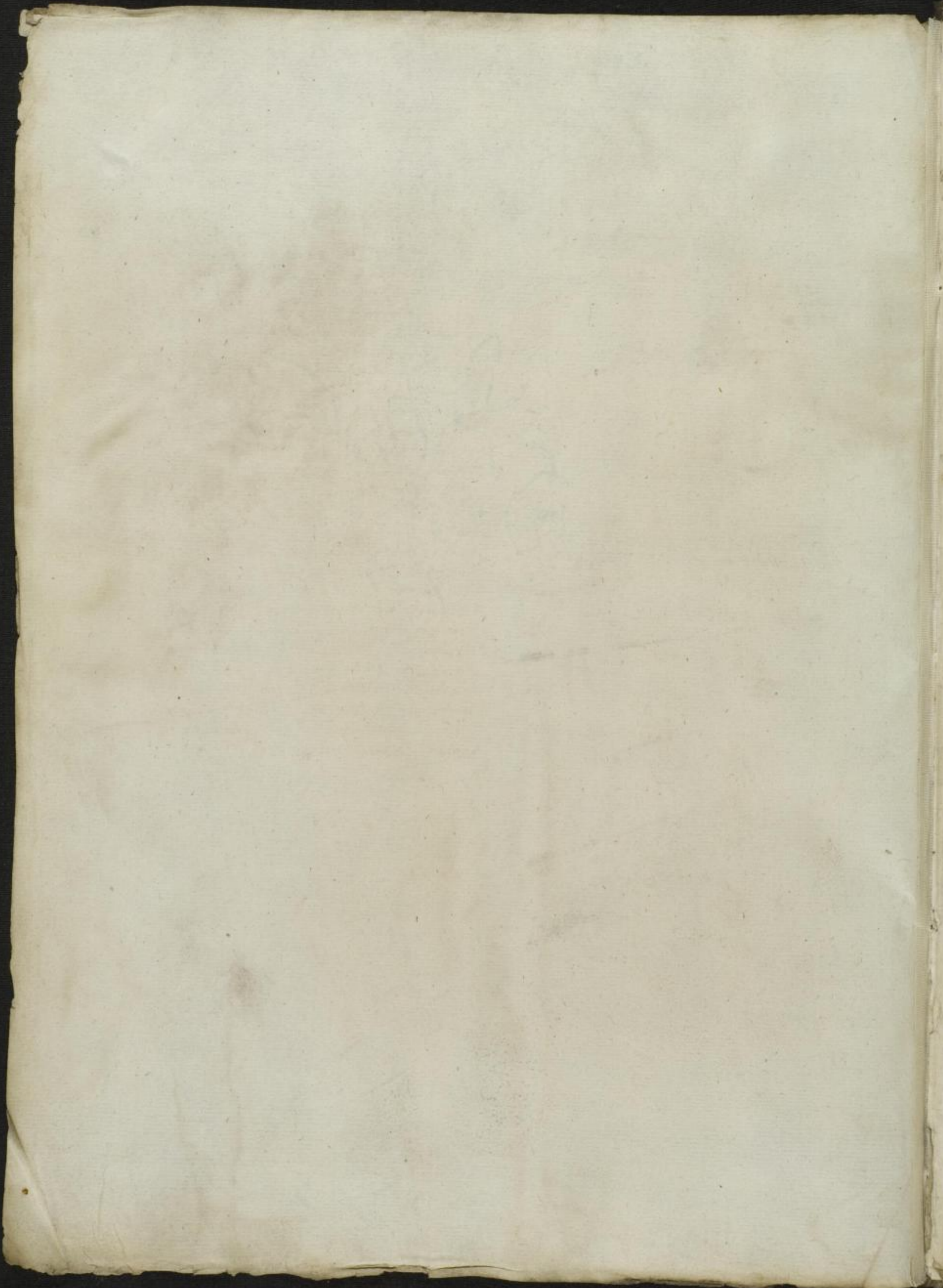

V

17

13

Al dat gheschiedt dat ma
 gheindij hant b'at van loite d' h
 lumborg d' liden borch graue van
 slaenderen van s'ingorille d' s'
 linte van gerant in de name
 En rest na d' s' in plaed in ybra
 lant ontfangen met soos s' met gra
 macht tot doe s'inte saul in du
 ludite s'ingorille tot de s'inte
 maer s' moer in wadz ony sluy in
 dan loase onslagen wad in
 s'inte s'ingorille in iudij d'as na s'om
 in doos gauw s'ingorille van s'inte ad
 En s' tot off k'ad tot soot in
 s'inte ludite in alle id' in s'usse
 b'ediening dat s' moer s' s'lu s'au
 per s'ingorille in m'ar in af b'etay in
 groot s'ime van s'ingorille s'ingorille
 in moer s'ingorille s'ingorille s'ingorille
 w'ijr van b'ediening d'as s' w'edre
 in yadde s'ingorille d'as g'lyc so moer
 alle du s'ad vandy land van ludite
 alle van s'ingorille s'ingorille b'
 b'ediening s'inte ady s'ingorille in
 moer in af b'etay in dit g'stud d'
 in s'ingorille in m'ar s'ingorille
 s'at s'ingorille s'ingorille s'ingorille amari

Al s'ingorille s'ingorille s'ingorille
 van s'ingorille s'ingorille s'ingorille
 s'ingorille s'ingorille s'ingorille s'ingorille
 du b'ediening w'ot g'foud in b'uegg
 met groot s'ingorille

In rest d' na s' k'ad s'ingorille
 met groot macht s'ingorille s'ingorille
 in s'ingorille maer s'ingorille g'
 post s'ingorille s'ingorille s'ingorille
 k'ad w'ot qua met s'ingorille in d'
 land van ludite want du ludite
 s'ingorille s'ingorille s'ingorille
 te s'ingorille in g'bet s'ingorille

(Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page)

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is arranged in several paragraphs, with some lines appearing to be headings or salutations. The ink is dark and the paper shows signs of age and wear.

Handwritten text in a cursive script, continuing from the left page. The text is arranged in several paragraphs, with some lines appearing to be headings or salutations. The ink is dark and the paper shows signs of age and wear.

Faint handwritten text, likely a list or inventory, consisting of several lines of script.

Further faint handwritten text, continuing the list or inventory.

A few more lines of faint handwritten text at the bottom of the left column.

Faint handwritten text, likely a list or inventory, consisting of several lines of script.

Further faint handwritten text, continuing the list or inventory, with some lines appearing more legible than others.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is dense and covers most of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is dense and covers most of the page.

en vanden in myn licht vberde mach
en day van ma op eenen dach
des hem andert liff en goet en waer
hy is be droegen ut 2 mate gure

Het is jamer dat een elken goet
noude vnschep schreiden dat
den te goet hadde en te mocht gure
den vander nichte en oet meren
als my myn goet af ghaet
for en vander moment en my bestant

Het velle come god wort
dat ghen vanc is v bezert
dat ghen syt moechde bryghen
dat ghen hebt moecht dij vruzen
en nacht en dach in tabernakel
en met en vint en met en heeft
en wet en driquet en wel betant
my gheeft vonden hant en tghel hant

Schamel ghefelle sonder ghele
denne day mit bezeghe en velt
en nodde hant pande vrt hant
dat syn gods martelant

en schamel is en velle gebrecht
en stille stoncht en mit en sprecht
dichte hant en syn onvulle
al velt dat hy stoncht stille

en met en dan en mit en velt
en met en heeft noch he me en gure
het is avensyn al open hant
dat hem is nabed armoede stant

en met en dan en mit en velt
en met en heeft noch he me en gure
het is avensyn al open hant
dat hem is nabed armoede stant

Ghe lapt schoon vnde hant hant
dat is en dinc dat qualic vnt

vrouwen en schandlike draghe
en selue hant vlore baghe
en cam-lore vnt syn sonde knape
hant na staen is op en gape

Allo papen stoude hant en
for marcho wel en dinc vnt
Het wat hant ghen for my stant
Dort my goet is den v quant
Dort my is te doe v lacht
set my vore te sette acten

Het is quant met hant te driquet gelacht
en qualic betant en wel vnt mach

breche sonder rante
en vrent sonder troude
en ghebet sonder inlicht
dats al vlore arbrant

en vrent te vort en vrent te vort
en en vrent acten vnt
dat is en vante brugghe

Als my en nome hant hant ment
en op my vrent vnt en hant
en op my lichte en voren vrent
en my en lofman stant op syn troude
en op my voren vnt en hant
for is vnt moede myn noch vnt
als my vnt te voren
vrent en ghe voren noch vrent

Het is vnt hant te vrent
dat my lofman hant vnt

en vrent myn vnt vnt vnt
en vnt hant vnt en lichte vnt

Alde vlcap is en vnt
day dant myn hant te vnt
en alde vrent is en vnt
dant vnt vnt vnt

Al vnt myn vnt for vnt my vnt
vnt vnt vnt
vnt vnt vnt for is en vnt
en midden vnt
vnt te tot god vnt syn vnt
dat is my vnt
for vnt vnt vnt vnt vnt
vnt is vnt dat vnt en vnt

In die mensche ghedmet tot alder tijt
 Van die ghewone vint en die ghewone sint
 En die ghewone vint en die ghewone quart
 En die vint en die vint en die vint
 En die ghewone sint en die vint en die vint
 En die vint en die vint en die vint

Je woude dat mi mit en conste
 vintscap ghetoom sonder onste
 want het en is gheen quader fenny
 die vint en die vint en die vint

Je en sach myn lief in wind maar
 maar is sach die soe dat die soe want

Herlen puyson dinter en vint
 die soe en die vint en die vint
 by mach seker sijn die soe
 die sal die vint en die vint

Welcke sonder god consume
 papen die hant kerke vint
 puyson vint en onghenadich
 sonder vint en onghenadich
 en vint en die vint en die vint
 en soe en die vint en die vint
 en die soe en die vint en die vint
 sonder vint en die vint en die vint
 en die vint en die vint en die vint
 en die vint en die vint en die vint
 en die vint en die vint en die vint
 die soe en die vint en die vint
 die vint en die vint en die vint

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is dense and covers most of the page. It appears to be written in a historical German dialect, possibly from the 17th or 18th century. The ink is dark, and the paper shows signs of age, including some staining and discoloration. The text is written in a single column, filling the page from top to bottom. The handwriting is very fluid and characteristic of the period.

[Faint handwritten text, possibly a list or account]

[Marginal notes on the left side, including numbers 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20]

Die na des mees bost het tijt haect
In vassels in reformacie gort
Eer na iijhsichte die blinde mensche haect
Die du-sepma na gode wijnt haect
na soons wredze in na volle bloet
Die die vissche oer haben moet
na vele soen nopen
Die seke vissch haect na vrisch want hort
met mule open
Die sloemden haect om te sijn bedrope
in des hemels dui
Die alle vrucht hake in hoep
na des sonde beschau
Die hake als in vrischz min laie
na luse doort durc ic na spuze sal
des roepet theere al rest dus slau
naet hoep dat my ghebuse sal
Dus die met hoep het want onre delyc
my zunde haer soe amozind ge laet
haer vrbare wese be-lyst in se delyc
haer herte jonstich haer sijnne vze delyc
haer vdel vrische jomst. dat
haer vort dat tot in mynd ziele gant
In seyn va myne
haer schoonheit die hongez in doest vslact
in mychame byme
haer myne vze pooge met zeyne zinne
haer plaspance
Dort die daeden gheest het leue ghevein
in sustuancie
Dus merckede dese ordinaer
my duncte dat vrisch duren sal
Daer pas ic erreche doch confortancie
Noch hoepic dat my ghebuse sal
Noch hoepic dat zij myne ontferme sal
noch hoepic op haer vrbare delyc groot
noch hoepic dat haer vrbare vze vze sal
dat my somberse haer vze sal
Ghebuse in luse ja tot die doer
noch hoepic dat my haer mede-ge zoot
haer blofnde wagen

Ick heb die wenschyn zoost enoer
 voer al verstragen
 mit hant ghehoer die goulde omhage
 tot die vord lanc
 hant bruyt oerkeind sullen den ofunge
 troostlicke gheclanc
 Die dat sy tye borlen de borstlicke lanc
 Om myn ghesond wille cude sal
 marz mon forstse al es abezby d' stranc
 noch hope dat my gheburz sal

Ick hope dat wy sullen houze noch
 dat ons sote sinnen elyke seke
 en selke onelode hantze noch
 in een velinck de buyte zofze noch
 elcken selke s'lyf goet / dat s' sinnen seke
 noch hope volmaect
 Die dat wyz abich om d' imbe seke
 noch hope volmaect
 dat wy d' andandz te bedde wintke seke
 al moer d' nacht
 dat die d' my forter da h' u' nich smact
 va l' u' v' b' u' z
 dat men na lang - d' i' s' t' e' h' y' t' h' a' u' t
 en dat wy h' u' z
 w' e' l' w' e' r' z' e' d' d' a' y' v' e' y' w' e' r' v' o' r' z' h' a' u' z
 als om luf proeue on d' e' n' a' t' u' r' e' l' s' a' l
 al h' a' d' d' e' d' e' f' v' r' u' g' h' e' v' y' u' s' m' e' t' m' a' r' z
 noch hope dat my gheburz sal

Ick heb die wenschyn zoost enoer
 voer al verstragen
 mit hant ghehoer die goulde omhage
 tot die vord lanc
 hant bruyt oerkeind sullen den ofunge
 troostlicke gheclanc
 Die dat sy tye borlen de borstlicke lanc
 Om myn ghesond wille cude sal
 marz mon forstse al es abezby d' stranc
 noch hope dat my gheburz sal

De christen paut va some die
te witten dat wy waden hebbe
kruisue dat wy vrydaghen
sijn mit jaer voor den datse vast
te wite in te brade als hem die
zule sal seide vade licham d
te d' singele sijn ghezeit du
zu le toufane in te d' d' d' d'
Ende te vorzom totz abegiz
bliscap sonda synd in du vint
in sal daer af mit wite waer
dat du zule ghe waer is noch
hy in sal mit seze ongebiccht
dat is seker waer
It den iijste vrydach va mize
den adre is veer onse vullen
dach in mize den d' d' d' in
gode vrydaghe den vryde is
vrydaghe veer assencioe dach
den vryden veer sijnem den d' d'
na sijnem den d' d' veer sijn
hand bapst mit sijnem den d' d'
veer sijnem pater in sijnem pater
dach den d' d' veer onse vullen dach
half oest den d' d' veer onse
vullen dach in pater marit den d' d'
den d' d' veer alder heiligen dach
den d' d' veer crist dach Op d' d' d'
vrydach ghe gheseyde heiligen
dat huz na bocht ind iijste veer
was adam ghe macht onse iijste
vader It caym sloech abel sijn

broder d' d' d' op d' vrydach
ghijue noluel in d' vryde It op d'
vrydach veer onse moeste d' d'
veer ghe bod in It op d' vrydach d' d' d'
holy it vullen gheseyde It op d' d'
sloech d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
veer was sijn seze gheseynt d' d' d'
maer laer It op d' d' d' d' d' d' d'
bapst onse d' d' d' d' d' d' d' d' d'
den d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
It op d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
scapt d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
veer was onse hore the gheseynt It
op d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
vrydach was sijnem pater gheseynt
in sijnem pater onse d' d' d' d' d' d'
is den waer datse gheseynt
stary in d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'

Den d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
hebbe vande b' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
wond alle den quad d' d' d' d' d' d'
den d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
den d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
mit h' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
langhe moghe lere in d' d' d' d' d' d'
mit mesthe s' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
ghem. s' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
w' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
come te lande in veer wat mische

[Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through or a second column of text.]

In enige sine begunste daz
wile an laghe hetsoude qua//
lyc volynde in zoe wat mis//
ehen du bigha dze met hu//
welyc oft adersynd het in sal
mit langhe ghe duze sijn in
sullen seker de va duze dny
adze dit syde god selue
in is sekerz wanz in dse
daghe syde mit sauzelend
dit te vertene bulc zyn sijn

In in loymart esser dny dny
Ierster dny andre dny
dny. v. d. x. dny x. dny
x. dny. K Exproble hirsch bouer
dny. m. dny. x. dny. dny. dny
x. dny. dny. x. dny. K azaac hirst
wouer dny isre d andre dny
dndny dny. x. dny. dny. dny
April hirst dny dny. dny
x. dny dny dny. dny hirst
wouer dny dny dny dny
dndny dny. x. dny. dny. dny
x. dny dny x. dny. K in hirst
dny dny dny dny dny
dny dny K pulit hirst bouer
dny. m. dny. dny. dny. dny. dny

Dust hirst dny dny isre
dny. x. dny. x. dny. K isre
hirst dny dny. dny. dny. dny
Gond daz i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
x xi xii xiii xiiii xv xvi xvii xviii xix xx
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +

October hirst dny dny
dny. v. dny. h. stouer hirst
dny dny dny dny dny
dny dny hirst bouer dny. dny
dny. dny. dny. dny. dny. dny
du daghe mure no mure in
du slach ghad in hysale
mure zoe wouer dny god
no bouer al dny al dny dny

+ + + +
Gond daz i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
x xi xii xiii xiiii xv xvi xvii xviii xix xx
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
x xi xii xiii xiiii xv xvi xvii xviii xix xx
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
x xi xii xiii xiiii xv xvi xvii xviii xix xx
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
x xi xii xiii xiiii xv xvi xvii xviii xix xx
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +
i ij m m v vi vij viij x xi xii
+ + + + +

Dre daghe sijn ont faer in
Dre nachten Ware een eynde
ghewone oft ghetwone alst dat
Ware sijn lichamen souden lig
ghe souden samten totte drom
daghe In dit sijn die daghe
die zedige dach in muete
in die zedige dach in sprokelle
in die wiste dach va oryfte
It hit sijn noch die daghe
dit faer dazet hem de mische
schul dach af te wachtem
de vele te me in te dypke
dus die zedige dach in muete
in die andere dach van hoy
marut in die wiste dach
van oryfte in de muete
na in mermb gorm en salt
gort wynd

It die jarre dach comt
op die sondach zoe salt sijn in
stare wynter in die wynter
in gort woe sal sijn die faer
in wile scapen in wile ander
biste in die wynter gort in
littel oluy It als die jarre dach
comt op die mar dach so salt
sijn ghemme wynter tlyke
soms groot wond wile wate
vrechtynge va in dazefape

It hit was een ghete te stert die ghegote was of dard by
sijn die god onghewone sijn de wynter die ghedre va die spant
hor die te die souden in ghesen in die jarre bidde lope valde sijn

in v wandelinghe va pynne wile
comen sijn strem die wynter sal
gort sijn wile binn sijn strem
It als die jarre dach comt op die
dijson dach so salt sijn gort wynter
in sate een nat somer in wile
stare in ander biste wile homich
in wile oluy It als die jarre dach
comt op die gort dach zoe salt gort
tist sijn in wile wynter in wile
appelen in ander oft gort somer
wile sate in die gort oryft
grote hongere in mure stede
It als die jarre dach comt op die
donder dach zoe salt sijn in lile
wynter wile woe de biste
sate die sijn wile wate
wile oluy gort somer gort oft
in in die jarre salt gorm pyn
sijn It als die jarre dach comt
op die vry dach so salt sijn tlyke
wynter quart somer wile eynde
sate strem wate wate wate
sal sijn wile scapen sate strem
wile oluy sal sijn It als die jarre
dach comt op die sate dach zoe
salt sijn wynter dach wynter
soms de tarke sal hebbe pyn
de wynter die wile lile sate
hebbe die woe in wile lile
sate strem vad wessing in vad
lile sate

11
Chronica Flandrica

usque ad annum 1436.

Ab initio mutila.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Weten van hare wie dat haer vader
was maer liederic ginc totten coninc seg-
gende dat see sie te bedde lach en die co-
ninc vracchede liederic van wancn dat sy
wyf was liederic seide dat hi binnen xv
jaren voere gheleden noyt en conste ghe-
meten van haer van name dat sy was oft
van wat gheslachte wten wellzen die co-
ninc vracchede liederic hoe ee hare name
liederic seide sy liet ydonea

Die coninc antwoerde haestelike en seide
dat ydonea myn dochter is greef se v eenē
winc en sal v prince malzen vander co-
treuen steden en landen hier ontrent ghe-
leghen Ende ic vergene v alle mesdaet
dat ghi bi haer hebt gheweest sonder con-
sent van mynen maghen maer die coninc
wilde se sien eer hi eten oft drincken wilde
en daer omme liederic leide den coninc
te bedde aldaer ydonea lach

Die coninc ten bedde comende aldaer sy
op lach sy stont op ende willecomende hare
vader den coninc Ende aldaer seide sy hem
al die gheuarenisse hoe dat sy anden vif
liederic gheuoichte wten wellzen de co-
ninc maecte blide chere en hi bleef te lile-
burg houe x daghe lanc Ende die coninc
ontboet die van dermdre van noble dat
wellre nu aerecht liet Ende die vand
vincen dat men nu duwan liet en dat
voers volt quam al int voerseide liederic
casteel totten hooghen eedelen coninc lo-
tharinc ende al daer synde die coninc lo-

tharinc gaf liederic den forester
synre dochter teene winc in die presen-
sie van alden volke dat daer ter feesten
ontboeden was Ende aldaer was ghe-
houden een notabel brulocht van vyf da-
ghen lanc ghedurende en die ter brulocht
cremen waren vergiften liederic ende
ydoneam omme des conincs wille ende die
coninc maecte den voers liederic een ghe-
weldich heer ende prince vanden voers
steden en landen hier nae volgende

- Domme
- Noble
- Vermendoye
- Niele
- Arien
- Suennen
- Iedym
- Remere
- Lileburg
- Loudin
- Drugstoc
- Harrelobelre
- Gynsen

Dese feeste vanden voers liederic ghe-

7
dien sijnde die comt lotharum beuallic.
der voerf dat hi bouen al alle dese stede
en landen voerf al daer hi hem heer af hadde
ghemaect dat hi dat houden soude in recht
weerdicheit ende ouer al ellren recht vromesse
prechtende alsoe wel op die eedele als op die
ghemeene dweltic liederic voerf aldaer
veloefde te deen ende swaer den comt al
dat niet te latene Ende hi dede den selue
comt manscap van alle den steden en lande
voerf inde presentie van hem allen die
daer ter brulocht waren

Ten elfften daghe na dat die comt lotharum
comen was in lileburg houc hi
nam oorlof an sijn dochter en an die van
der mtre omme dat die comt alperis
lotharum vader dede maken te deer mtre
oufer vrouwen herre die omme dide
sij den comt groete weerdicheit en ghe
leiden den comt met eerliker gheselschap
tot parys toe en liederic nam seuen van
sijnen outsten soren eerlicke gheleet en
voeren mede metten comt lotharum ha
ren groet heer te parys waert maer dede
comt te lileburg houc was die van parys
den den comt soeken want die van
parys hadden ducht dat hi vanden wilde
veesten verbeten hadde gheweest

Die comt in parys comende alle die
van parys waren seer verblift en wille
comende den comt ende men ginc hem te
ghemoete seer blydelic en men hoerde in
parys die menare dat die comt sines

dochter gheuonden hadde en haet hi een
brulocht ghehouden hadde daer hi seluen
ter feesten hadde gheweest

Liederic lileburg met synen outsten in sone
in parys sijnde die comt dede een jaostement
veroeppen ter weerdicheit van liederic en
in dat selue jaostement hadde liederic den
dinc en den prins bouen alle andre prince
en here die in dat jaostement waren come
die vergiften liederic die wellre giften
worden ghesent te Vlaenderen waert
totter bruit ydonea

Maer daghebert der comt lotharum
sone was alte seer blyde dat ydonea sijn
suster vonden was en dat so veruolte en
pelyn kinde waren daer hi oec af was

In ende vander feesten soe nam liederic
oorlof an synen sweer den comt en an sijn
swaselic daghebert der comt sone en
oec alle die eedele die daer ter feeste ghe
weest hadden maer int scheidende die comt
beual liederic dat hi dat wilde foreest
en dat wout sonder ghenaden suer hou
den soude vanden voerf en moerdenaers

Liederic van parys comende met sijn kin
deren tot alle den steden en landen die he
die voerf comt ghegeue hadde Ende al
daer soe was hi eerlicke ontfanghen als
prince want hi dede maken te harreleke
op die leie een casteel daer hi sijn woonste
maecte en als liederic kinderen groet
waren hi deilde sijn heer schappie onder

¶ Ende die coninc lotharicus die
 eerste leon sone see stoffwilt die
 coninc ende die coninc leide te sijnen
 die sieden ende landen vaerf die hinc
 die ghegeue hadde en quam met ene gro
 die crachtte regene liederie ende buten li
 die waer seer ghenochten maer liederie had
 die vutorie ene hemelic was den panti ghe
 maet en sijden liederie en den coninc loth
 die was maer coninc dieer wie starf die coninc
 lotharicus int jaer vij ende ~~die~~ die
 die lotharicus regneerde sijn sone die groet
 die wach die wellre sijn loy in vlaenderie
 die om te lichteorne den zachtant ald was
 die om tot costburch toe En hi stichte on
 die in die lieke troestburch en te brugge
 die in slaatoers lieke in ene van sijn w
 die Ende om dat sijn loy vlaenderie be
 die ende ald op den zachtant dieer ommeleest
 die in vlaenderie twee mesdaghe

¶ Dese selue liederie stichte in brugge de
 die wach en troestelijn binnen der loene ende
 die onser vrouwen cappelle die dwelle in sijn
 die maer en maer bouwin dyferin dieer s
 die van vlaenderen dede breken selue
 die cappelle en dede den coer maren als inen
 die sijn mach

¶ Die liederie waerf dit forrest van vlaen
 die daren gheuegeert hadde den tyt van loy
 die jaren den veer een oorloghe tussche sijn
 die bere den coninc en den coninc cladenent
 die dagbarit sone en liederie die want sijn beert
 die wilde amment en vermondont of trecken
 die liederie en sijnen landeren en gheuent

die coninc den genact was cladenent sijn
 die nen neue want die coninc sijn beert die die
 die coninc cladenent quam met eene groet
 die heer crachtte veer die somme noble en dieer
 die was seer ghenochten want sijn seluen
 die wach was die veer liederie seer gequeest
 die so die hi daer af starf en wart begrane
 die te vrien int jaer vij ende lxxvij

Hadde

¶ Nota liederie ene bastant diemen heet
 die namelon den wellre namelon hadde lieder
 die graciono die coninc dochter van bartae
 die gen en die hi hare versaelde ald si jonc
 die was en ald dese jongelinc vij jaer ont
 die was si sendene al hemelic tot tullebu
 die houe wellre namelon in sijn op wassen
 die wort seer vroem en sterc want hi ghe
 die creecht met sijnre vroemhede een groet
 die deel van noormandren

¶ Antjoms liederie sone was dandre fo
 die vestier en hi regneerde in vlaenderie om
 die trent vij jaer lanc maer hi wort ver
 die sleggen vanden wandelen en vanden hinc
 die en oer dmeeste deel van sijnen landeren
 die en van sijnen braders want vlaenderie
 die en lottre was beoerue vanden wandelen
 die en vanden hinc die dwelle gheduerde niet
 die die spae van die jaren Ende die dat
 die crant regement vanden coninghe van
 die vromtyke tot dat quam die coninc wach
 die deel en sijn sone die coninc puppin hettont
 die van brabant die die hoda die coninc
 die van brabant die tot sijnre rapen te
¶ Die coninc puppin die vanden panti

Jachariaz comte van vranckric ghemect
 was Ende dese veerf yare min den coninc
 alderic sine crone en sinen ceptre ende
 die den seluen alderic een crone seere
 en maecten minne in scrapts Ende men
 gaf den ceptre en die crone den coninc
 puppin trarel martrichsone en naginart
 van hem comende Ende puppin sin vadre
 selde vranckric weder in goeden punte
 Ende vnaechden alle die swasme ende
 wandelen en suerden vranckric vande
 hendene en dadenkerken maken en ver
 sierde al vranckric duere en trarel
 martrichsone midt gaderen geeracide in vons
 sion quamen in lotteric in vlandere
 op die leye en ynt ensteel van harrele
 belic en asfaghen estoret in bestaert
 sone heer van buenen die wallre was
 die derde sone van liederic hilebus

Dese estoret hadde ene jongelinc ghe
 heten liederic wellic liederic was 22
 jaer out doen ginc hi maene metten con
 inc puppin ende nae puppin doot ginc
 hi woenen metten coninc trarelus magnus
 Ende die begonste vlandere eerst te
 veremene in sinen eersten tract weder
 om in redeliken punte te sijn

Anthoms eer hi vanden huind verflegh
 was en om dat sin vader was begraven
 te urien so dede hi die selue stede vermere
 en bouesten en hi dede in fonderic sinte
 jacops kerke

Liederic van harrelebelic
 van liederic hilebus bux sone
 metten coninc trarel puppin
 hi waerat den coninc trarel
 voerde in vlandere ghesen hi
 datter waren sone enstele ende
 ghespugiet metter wapene van vran
 vric en van vonsion Ende vande hene
 van lotteric daer af comen waren
 voerde in vlandere
 dat was vranckric

Dit verhoerde die groete coninc
 en midt dattet vult was en vol
 en maerdenaert daer sine beval
 mit liederic dat hi daer
 sijn soude en een forester
 dat lant suere soude vanden
 en maerdenaert Die veerf
 aerlof nemende inden veerf
 quam in vlandere harrelebelic daer
 hi op gehouden was en dese selue
 die suerde alle met vlandere lant

Maer daer waren sonighe stract
 uert die wellic leiden die die laghe om
 liederic ensteel te ghetrigene en hem
 te dodene die milen van lantwe
 van lantwe diemen hiet van sted
 en lehard met sinen drien bestaert
 want elc van desen hadden ene sc
 torre daer si op waenden Ende daer
 was hughet van langemerlic bondin
 van elueringhe bestaert van bestaert
 en bestaert landriat alle dese ware
 en ubele maerdenaert die wellic liede

en conste verwinen
C Die coninc traet sende te doermitre en te
doermitre naert den bisscop van parys e
dat wile te vifentien oft sy gude hie
me waren en oft sy den sendich vreden
en oft si die hadden die seden van kersten
menschen maer als die bisscop quam in der
brugghe van wendune soe waer hi ghe
voert vanden voers maerdenaers want si
saghen den bisscop doet maer die enape
vanden voers bisscop vreden te doermitre
saghen dat die bisscop van pa
ris vermaert was en souden totter wet
ter niet verre en was vander brugghe
en wendune en die voers enape open
vanden hoe dat si ghequeste ware ende
maer hardelien ware doet saghen

C Den arresteerde aldaer des bisscops ena
pen en die van doermitre senden twee boeke
mit om te onder sachene wat vanden salie
was en men vout den bisscop doet en doe
liconden si weder te doermitre en ontsloeg
des bisscops enape Ende men brochte de
bisscop in onser vrouwe kerke te doer
mitre en al daer was hi begrave Ende
men ontwaer den coninc traet die ghe
maermissse vanden bisscop en die name
vanden maerdenaren

C Die coninc traet dremen liet karolus
magnus ontbaet liederiche dat hi comen
sende te parys Ende liederich aldaer co
men die coninc onderfodite en seide dz
ontrent der hie en die seelde int forcast

van vlaenderen vele voerert en maer. **D**
denicors waren maer die voers liederich
seide den coninc hie dat hi altes met vo
sen was als hi tot synen enstele ginc om
die voers maerdenaers Ende liederich
bleef een wyle bi den coninc dweltac ghe
sijede int jaer ons heren vij en xij mit
eerste jaer vanden troysen constryen

C Die coninc traet gaf den voers liederich
antworte en mogenthe die quade te doe
en te justicorne nae haer verdente **E**
maecte liederich en sijn nae comen va
ham comende gheweldich prince en fo
vestier van vlaenderen Ende die coninc
beual liederich te sluytene alle die toere
vanden maerdenaers en die coninc sende
liederich een quantiteit soudenaers die
wellic haer souden nemen soude te doermitre
die wellic helpen souden liederich en vla
deren te sueren vande selle maerdenaers

C Liederich in vlaenderen comende hi ghevoert
alte met dese capitaine vanden voers
maerdenaers en liederich sloedise al doet
en hincse an bomen en an galghen en hi
woerpe omme haer ensteel en toere dit
ghedaen sijn die hi gaf oorlop aiden soude
mer hem lieden seggende dat ware den
wille des conincs Ende liederich seide sijn
sinte saluatoers kerke te harrelebeche en
als hi vlaenderen gheregeert hadde xliij
jaer lanc doen verschiet hi van deser velt
en sijn sone ingelram dedene begraven te
harrelebeche binne sinte saluatoers kerke
int jaer ons heren vij en xxxij

Engelram liederoy sone van harrelbelde
 mac sijn vader doot ginc totten coninc
 die goedertrouen en dede hem manschap van
 den foreest en vander heerscapen van alle
 deren Ende hi dede op vele steden en dorpen
 lopende belden malten en vinnere dier win
 nende lant was en dier gheleue nadraet
 sijn sone Ende dese zingelre regerde vlt
 deren ontrent xvij jaer lanc want hi star
 yst jaer ons heren vij en lxx Ende hi licht
 begrave te harrelbelde in sijnen vader ende
 hi was die vrede forester in vlaenderen

Ladinc zingelre sone was die vyfte fo
 restier en hi regneerde in vlaenderen lanc
 x jaer lanc en hi dede manschap den coninc
 traert den caluwe Ende andraet consentie
 de sae wie volden lusselien hebben wilde dy
 tet soude inueghen sijn sijn op dat sij lant
 wilden winnen om vruchten dier op te
 winnen en dat souden si houden ouer haer
 vii cighen lant

Deen wellien vele dierse liden qua
 men te vlaenderen waert ende maectelhaer
 woensse in vlaenderen want sy worden
 alle ont want alle die dinghen ware vii
 in vlaenderen om dant te besittene en alle
 hier naconneve besaten iselue lant ende
 dat hi besittemisse inder dier nae indraet
 yst jaer ons heren vij en lxx jaer en hi
 leecht begrave te harrelbelde in sijnen vdr

Joudm iserm andraet sone dede man
 schap den coninc traert den caluwe ende hi
 was die sefte forester en die beste want
 hi sterc vroom zeghen die hoidene want

die was in menighen wyde
 lant metten liden liden die caluwe sijn
 wellie nae sijnen vader traert den coninc
 coninc van vranerike was hi manschap
 vudy vele steden te wunnene en die
 haer lieder vromhede die die groe sijn
 andranoble en constanmoble aldaer was
 die iserm grote ere behaede want hi
 sloeth menighen sijn sijn doot sijn sijn
 jaren alsuen sereef vij en lxx die qu
 vaudm te vromerike waert met liden
 die coninc traert sone

Diet gheuel inden tiden dat vromerike
 van die sone judich sijn coninc traert
 die die roerf lodewijc sijn sijn
 sijn sae unnelie en sae vromerike te
 dat hi si ontsaede en vromerike te
 en hi gheueedy die bi twee enapelen
 vromerike als traert en vromerike

Dit verhoende die coninc traert die ca
 luwe dat judich sijn dichter ontsaede
 was hi quam met enen heer vromerike te
 vlaenderen waert omme vromerike iserm te
 meute en te stoffierne sijn vromerike
 sijn met sijn vromerike wesen de in
 een wydy bi sijn lant lant bi alretht
 aldaer verfloedy vromerike iserm dat groe
 heer vromerike vanden coninc die wellie
 seer gheueedy was en die coninc vromerike
 weder te parme waert

Der jaer daer nae soude die coninc
 traert den bisscop anelmuus van rigne
 met veel edelen liden van vromerike te
 vlaenderen waert om vromerike iserm en
 judich te vromerike nae die de vromerike

... want gregorius oerdinerde reque.
... want die biffte pane luyt
... van vlaenderen te verma.
I Verhaerde boudin yferm hi gant den
... te ghemacte en bat hem zettme
... dat hi hem die verlaten wilde ma
... biffcop volc sloech strappant nae bou
... en nae syn volc. Naer boudin
... met syne volche verweerde hem
... vromelike zeyhen die franfoufen
... worden dmeeste deel verflaght
... gheuanghe en die biffcop maelm
... selue doot en syn oem gheuang
... waert ghehangen an die nuer
... capede al gheleerst en ghespou
... om syn quade woerde

I Die comit verhaerde die vromelike
van boudin yferm en die comit ouerm
... dat boudin yferm hadde twee fone
... judich fyne dochter en daer ome wat
... men aldere om een bestant van
... tuffchen den comit en boudin y
... Enne desen bestande soe vore
... boudin en judich te romie totten paus
... die wellre absolueerde en troude
... twee boudin en judich en die paus
... twee cardinaelen te vromelike
... anden comit traert die caluwe
... en ghebedende hem dat hi dz
... van boudin en judich fyne doch
... consentieren wilde

I Die comit seer besaemt synde en mer
... liden vanden voerf cardinaelen
... paus menighe en daer ome die co

... traert ontboet met letteren seer
... vriendlic in boudin en judich fyne doch
... dat sy te parys coemen fouden om die
... vanden paus nicholaus gheabsolueert
... en ghetrouwet. Ende boudin yferm
... met judich fyne wme ten beuelene vande
... comit quamē te parys en baden den co
... vergeffensse van alle den punten
... die si teghen den comit mesdāe mochten
... hebbe die comit seide ome dat ghi liede
... vanden paus gheabsolueert sint so ver
... geue ic v dat ontfalten en die mesdāe
... dat ghi den biffcop mine lode verseghe
... hebt en oer die mesdāe vanden wyf
... en om dat ghi lieden ten eersten beuelē
... te mi ghecomen syt

I Die selue comit boudin en judich hilt
te parys en die comit oerdinerde een
... seeste en hi ontboet alle syn edele
... feesten en gheueerde vū dagelant
... Ende ynde princepaelste soe maere die
... comit boudin yferm graue en prince va
... den lande van vlaenderē en den seluen
... comit dede boudin manscap vanden
... fyne fcepe van vlaenderē. Ende die
... selue comit den voerf boudin geuende
... den lichaē van sinte donacē die wellre
... waert eertich biffcop van vieme ende ee
... confesseer en hi dede te brugge bre
... ghen en hi dede buclen onfer vrouwe
... capelle inden burch wellre capelle dede
... malzen liederit lilebus naer boudin y
... ferim dede se mere en vouteren alsme
... noch daghelic an sien mach ande eer
... en aldaer gaf boudin yferm sinte do
... nael lichame en oerdinerde aldaer soe

unghe religiose die die ghetuden lasen en op feestelike daghe jubileerden.

C Daer soe dede die graue boudin maken de scone der vringhuyssen en die die oude siepe hant dwellec binnē graue lakenyge tyde v malen wart ghebroke. In jaer xij ende lxxij maer boudin yserm dede vernuuen die loue nae dit hi indich ghetrouw hadde en hi regnerde alē graue xv jaer lanc maer hi screef int jaer onsheren vij en lxxxij en hi was begraue te selym in sate bertius cloester

C Boudin die caluwe boudin yserm soue hi was dander graue van vlaenderē lant en hadde teneen ghetrouwen wue gheet wuide wue dochter was van onder alu wauē soue des coninc van enghelandē dochter en hi hadden esamen den groeten sone arnout die welke dat cloester te gent dede stichte te sinte pieters Ende boudin leefde seer langhe en regerde vlanderē met groeten payse bet xxij jaer lanc onder den coninc baron ende magnus travolu van ludunco baron en dier nae onder den grote hugo van burgongie hughucco sone wue vij jaer lanc die crone van vranryke regerde en daen gaf hi die crone den rechtē oor van vranryke

C Karolo sulto lodewyck baron ghetroude sone van desen boudin die caluwe sone hi screef des daechē uue dertienich int jaer onshere vij en xvij en hi leegēt begraue te sinte pieters te gent Arnout deude maer als hi zonc was soe was hi ghenact

ende vranryke crone den sone
en hi was die derde graue
in veruuechde die hant
sint daer die gaf hem die
in vlanderē lant en des
induerde te sinte denaco x
en weder in stellen en conuinc
en hi gaf hem liden die
want hi regerde vlanderē
jaer lanc onder den coninc van
travolu sulto en volbrecht in
redolf was des coninc volbrecht
hade Ende hi lodewyck inde die
ice quame en dese selue arnout
int jaer onsheren vij en lxxxij
begraue te bloudin d'ismon
pieters te gent aldier leethe hi
in sime vader

C Boudin die jonghe des ouden arnout sone hi was die vierde graue van vlanderē en hi hadde te wue michtelt des hi toghen hermans van sassen dochter ende hi hadde in den jonghen arnout

C Dese boudin regerde vlanderē die jaer lanc binnē der tyt dat sijn vader out was en onueruuegende want dese boudin dede vele profyt den landes vlanderē omē vele steden te stichtene en te beuestene en te stellene marcen als op selteren tyden

- Empre
- te berghe
- te cassels
- te vuerne
- te corttrike

1. v. d. d. d.

1. v. d. d. d.

In anderen steden en gheueden a
verwonderde hem luden vryheden etc
dat dat in vlaender dat comenscepe sou
wesen in vermanighelughe en in wiff
lunghe deen onder dander frunt om linc
ne twee hinde om ene gind twee gansen
om een sijnulre drie lammere om een u
drie caluere om een etc

Dese boudin was seer denoet inder h
en regneerde niet langhe naer syn va
want hi starft vanden jodien op een
maendach en was begrave inden tepe
thadpuit in sinte bertus doester Ende
enichet syn wif nae boudins doot nam
si te manne goedeuacere den hartoghe
van een hant Ende hi hem hadde si drie
sone all goeslyn en goedeuacert en hant
lyn want si regneerden in vlaender en
wel in jaer lanc omme dat arnout huer
sone te jont was

Arnout die jonghe boudin des jonghe sone
hi was die vyfte graue van vlaenderen
en hi hadde te wive susanne des connt
verengarius van lombardie dochter
van italia en hi hadde hi haer boudin
metten sionen baerde en hi regierde vla
dere om trent xviij jaer lanc binne te
tharuis inde des connt lodewyck sone
diemen hiet transmarinus en binne lo
wyck lotharius soons inde connt van
vranche welken coninghe van vran
che arnout die jonghe hembiede ma
sop dede vande vlant van vlaenderen

en hi starft int jaer ons heren xij en
lxxxv

Boudin metten sionen baerde die welke
was een vroom priester seer groet en stert
en omueruacert en hi dede mansop den co
mint van vranche hige capet en hi
hadde te wive ogmme des grauen gysbrecht
dochter van luconburch Ende dese ogie
ne hadde vyf edel prinsen te broeders
en alle inuegende here als aelbrecht
bissop van metz in lovenme lueder de
den hartoghe van lovenme en die haer
ghe van beyeren die deric die graue lu
conburch gyselbrecht die graue van
salmes

Die graue boudin hadde hi deser vrou
wen den goeder tierne boudin van vnsle
en dese boudin was die seste graue in
vlaender dat vidderschep want hi stelde
indie steden en indie dorpe wisse ende
selarighe lude die wellre strepen ende
schouten souden si syn en recht en wet
den Ende nae hughe capets doot doe
dede hi mansop synen sone die wellre
een groet cleve was en als boudin inde
sionen baerde vlaenderen eerliche gheregier
hadde den tyt van lviij jaer lanc doen v
schiet hi van deser werlt alsme seceps
x en xxxv en was begraven te sinte
pieters te gent hi syn broeder

Boudin van vnsle boudins sone mette
sionen baerde hi was die seunde graue
van vlaenderen en men hietene die goed
tierne boudin en hi dede die stede van vnsle

17
Vennemen en sechte daer jme sime pieren
omnesic want hi was wyf en wel ghemeyn
wonne en een waas man van wapenen
en daer omme ghecrecht hi des coninc dach
van vinneryke vrouwe edelic te wuec hie
welker hi hadde twee sone boudin van mond
en robrecht die vrouwe en een dochter die
machtelt hiet die waltre hadde te manne
willem van normandie die gheue die jugho
lant metten sweerde van en wart coninc
van ynghelant

Dese boudin ghecrecht met subtilheiden
die herfscap van oudenaerde en dat hartoch
schap van een hau en al dat lant van aelst
Ende hi pre judice van keiser hontich en
al dat die keiser vernam hi quam te vloe
deren maect met ene groten heer cradje
van willec wal met xv manne van wapene
die wellec quam door heuggerwe te sime
omme en sijn linderen te destrueren

Het ghemel dat die graue robrecht die
vrouwe linnē der wilen dat die keiser hi
vlaenderen coemen wilde om sijn vader
den graue boudin te beuechte linnen deser
tijt soe wan die graue robrecht dat lant
van waldere metten sweerde Ende die
keiser dit vernemende dat robrecht waldhe
van ghemome hadde die keiser dede coeme
te lottre xv manne van wapene en si
quamen seer haestelic totten keiser te sime
omme Ende hi lach vinten lant judice
de van alien want hi was wel xl manne
seer en die keiser meende te gheargene
den casselberch ende alsoe voort alte met
vlaenderen lant

Hant als robrecht die vrouwe van
jherode des keiser hi viel sijn
grame boudin diemen hi dacht
en menue die malen sone
daer gegien gheue cost sprac
wellien die bedotne was boudin
en die nachten seer ware weete

Die ene nacht meende die keiser cassel
te beligghene en voer den manne die se
quam boudin van rusec met sijn sone
robrecht den vrisen den keiser beuechte
ghemete met xvij leden van wapene
en daer was seer beuechten die keiser
daer versmoerden veel leden vanden
indien vrees meene die het die
en liet die xv manne waren die keiser
af ghesleggen wte wellien die keiser
voergent vrees der andere daecht en
markeude hoe dat meeste deel van sijn
edelen volre joden meene die vsmoer
taghen en vele doot ghesleghe wte wel
lien die keiser seer ghescoffert was en
hi vloer van daer tot meneghe jnt lant
van gelve Ende robrecht die vrouwe af
teruolghede den keiser met groter mach
en stat vier judice stat van meneghen
en jnt cassel al daer die keiser jme
was soe dat die keiser bedatelic mos
vlien wt meneghen en voer te meen
op den vijn

Dese boudin van rusec nae diet doot
van coninc robrecht van vinneryke sime
sweerde d mds dat des coninc linderen te
sone waren robrecht hemme en philips
die hi was hem liet daer omme was linnē

van ysele gramscot regent van vint
en hi dede lullig
sone boudin van mont luff
van den luff

En ghesene viliele van heuegouwe
welke was weduwe van harnanne
van graue van berghe daer bi dat si hadde
ene sone die hiet boudin want hi was
seer simpel en daer om die voerf grau
boudin van vrysele deden dert malre en
een tinnue Ende als boudin van vrysele
ghestoruen was doe wort boudin van
mont graue van vlaender die welke
den viliele sijn rouwe behuwede di
gheeffcap van heuegouwe Ende om dat
sijn gheeffcap te machte come sijn wue
te oerdeerde alsoe dat boudin die tinnue
sijn sief sone en wort ghecoere en
schoep te thalont

En naer doe boudin van vrysele hadde ghe
regiert blant van vlaender wel xxxij
jaer lant met grote payse en oer ghe
sijn hadde xviij jaer regent van vrant
vrysele doe stuf hi te vrysele int jaer ou
ghe x en lxxij en hi was begrauen in sint
catharin te vrysele die hi selue stichte
en met sijn doot vrouwe edelia die
wate weduwe welke des coninc vrbrecht
van vranvrysele dochter was se stichte
hi die abdye te meffene daer si bi daghe
en bi nachte in bedinghe was en gode die
nende in penitencie Ende als dat doest
velmaect was en die nonne wel ghesu
pelt ware en wel vaersien doen dede si
haer Noere in een orstace te romo totte

paus en nam sijn benedictie en dat ghesch
lic abyt van weduwe sepe Ende doe treer
de si weder in haer cloester te meffene en
si aldaer sijn die dien verschiet si stappant
van deser werlt nae dat si hadde ontfan
ghen haer sacrament en aldaer lecht si
begraven

En boudin van mont boudin sone van vrysele
was die vrysele graue van vlaender en
hi was seer passuel want hi en droech noch
wapene en plach te ridene binne den lande
van vlaender met ene sper waer op sijn
lant

En dese selue boudin oerdeerde dat die hal
vint in haer rechterlant een witte rode
in treden van ghevedichende Ende nae
die doot van sijnen vader soe was sijn
regiment soe eerlike passuelike en pro
fiche dat in vlaenderen noch in heue
gouwe gheen onuelike salten en ware
want men voefde noch men moerde me
want noch en war van gheue node dat
men wapene draghen dorste want me
en vacht meuwere en al vlaenderen die
re was graeten paye

En dese graue boudin ouermertende die
vrouchede van vrbrecht die vrouse sijn
broeder die teghen den heidene en sarasme
hem gheproest hadde in diuersche botuelge
Ende midt dien dat hi in haer vaders
tint vriet dat me den meue dyt malre
soude waer in dat die treiser hemre ghe
scoffiert was Ende daer om gaf hem
boudin sijn broed dat graeffcap van adst
blant va vicrambadye en dylat va waldre

Die jonc salme weten dat die wocp bou
 du dat lauch van vlaendere soe pasmelde
 regerde daer omme lietmen die pasmel
 vane maer omme dat hi artelt te wue
 hadde die wellre spij rechtswereet harna
 wnf ghesijn hadde en linderre daer te
 hat als arnout die simple en boudu die
 omofele daer omme waren si verwaten
 vanden bisschop van trameryte maer sy
 waren gheal saluceere vanden paus lye
 die yste die wellre paus was viltulo o
 maer een punt war hem lieden ghegeue
 in ponctenre dat si nemmermeer te gud
 en fouden slape ofte doe metten ande wof

Dese goede grane boudu stichtede dat
 cloester te hannon dwelle war te vare een
 caestreel van rouerit en vol van moerde
 maer die grane boudu doet de struweren
 en maecte daer af een cloester va nunnin
 En als hi vlaendere in paise gheregeere
 hadde ontrent drie jaer lant doen v'sche
 hi van deser werlt jyt jaer ont hare als
 men screef 2 en lye en hi leedyt begrave
 te hannon jyt cloest dwelle hi stichtede

Arnout die simple boudu van mens out
 ste jonc hi war die yste grane van vlee
 deren twee jaer lant want hi wude dat
 sijn moder viltulo bestende vlaendere in
 fullter maniere dat si vlaendere slant
 bedarf Ende beide haer linderre waer
 omme haer felheit en haer grote ouer
 daet verslegghen ter doot Ende dese v's
 arnout die simple in ene wijdy bi cassel
 maer hi sinte beertus sichme jyt cloester
 begrave jyt jaer ont lye 2 en lye

Die d'yn donnoselle boudu van
 joncpe jonc en broder van
 simple hi war ontrent drie
 van vlaendere en war die yste y
 vlaendere maer omme dat dese twee
 du van mens linderre ware jonc van
 waren daer omme viltulo haer liede mad
 se onder want haer alle vlaendere lant
 te regereue Ende si en wude menant
 van vlaendere hebben te haren vade
 want si nam te hare vade caustelre
 heer van maelgi die wellre die vlam
 ghe seer leet hadt Ende onder hem te
 maecte sy slant van vlaendere in g
 disoerde en in grote dissentie

Dese quade felle viltulo waderre van
 groten grane boudu van mens en mad
 vanden voest twee jonghers van vlu
 dere als boudu die simple en arnout
 donnoselle die wellre biden quaden regi
 mente van haer liede moder alle beide v
 sleghe waren omme die grote fortise de
 si in vlaendere dede want si verstoerde
 dat so slant van vlaendere en daer omme
 die drie steden van vlaendere grane
 te ltenneue vobrecht die vriesse die bou
 van haren man war als nuncome
 vobrecht die vriesse gheboet haer bi
 scriften dat si haer van vlaendere mee
 onder wuden en sonde

Die felle graeffenode viltulo ouermer
 rende dat die vlaemighe teghen haer
 ghescreue hadden an hare swagerlinc

vobrecht en ouer haer gheschiede
was omme wat si in allen landen en steden
van vlaenderen en vermaecte die
officiere en die officiere en si oerduer
grote satinghe en puntunghe Ende
wie daer begheuen seide oft dede si dede
si alle hanghen en onthoofden Ende om
die vobrecht toe belijde die graeffen
van aelst wie hi hem onderwindende
in beiden vanden drien steden van vlaen-
dere Ende daer omme soe nam dat graef-
fchap van aelst te haren landere belijde
en oer dat land van walchere en stede
daer in meure officiere

En daer nae ginc si toudenaerde en dede
die die eerleeste onthoofde om dit si
suden dat gedaen was dat si hier swere
geelme slant te hare tafele gheleet
hadde Ende daer nae onthoofte si den edele
ridder merjan van graue den wellien
si den edelen ridder al hemelike dede ont-
hoofden en si onthoofte den opper balin
van yere en deden vanghen en daer na
onthoofte si die wet van yere maer si ex-
puseerden hem lieden dat si wter cranssel
van yere niet trechte en wilden

En die graeffude viltit seer verstoort sy-
de en was van oudenaerde te moessene
en die vername die van yere wren
wellien hi die eerleeste van yere ginge
haer te ghemacte te moessene maer die
felle viltit dede se alle doot slaen ende
binne der eerster nacht dat si te moesse

ghelogeert was doe dede se om yere van
moessene al verberne en in gheede legghen
om die graete ouerdaet dede die felle
viltit dede in vlaenderen daer om die drien
steden gent brugghen en yere seveue
ouer in hollant an vobrecht die vrie-
die wellie was graue van hollant en
heer van vrieslant Ende vobrecht die
vrie se in hollant synde want hi oerlechte
op die vriesen yeghe die rebel ware was
si en wilden niet betale der graue dou-
manne sjaer die graue vobrecht sevef-
anden comen van yughelant dat hi hem
wilde senden in soudenacere men soude
hem lieden te brugghen betale haer soudie
van drien maegden te vaere Ende binne
deser tyt soe w ontfanghe vobrecht van
den vrie se den brief vanden drie stede
van vlaenderen en vobrecht verma dat
die heer van graue onthoofte was en de
eerleeste van oudenaerde en van yere
doot ghesleghe en dat doester van moesse
dwellie sijn vron moder stichte al ver-
barnt was Ende vobrecht verstoort
synde peinsde vlaenderen bistrandicheit
te doene en inde dat hi vanden yugel-
schen soudenacere greene niemare en ver-
nam daer omme maecte hi een bestant
metten vriesen een jaer lanc Ende hi be-
veede hi stappant om in vlaenderen te co-
men en binne der tyt soe quam dimgel-
schen soudenacere te brugghen om haer
soudie van in maenden dwellie gedraech
wel hi gulden wellie die graue vobrecht
wt hollant ghesent hadde die vernemede

die foue vult si dede nemen die 17 gul.
den dienem der soudenere soude ghege-
uen hebben

Erbrecht die vrieft in vlienderre come
de met eene meniche van vmsche here
en die inghelsche soudenere quam he
oec te hulpen Ende vult verhaerde die
vobrecht die vrieft in vlienderre come
was metten duitschen here Die graef
uede vult vloes in lessene met haven
twee linderre als aruout en boudu en
oec si ontboet die van heuegouwe ende
die van putardien als dat si haer te
hulpen wilden comen Die graue vo
brocht verhaerde hoe dat vult die in
ghelsche soudenere gheerrestoert hadde
en sin 17 gulde ghenome hadde wt wellen
die graue vobrecht metten edelen ende
metten vliemighen en metten in soude
nere wat hi te heuegouwe waere en
hi in lessene comende hi verjaechde vult
met haven twee linderre en hi gheerrecht
dat caesteel en hi ver sloech bet dan in
mannen van vultre lieden en hi roefde
en hi verbarude lessene en vult vloes i
vriete en aldner wesende si vrieft haer
en seide dat si alle salzen te punten wille
bringhe en doen in vade vanden driem
steden gent brug en ipere en oec vrien
scap te malrene met vobrecht hare swae
gerlinc Ende si seude anden comit van
vriemylre syuen neue dat hi haer te hulpe

comen wille om te vobrecht
die vult lieden yunghe grom
van recht hadde en haer vult vult
gromen en putardie ver sloech
ja bet dan in edele lieden van vrieft
Als die heer van coude en si seude
comit 17 gulde om sin hulde te bo
te gheerrecht wten wellen die comit
yphipt van vriemylre dede in allen
landen doen oec groet mandement en
beval alle dese nae volgende landen die
die wellen souden te hulpe comen der
graefuden vultre als

- Inuaga
- Iuaruagen
- Iachoumen
- Iergounghe
- Iere
- Iinghedor
- Vloes
- Ioutra
- Iuan
- Iurac
- Iromame
- Istranghe
- Iurtenghe
- Iugene
- Iurpanghe
- Iuramen

1
1
I se voerf landen te parijse comede
wouwe viltulde te hethene binnedefer
mit diefentlie viltulde sende eerst tegen
om te hethene xl edele poerters en oer te
brugghe xl en des gheliken wt alle smale
steden van vlaenderen en wt elker caste
lie hondert en xl manne Ende si bega
den dat wesen soude die eerlyste en ryeste
en die souden haer vergeffemisse bidden
daen hem heden vaet nome haem vlt
men best vergeve soude tot dat die graef
nout groet ghenoech ware en datmen
haer lieynsen soude haer vltmughe binn
den lande van vlaenderen

I Maer die felle viltulde meninghe was a
dat die voerf drie steden hadden ghesent
an robrecht die vrieze die wellie haer en
haer twee landere vernedert hadden en
haer volc dat gheslegghen daer omc moe
de die felle viltulde dat te vrelene ouer
die woerf lieden wt allen steden eerlyre
vltmughe als si souden syn te rysele come
souden men soude die name en die to na
men ghescreue hebben Ende men soude
in die poerten van rysele ghesloeten
lyden en men soude bi x bi xy in dwer
selche herberghen hebben doen gaen en me
soude hem lieden hebben beuacte op haer
liede heeft dat si met wt haer liede herber
ghen gaen en souden waer dat si die graef
mede viltulde inden casteel onthode hadde

om teghen haer te spreken en dan
soudmense alle onthoest hebben Ende
dat te welone mer geeraert van but caste
lein van rysele sende vrieze andrie stede
van vlaenderen dat si met te rysele en soude
comen si en ware wel versien de van ry
ost van iii crupen van onder wel ghe
wapent seer bedetelie en dat si inder
sprat met comen en souden ten waer wel
half voer none en dat si teghen hem spre
ken souden

I Maer die castelen van rysele mer gheer
aert but screef oer an die drie steden die
meninghe en oer den valschen vaet van
viltulde en vanden haer van maelgi haer
canselier Ende mer gheeraert die but
screef an robrecht die vrieze dat hy
wilde comen op enen scetemen dach bi
hem hi wilde met robrecht spreke in se
creete Ende robrecht die vrieze bi hem a
monde hi gaf hem te kenne den valsche
vaet vander graefuede viltulde ende van
haer canselier die heer van maelgi

I Die graue robrecht bat den castelen
waert bi alsoe datmen die poerters in
formeren souden dat si den hoorn blafen
souden en een bechen slaen in allen herberghen
en dan comende ten casteel waert vsacmt
teenen hoep en robrecht die vrieze soude
hem lieden te hulpen comen met iii manne
en lach daer nu merlette staet dwellic
doen een busch was Ende robrecht sprac
dat hi hem beuacte als die vlaemnghen
mit casteel wouen dat viltulde dat casteel
van buten soude doen belegghen Ende dat

comit. comit. vyf d'inghe l'ndt ghe.
syn puer den me. men d'it bi vade vanden
bisscop daensae hooede die comit. weder
te p'arne muert en oer een groot deel en
synen edelen p'oneen

C Maer die graue bondin die jonghe wile
synen oom benechten metten p'oneerter
en metten heerevooet **E**nde die veruam
robrecht die vrieze die die comit. ghe
heert was en dat meeste deel vanden
heerevriichte en dat bondin syn uene daer
hi oom af was begheerde teghen hem w'p
te hebben **E**nde daer omme robrecht die
vrieze ver medje veel volge van vlaen
deren en tusschen sint omers en cassale
was seer gheuochten en aldaer was bondin
domofile die 2de graue van vlaenderen
ver slegghen **E**nde als robrecht die vrieze
aldus syn vanden verwonnen hadde sae
inghe gheuanghen die soemighe doot ghe
slegghen hi waert een ghe weldich prince
en heer van vlaenderen en hi maecte
dat lant van aelst ameyden lande van
vlaenderen en onder die cassale van
ghent en hi dede af mansap den keiser
maer hi dede eerst in vlaenderen justine
als rechtende metten sweerde en naer
hem robrecht die vrieze

C Robrecht die vrieze die wellre was gra
ue van hollant vrien aelst van waldhere
en heer van vrie slant en hi was die 2ste
graue van vlaenderen **E**nde hi dede de

. vanste sone van vrieze der vrieze
veruamte

C Dese robrecht was die gheze die bond
sijn vader tyden den keiser **E**nde
ver zaechde vanden meuwen d'it
vanden tyt van meuwaghen in ghe
lant en hi was die vierde en spech die
die keiser yme was **E**nde robrecht had
te wive gheartvuden die hartogin
van elsaen der hartoghen van
van sassen dochter **E**nde si was wedu
we van florent die vrieze yme van
gallant en dede robrecht hadde be
tyden synen wive tyden en yme
volrecht en philipp en die dochter
deerste was gheheten adelic en si had
te manne sone tauwert die maerter
die was comit. van denemulre
van hartogin van elsaen en si had
gheartvuden en die derde was nome
inghen tyt en si hiet maria en si was
een heilige aldasse te meefine diwel
dooster hiet grae vrouwe stichte

C Dese robrecht conqueste metten
sweerde dat west vrie slant en carmen
lant allremaer stoueren en d'inghe
meuvliet **E**nde hi was in vaden en
poep daer hi vede zeven behaede
victorien verarech teghen die had
sarisinen om dat hiet se veche der s'ed
en hi was oer in surien en in lant van
yerusalem aldaer hi den hadmen vede
deret dede **E**nde van d'inen quam hi te
vlaenderen waert

¶ Daer daer nae voer volbrecht toe meer.
Den rijn wotten kreiser hemte ende hi
dede den kreiser manscap vanden twee
landen aelst en waldereu. Ende hi dede
ommet conuente dede hi maken amey den
grauue schepen van vlandereu en voer
den kreiser verhaelt die fonde en fonde.
Die de conuente van vlandereu hadde ghe
gheert voer crassele ender beiden conuente
van vlandereu en daer omme die kreiser
leual volbrechte te hem te menen te vlandereu
en hi ontboet den conuente van vlandereu
dat hem wilde ghelouen te comene te
menen op den rijn.

¶ Die conuente aldaer comende alle die v
patrien vander feller leuwinne viltide
waren al daer voer den conuente verhaelt
ende volbrecht en waer gheen onghelike
ghelouen sonder dat hi den conuente
meer ouer en sreef dat groete grieft
dat viltide hem ende den lande van vlandereu
ghedaen hadde. Daer die kreiser
maecte den punte tusschen den conuente
van vlandereu ende den grauue volbrecht
die vrieft daer die grauue volbrecht
vrieft den conuente bidden omme remisse
dat hi hem manscap vanden lande van
vlandereu west ghelouen vander seelde
ende vander loye en dat hi viltiden sinne
swaegroschen wter uanghemissen fonde
deluereuereu ende gheuen haer viltide
sudennerde metter conuente.

¶ Die grauue volbrecht veruente van
der feller leuwinne dat si oausse waer
van haren twee landereu waer volbr
viltide daer ter graue vrouwe dat
hi viltiden wter gheuunghemisse deen
fonde alsoe saen als hi in vlandereu co
men waer. Ende als die grauue volbricht
in vlandereu quam hi dede viltide wter
gheuunghemissen en gaf haer te hennie
hoe dat se oausse waer bet dan van
lygg edelre mannen doot en oer van
haren twee landereu en hi haer gaf
sudennerde metter conuente ende hi
veruente haer dat si haer voeghen
fonde te gode waert ende verpetenaeu
haer mesdaet. Die si ghedaen hadde en
dat met weldaet van goede werken.

¶ Dese viltide viltide sijn die si deluereu
waer wter gheuunghemissen en tot hi
seluen comene waer waert se seer
weneuere voer haren swaegherme en
se bat hem verghelouesse vanden
groeten onghelike dat se hem mesdaet
hadde en den lande van vlandereu.

¶ Dese felle leuwinne en ouer dich se
veruente binnen corren tyden in een
omosele scapellijn ende gheen hennie
draghende op gheen bedde slapende die
wyle wastende die vridaechte te vlandereu
en te vlandereu die arme besiet ghelouen
te verbriddene en aldus persouereuereu
in penentencie. Ende in vlandereu tott

doet toe ende hannelte wiet si siet
 en metter groeter deuonen nam sijn
 sacrament Ende haer sacrament hebbe
 de doen verschiet si van deser werlt ende
 was begrauen inden pasuelen boudu
 haven anderen man iudeu doestier toe
 hamon Ende robrecht die vriesse rogeerde
 vlaenderen met groten pijnse wel 22
 jaer lanc en hi hadde sinte pieteren in
 groeter weerden want hi dede te cassle
 te stichten sinte pieteren canesie met wel
 22 prouenne en hi dede cassle boueste
 en vernieren en hi stichte die halue en
 nisie te thoroude en die aldie van sint
 pieteren tondenborch datmen nu heet
 tot sinte arnoude

Item sinte pieteren kerke te brugge

- Leestamp
- Leostende
- Te thucht
- Te hulst

Te maldigheen en te veet ander plaet
 sen van ermegeerden see lasmen op die
 selue tyt daemen trac om robrecht die
 vriesse dat hi coemen soude in vlaenderen
 en weder staen die quade felle vilult
 maer die pphetesse ermegeerde sprac de
 bode to en seide toet hem lieden alle dit

robrecht die vriesse soude sijn granc
 van vlaenderen want hi soude vlaenderen
 beeren en vernieren en van hem
 soude coemen alle die vlaensche vrouen
 totter tyt toe van antcherste Ende
 robrecht in sijn 22ste jaer van sijn
 heerscappe wart seer siet nemende
 uactelc sijn vierste sacrament doen v
 schiet hi van deser werlt en sterf op
 sinte nichasus anout int jaer ont here
 22 en 22 en hi was begrauē te sinte pi
 eter te cassle iude crodyt onder d' cro

Enghe robrecht die vriesse den vaer
 robrechtē sone hi was die 22ste granc
 van vlaenderen en hi nam te wue de
 menen die dochter vanden edelen princi
 en granc van buergomghe die me hiet
 te staberdych en hi hanc se hadde hi twee
 souden den edelen ridder boudu aplin en
 willem die zour sterf en hi was te sinte
 bertus begrauen

Inde granc robrecht was met gade fro
 te van bulion te sandenay in antochie daer
 veete amiralen waren verslegghen want
 hi halp bedemne die heilige stede van
 iherusalem met gade frote van bulion
 en alle hi weder wt surie quam te vla
 deren hi ghecroecht sint jordanen wille
 hi gaf in aquitane ecclesia

Ende eens teenen tyde meende hi te
 parne te vndue en coemende inden dani

... die ghehoort hadde hi van
... paende en hi wint soer ghequest
... dat hi rovecht daer was soef en hi
... ghehoort hi cloester te sine de
... verdyt in verdyt en aldus soe
... hi begraven en hi sterft hi soer
... heren xi en x meer doen hi voer
... sarien was hi oedmerde dat die proess
... van sine dancet soude sijn crusselver
... van Vlaenderen

Die edele viddere boudin aplim toeghe
naemt aplim des jonghen vobrecht die
sone wne in edelheiden en in fuyten van
wapenen en in justieren en in rechtuer
dijeden soe en was hi niet mindere da
sijn vader oft doude vobrecht die vrese
sijn graetheer dese boudin aplim hadde
te wne des grauen algraue van bartan
ghen dochter soer omme dat sonder
linghe besubbet waren die paup pasdur
deedse verscheiden want het was vande
paup ghereformeerde hoe consumme die co
munitie van vinnery des coninc
vobrecht van vinnery wif en crone
vande die graefuede van aluerigne wa
ren twee ghesustere vander coninginne
apparent quam idelen graefuede van
vlandren des ouden vobrecht moder
en van coninginne quam oec een andre
ghelieren coninginne graefuede van
companghen Ende van edelm der con
ghinnen dochter die graefuede van vlaen
deren quam die jonghe vobrecht die
vrese Ende van coninginne van con

... panghen quam vande die quam
monfroot en van vobrecht die vrese
den jonghen quam boudin toeghenact
aplum Ende van bartarde quam alse
graefuede van bartanghen ende va
aluse quam die graue van alieyn van
den wellren boudin aplum was die ghe
se graue van vlanderen die wyle dat
die jonghe vobrecht die vrese was te
antwoche in sarien in iherusalé ende
te sardenan

Doert soe salmen weten alle die off
ciere vanden heren die doen in vlaen
deren waren die waren in meeste deel
suetraueere en moerdeuere en ver
tufere en op die tyt in vlandere
en was gheen neringhe en daer omme
alle die coeplicke sauwede dat land
van Vlaenderen

Doudin aplim dit vernam die w
tre dede vele bomen vellen en veel
ghen maken en dede benelen soe wie he
wiste te bedaghen van enighe officere
oft van enighe dienlinghen des heren
datmen hem dat te kremen soude ghe
hi soude hem lieden goet redyt doen
en dat hem lieden ghenomen waeren
men soude hem lieden weder den ghe
uen Ende alsullre clachten quam en
onghetaliken vele want het ghemel
op enen thoroude marct ynde sven
strate te brugghe soe waren ynde
stotel ghelaeberlyt oosterlinghen

alpluic die walle saten en sojpoerden
juden slotet totten zy vren omc saken
te wesen inde thronde maect ende al
daer was oec ghelagert met henric
van caloo met z edele mannen van g
der ghebueren

Mae die voerf oosterlinghe senden
haren enape voer omme die spise te be
veedene te thronde. Ende mer henric
van caloo gaf oec list den voerf enape
omme te doen bedereene een weder
but en vy lichte want die edele wilde
oec te thronde wesen

Des achter naent ten drien vren die
coeplicde hieshen den weert een ligger
delijn met gelde dwel die voerf niet
wel verwaert hadde en een scrijntie
met presentie ghestemmen

Dat merkende mer henric van caloo
met synen edelen den welken beuaten
dat men haer peerden oec sadelende
want si moeden al seloentene acht
nae den voerf coeplicden te rydene
want eer die coeplicde quamen bide
lepe soe achterhaelden si die voerf
coeplicde en omringense ende dedende
voerf coeplicden soe vele ouerlaste dat
sise vermoerden. Ende henric enape
van caloo die sleecten die voerf coep
licden in ene busch en dese selue henric
van caloo reet te thronde comende
gheuende der verdinmen sweerden en
spore en dat scrijntien metten bigordele
der ghelte omme dat men veel te bet

bewaeren soude

Her henric van caloo sijnne na
ten om te sojpoerne die enape van
oosterlinghen verdedden den edele
si niet en wisten waer haer hie
ceest. Ende mer henric van caloo
synen edelen sieden dat si daerof niet
en wisten maer indie donkerhed van
den auende soe quam die memare in
thronde die tel voerf plaetsen drie
coeplicden vermoert waren wie wel
ken die enapen reden sochten haer hie
meesters die welke si beuonden ind
waerheit alle drie vermoert

Die graue boude wat te vromdike
mit castel dwelle volbricht sijn g
haer hadde doen maten vernemend
se moerdenaer hi soude hebben g
sojpoeren maer die goede graue boude
hiet achter sijn sojpoeren en quam te tho
rondt vraghen nae die voerf coeplic
den enapen en die graue vraghede
voerf coeplicden enapen wat haer hie
meesters plaghen te doene die enape
antwoerden dat si hadden een scrijntie
met presentien ghestemte en een l
del met ghelde ende die derde l
tasse vol gouden penninghe gilden

Die graue vraghede oft die enape
gheselschap inden vraghe mochte sijn
sonder die edele die enapen sieden niet
edel prince me want ander dan die e
dele die daer saten en sojpoerden die
grau vraghede die verdinmen wat

die die edele ghegeuen hadden te be.
waeren alsa men ploecht die vrouwe
die edel prince te en weert met
maer het is heffster in een scrijuelen
dwelke scrijuelen die voer enapen
stapen treden

Die graue bondm midt gaderen der coep
licke enapen trat achter op die traemer
aldaer mer hemer van calas met syne
edelen ter tafelen sat omme te soypene
die graue vnaechde hem lieden mit si
haer deden mer hemer van calas met
syne edelen seide **D** edel prince wy coe
men ter jaer maeret om te coepene
dwelke ons naet ut die graue bondm
vnaechde alle den anderendrecht alst hi
vnaechde gheheert hadde die dede die graue
bondm comen alle die coeplicden die
thavoude waeren tot hem omme te sic
ne die justiae want die graue bondm
dax mer hemer van calas met syne
ghesellen staen op die meeste tafele
vander sielen onder enen groten ballre
en hi dede ix vepen weepen ouer den
ballen en hi bouat dat si haer liede te
dunne doen souden en nemen elc ene
ghep en binden an haeren hals oft men
soudet hem lieden doen doen en si liede
die si hi hebbende an haer liede hals
die graue bondm sat met syne voete
die seraghen omme see dat die tafele
viel ter eerden en daen wart de stric
trende hem seluen **E**nde dese aduic ghe

daen synde die graue bondm
die coeplicden dat si vnaechde vnaechde
en wilden en dat elc hem lieden da
ghen souden haeren seide oft niet hem
lieden ghevoest hadde men soudet hem
lieden weder gheuen oft justiae mee
doen

Die graue bondm gaf den enapen
vanden voer coeplicden vnaechde ande
al dingheren vanden voer coeplicden
dat si coemen souden te vnaechden
waeret oft eerliche baden van ghelo
uen seuden men soude hem lieden dat
goet weder gheuen dwelke den v
coeplicden ghevoest wart dese graue
bondm te brugghen synde en haerde
eenre weduwen daghen hoe dit si
haeren meester schuldich was van
pachte zu royalen maer si hadde
twee vette cogen die meende si te v
tropene en met dien geld haeren
pachtmester te betalene maer die
joudaer van aerscamp cochte die
cogen sonder betalen

Daer in die voer weduwe maste
al haer tytli gaet ver coepene wat
die pachtmester dede se vanghe mar
si wart omme van haeren vnaechde
verbaecht **E**nde alst die graue dit
verhaerde maer een verwerp hant
op een duere liden nommen doester
dwelke nu is onser vrouwe kerke

En graue ontboet den joncheit
 van wilschamp en hi comende voerde
 graue die graue beual dat men den
 voersiden joncheit alle gheleest
 en ghespoert werpen soude yndensie
 denden trefel en dat men wensliet
 niet doen en soude waer dat die graue
 meder omme beuale is die vriend
 en maghen vernamen die justie en
 quamen totten graue en verfocht
 oetmodelike anden graue dat hi con
 senteren wilde den doden joncheit te
 begravenen int ghemeyde staer die
 graue beual eerst dat si der weduwe
 souden gheuen twee vette coijen ende
 yu mayalen en betalinghe doen van
 alle den costen die de voerf weduwe
 gedaen hadde omme tghelieck vand
 voerf betalinghen wellken salken most
 volcomen sijn eer sijn vrienden broot
 aten oft anders soude die graue alle
 die heerstelic vanden voerf jonc
 heer te sijn tafele gheleit hebben

Dese salken volcomen sijn die graue
 voer van stede te steden en hoerde sel
 uer die dachten van sijnen lande se
 dat hi dede hanghen an bomen ende
 an galghen duceste deel van sijnen
 baluuen stonten en des heren enapen
 die welke die ghemeyte harde seer
 vertranferden

Als dese graue bonden toghenemt.

aplin in vlaenderen hi gader
 raen wel ghesmet hadde ter
 bede vanden comen loden in
 vntre se wort bonden aplin
 de zeyhen den comen van yngelant
 want hi dede den comen hard
 scamp want hi gheuanghen hadde
 hartoghe van waermandye en die
 to gheerrecht hi die stede van ruan
Ende bonden aplin hilt den comen
 se nauwe befloten in vanden dat
 vntre hadde comen broot ketene
 hiet ghemel hi quader auytuere die
 die graue bonden wart duersien
 van ene barten die welke woude
 colerde en wart seer siet wel y
 de lanc in waermandye en daer
 se dede hi hem voeren te vlaenderen
 waert en als hi quam te roefele se
 wart hi gheslegghen vander popelste
 en doe dochte hem dat hi niet abele en
 wat om wapene te draghene oft ad
 ter lande yet meer te veynen om die
 recht en wet te doene

Macr ten seluen tyden quam
 aplin een sijn rechtsweer travele seer
 trawet seer wie een martelur gader
 en was comen van denemertie en
 die selue comen hadde desen voerf
 in der vrouwen adelen welke die se
 dochter was vanden oudin volrecht
 den vrese **E**nde dese travele quam te
 vlaenderen waert metter galiden va
 alexanderie en hadde ghesmet te ghera

altem en hi quam om te vifentear
en fynen rediffwece boudin aplim
welken hi noyt ghesien en hadde

¶ Die goede graue boudin was seer
blide van synre conste want die graue
outboot den abt van sinte bertinus
en gaf hem ewelic die heerfchap
van poperminghen te synen daerfwece
hofs en hi dedese mortalifceeren en
doen ghy travele synen rediffwece
dort van vlaenderen als een recht
eer **¶** Ende die graue boudin dede hem
minne deden te sinte bertinus en re
maenden nae dat hi ghe doet was
doen wert hi weder om gheslegghen
vander popelsien en dat gat van sy
te lapanne wanden floet toe en starf
op den vyften dach in honnarent inden
jaren ont heren als men seceft xvi en
xviii en hi was begraven te sinte ber
tinus in die vol kerke in syn vorder
maer hi starf te vonselaere **¶** Ende doe
tome properlike travele tauwets sone
dit graueffchap van vlaenderen te hem
waert als een gherechtich eer

¶ Die goede heilighhe gherechtichhe tra
vele heer sinte tauwets sone des conincs
van den emerlic sone hi was die ymiste
grauue va vlaenderen **¶** Ende als hi out
fanghen was hi ginc te sinte thommes
en outboot alle syn edele en syn lieve
houwers en hi hilt al daer een costelic

hof van groter chierheit

¶ Die graue verhoerend aldier dat
int casteel van auenes waren veete
rouers en hugue van auenes wie de
castelen was hi hilt dat casteel van
auenes van simpol en men roofde
al daer alle die lieden en vermoerde se
en daer omme int einde vander feeste
die graue travele beual al syn lieuehou
wers dat si hem volghen souden te sim
pol en te auenes omme dat casteel te des
truwereen en oer ander diuersche roof
housen en dese castelen dede die graue
travele alle destruwere en hi justiaere
alle die rouers en die moerdenaere de
welke seer seer waren en aldier ef
dier ghelike maecte die graue travele
in vlaenderen dat si etc ven gaen en
treven mochten daer si wilden

¶ Die coninc lodewyc van vranconye
verhoerend dat boudin aplim ghestor
uen was en dat travele syn ander sweer
erftic oer en lantsheer was van vlaen
deren en dat hi die weghen wel beurt
hadde die coninc outboet travelen te pa
rys tot hem coemende en hem manscip
dax wanden lande van vlaenderen

¶ Die graue travele den coninc lodewyc
manscip ghedaen liebbende hi quam we
der te vlaenderen waert en als hi in
vlaenderen quam hi vant clementien
boudin aplim moder met ene grote

die van pieterden van si
 wille dat land van vlaenderre selue veege
 ven haer leuen linc Ende den gaeden
 vele met allen te verjaegene want sie
 oerloghede met vrienden en maghen
 toggen harelen omme dat die van oude
 naerde haer niet en wilden ontfanghe
 als vrouwe want daer omme gheerred
 sy oudenacde en dede die lieden doot
 slaen en die stede verberne en haer mede
 hulper dat waren die graue van sin
 pol die van hesdin die heer van atrecht
 die van ane van luene van condeit en
 vele andere die wellte oudenacde hiele
 rauen en beruen en daer toe deden si
 veel meer quett in vlaenderen

Die goede graue harele in synre wt
 scoepen en vromicheden in ginc te sint
 wanner en oelgheude alle die porten
 en waer die muere en dede die vesten
 vollen metten grase maer in en stichte
 menwert genen brant en aldus ver
 wan in syn vanden somighe worden
 gheminghen somighe worden doot ghe
 slegghen die somighe vloen en die somige
 begoerden harele vorenstap en die punte
 begoerden in vergaest hem liede geerne

Harele aldus synde en syn wande verwo
 nen hebbende in gouerneerde vlaenderre
 ontrent vij pier in groten payse en
 was seer deuot en den armen mensche
 milde en liberael want in was van elcke
 mensche wel ghemint Ende in dien
 tyden dede in die nommen die in sinte boe

nefuand doestor warden die vromen
 vrouwen lieke liete in dede die vromen
 vranslatere in hede gheen en in die
 vrouwen lieke meeren ende stelde die
 yme een halue canesie

Naer int vijste jaer van synre
 oft heer scapie wast enen dieven int
 van carne al vromerlyke diere en
 in vlaenderre soe dat vele armer liede
 van hongher stouue Ende daer omme
 die graue harele maecte een poert
 van brugghen syn admaesemer diere
 liet thomaert dat in daghelin stoude
 gheuen elken mensche een broet om
 gods wille Ende op ene int sie ghemint
 dat die graue harele hadde te dome tyere
 en op enen vridach waer der noene sie
 meede die graue tyere waert te ghe
 en alle die graue in die sale comt in
 winter een onghetallit volc voerde
 sale die wellte hadden gheerne broet ge
 liet om die minne van god wte wellie
 die goede graue hadde groet compassie
 op dat arme volc en thomaert syn ad
 maesemer gaf niet ginc broden om gods
 wille en dat yndie presenae vande graue
 harele dese goede graue harele was seer
 deuot van goeden werken want in
 alle vridaghe ginc armen menschen elck
 een deet en een hende en een pa
 scoent en alle vridaghe vastede in te
 vorne en te brode liet en hadde sonderli
 ghe feest ghemest op die dach want
 alle vridaghe soe droech in ene haeren
 deet naest synen linc en sloep al ghe

moet en vullen en beuact ter hou-
den en hi en schiet weder kerken in
vare dat den dienst gods was ghy
sien en hi droech enen langhen heer
le om derven syn voeten niet sien en
sunde en hi hadde alreer enen wessne
hanghende an synen rieme daer hi in
droech vele gelt dweltze hi den arm
deelde om gods maer omme den voerf
derven tyt die hi vranerht en in
uondenen was soe dat die oesterlinge
brochten coeren in scoepe ghyladen

Dat vernemende mer lambrecht van
der straten en bertolf syn brader de
welke was praest van sinte donat
en bosmeret vander straten lambrechts
sone dese cochten alle dit coeren vande
oesterlinghe omme deney prijs en dier
coer cochten sijn te contredare en te lusse
waghe en daer to alle die thende vande
doster van sinte bertolf te sinte omme
en sinte wimoz beghen Ende alle die
men leiden si in haer liede schiere en
vande liede gronden en verrochtent
fanden mit haer liede begeerte soe dat
die arme liede gheen coeren en coosten
alreer ghy noch ghecoep en bi die dat
vande deel vanden voldre sterf van
moer hanghe want si en hadden ghy
moech om coeren mede te copene

Dien welken een groot ghecrisich ende
een groot deurlit voerf was oer al dat
volc Ende die goede graue hadde die mees

te compassie en dese van
der straten die die praest was
donat en heer lambrecht vander straten
en bosmeret vander straten heer lambrecht
sone dese hadden die gronden ende die
schiere vol coeren daer si alle vele gelt
af wilden hebben

Daer omme die goede graue havel
ual thammaerde synen almosenier dat
hi onder sochten sone oft die van straten
voerf hadden alsoe groeten ouerulente
van coeren al die goede dinghlyc onder
ghecrisiche volc hoerde

Die onder socht sijn die men want met
waerheit dit waer was alsdement
ouer al seide van die van straten ende
die goede graue onthent die voerf van
der straten dat si te ghyen hi sone coeren
suelken Ende die praest bertolf met
synen brader quam totten graue havel
die welke sprac het al groot jammer
dat ghy die vele coeren hebt en soe ghy
coep en nochtant soe lach die arme
volc van hongher steruen

Daer soe swoer die praest bertolf dat
hi eneme coeren ghycoech in welken voer
hem en syn amundien Ende heer lam
bracht hadt eneme een unent ghycoech
Ende die goede graue sprac ic wilt van
sien met unen collegie en hant ghycoech
van coeren en prouanoer om te coeren
half te comene en die graue beuol te
goede dit ghycoech sijn die goede graue
beuol dat me alle dat coeren den arme

diec. . . . .
 en die gheen gelt en hebben dat ment
 hem lieden sine godis wille gheue foud
 want daer was coernit ghenoech omme
 brugghe mede te sustincerne twee oft
 drie jaer lanc

¶ Die arme menschen quamen om coere
 diec bi te leuene sonnghe om een jaer
 sonnghe om een half jaer soe datment
 daer ontfont een ouerdidich ghelt noch
 comt bleef daer coernit ghenoech omme
 die camasie van suite donael Ende la
 brecht vander straten met synen huus
 ghesude om een jaer

¶ Die graue ansicnde die grote ghelt
 vanden coerne ontfringhe hebbende hi
 ontboest den proest hertolfs en mer lanc
 wedyt synen broeder woest Ende als si
 daer quame die graue lierde seide tot
 hem lieden scoffierliken dat si niet woe
 dich en waren in officien te stane oft
 regment te hebbene en dat si waren
 valsche loeghenacers en anghenadighe
 audrevers en veruaten ware wigod
 en dat si weerdich waren verstedente
 sine van allen menschen want ghy seit
 dat ghy niet coernit ghenoech en hadt
 om v en uwe camundie om vi welc
 lanc Ende heer lambrecht omme ee
 maect en in hebluy v ghenoech ghe
 laten omme een jaer en daer toe ouer
 veel ghelt dwelle dat ouer is ghesote
 dwelle ghelt die goede lantle hem liede
 consenteerde maer wt quader houerdie

die proest en syn broeder lanc
 beswaden dat ghelt seer opuerne

¶ Doen beuel die goede graue dat ment
 dit voer ghelt om godis sake
 den armen menschen maer bost
 swaten heer lambrecht sine verheer
 hoe die die goede graue sine com de
 soe stouelic en scoffierlitze to ghespreke
 hadde en oer synen vader en dat thit
 maect des grauen despenier al die ghe
 informeer hadde den goede graue

¶ Hier bi seide bosthaert van straten tot
 proest sine com heer myn vader in an
 scamp een eestre stebende in thammaert
 eestre ic wil die palen verstellen vande
 lanc ghescheden en hem onestredie
 come en stellen die palen in vermindere
 sijn eestil soe sal ic hem of winne sine
 eestre en aldus worden wi sijn ghesprek
 len en dit dochte den proest en heer la
 brecht goet

¶ Naer daer naer op enen tyt ghy
 tyt ontrent sint jans misse babisepe
 unde somer daer quamen heer lambrecht
 van strate syn enapen en vonden die
 open van thammaerts eestre maer
 beuele van bosthaerde van strate
 af alle die vuyfste lereken Ende
 pachtore waert ghesware dat si wilden
 lereken neme en die pachtore wileet
 lieden belotte dat se se mit en wech die
 ghen en fouden soe verre dat die pachtore
 duer suete wart met vuyfste ende met

in overtrecken Ende boschaert
sijn vaders enapen draeghe die
sijn vaders enapen draeghe die
sijn vaders enapen draeghe die
sijn vaders enapen draeghe die

¶ In die voerf. parlytere dy daerlyc dat de
voerf. parlytere dy daerlyc dat de
voerf. parlytere dy daerlyc dat de
voerf. parlytere dy daerlyc dat de

¶ Heer lambrecht en boschaert sijn son
worden ontboden worden graue maer s.
en wilden niet comen maer des anders
daerlyc den gme heer lambrecht ende
boschaert sijn sone en worpen om die
sone van thammaert cestre en sijn
sonden alle die vyfste vruchte af En
dat was weder omme thammaert den
piedacht maer hi ghedochdet want
hi moeste metten goeden graue ryden i
pinaerdie en thammaert beual somige
van sijn liden dat sijn alle daghe ten
ersten soude gaen en beware sijn cestre
en sijn castrelyc op aventure oft boschaert
enapen weder omme quamen dat sijn we
reghen souden

¶ In desen tye dat die goede gme
in pinaerdie was vanden wellien
in dat een heer was Ende op alre cruce
dagh den boual lambrecht van strate
sijn sone boschaert en haer liden ena
pen dat sijn ten cestre souden gaen en doe
af alle die vrucht die inden cestre waer
comende en die parlytere hi brugghe sijn

dy daerlyc thammaert en alle
soudt yx vromer ghesellen ten cestre en
en aldier wort seer gheuachten want
boschaert enapen waren seer gheque
alle doen den voer af dandre een been
dandre een arm se verre datmen bo
schaert enapen te brugghe most ware
metten waghene

¶ Als die veruam heer lambrecht van
strate en boschaert sijn sone ghuiche
ten cestre waert en doen alle die boe
men vellen en dat castrelyc was grom
de omme werpen en ald die gheden
was si haerden weder omme te brugghe
en quamen hi thammaert hi hant end
sleeghen doet thammaert om en thi
maert dochte die wellie leut drecht
was se ghe wout dat die vrucht ende
die mader beide mosten steruen

¶ Ende int winter die graue tra
le quam weder te brugghe en thammaert
alle salten verhoerde hi was seer bedruet
om sijn sone en om sijn dochter dat hi
seer jaemerlike ghedoot ware omme
sijn vnderlyc erue en gret dwellie
seer ghecelgert was en bederne ende
het was den pome ghedaent en alle
daghen worden onder socht van beide
partye die wellie bliuont ten segghene
vanden graue traude die wellie seide al
se dat boschaert bleef inden schade en
indie schand want hi moste op redyt
alle die vrucht en alle die boe oft die
weerde daer voer gheuen en hi moste

maer salien die poort die luyt
in dat tussche lijn beter dunt te voeren
mit Ende dieer to elker jaert een soue
van panninghen te gheueue totter tyt ter
die die bouen alsoe groot souden sijn als
si te voeren waren eer dat si ghesalt had
den deen teghen den andere en vofthant
sonde segghe dat hem laet waer dat hi
die palen vanden lande valschelike ver
spelen hadde en van allen sake die te
waer gheschet waren maer die goede
grauic travele beual den voerf van strat
alle den schade op te vathene binnen ene
jare

Het gheueit daer nae op den grunste
dat viloument die seer gheuorse was
en ghesumert en die pince was doen
vonghe en soude gaen sitten soppere
den quam die abt van sinte bertin seer
inghegen en was seer mode en al be
dint en quam alsoe vanden graue nte
welke die goede graue was seer ver
wonderd en vnaechde den voerf abt wat
hi te brugghen te doen hadde int harte
vanden winter en sulke pinc en may
nesss hem seluen dede het hadde beter ge
weest hadt in uwen clooster ghebleue
verwarende uwe canundie en uwe ker
lic iuden lone gede dan ghi aldus v gelt
verquist hebt en desen haegen tyt ver
sumt hebt

Doen sprac die abt en seide ghedulty
tiche pince wilt weten dat vander
gusten en saliger ghedulticnisse boude

aplime die v. i. acht swer van
die die thende te liffeweghe te
lare en tondenbordh en ouer den
beloefde besciaert van straten alle
voerf thende te veruarene uwer
ontfanghen van menant met

Die goede graue was seer ghestoem
en gram maer hi temperde sijn gram
schepe om die weerdicheide vanden dinc
en vanden feeste en oec van sijn eede
die te sijnen houc waren sjaer van
groeter gramfchepe liet die graue
sijn soppere en hi outboot den proest
bertolf dat hiyt niet laten en soude
en quame ter maectyt vande graue

Die proest daer comende maer seer
spade want op die selue tyt vwaecte
die graue travele sijn officiaer en gaffe
den gheneu die daer ter tafelen waren
Ende die graue travele seide totten abt
waemeer dat die proest daer quame
dat hi hem dan bedacchde vander
salre

Die proest al in den graue funde
voerf abt bedacchde hem ouer labu
van straten en besciaerde sijnen sony
dat si drie jaer lanc huer thende
fanghen hadden sonder betalen

Die spuar die goede graue travele
cansselier en heer proest wat segge
huer toe wat rade ghyt weet wie wel
tzen die proest seer besciaemt was d

die pandelike waerden en falte
en broedere heer lambrecht en
synen sone daer omme dat
die proest ontbaeden was voerden
grave want op den seluen dach soe
men comsteeste in prince home
op vele here en salt mape Naer en
was niemant ghenoot van die van
ronom oft het en waren officiers van
den ghenen die vermaect ware was
ouer al dat die proest bertolf comste
hier was men en vrachde hem wie
ghenen vint wien wellien die proest
vint wter salen met groter onwert
sien Naer die goede grave riep de
proest weder omme en hi seide bertolf
te beuele v dat ghi den abt binne acht
dagh en doet vernoghe van unen
werde soe dat ic niet meer clachte
en hoer op verbuere den segele vande
causselic en oer op alle dat gaet
van unen broedere en van synen sone
ghearrestoet te wesen te unne te
felen al verbuert goet

En die proest bertolf wedh gaende phi
sint synen broedere heer lambrecht van
graten en si draeghen ouer een dat si
souden gaen te sinte mertynus oypere
en ontbaeden al daer alle haer vrien
den en maghen omme bystandicheit te
hebbene van hem lieden want si mee
den den goeden grave te dedene aen
ghesien dat hi vadre noch madre aen
noch moye neuen noch nichten noch

en gheen maghen en hadde die wet
ke sijn doet wreken mochten linnen
den lande van vlaendre en aldus me
nende sy stert ghenoot te wesen

Op sinte vintencrus dach waren v
gader die proest bertolf en heer la
vrecht van straten en alle sijn linden
met vele redyt swere als heer jngel
ram van meessene heer guy van free
uerde en vele ander heren en leuechte
Ende aldaer was inden vint gheslote
wanneer dat te vringghe wesen soude
mits dat hi der vridaechte bi capone
ginc met ene langhen leerele v
lyngne vridaechte haer beent en be
uere en alsoe sijnchtone tot sinte doe
naer ter kerken bouen der vouten en
en schiet niet weer kerke voerden
dienst ghedien was

Wten wellien die proest bertolf van
sinte donact met synen broedere vrien
den en maghen liden tiper haeren
vaet Ende inden vaet was ouere
ghedraghen dat boschaect van strate
vobrecht wintuy wecom en ysaac de
se souden te vringghe lighen vrida
sne van haer lieden some weghe wat
hi was proest van sinte donact o
me te bespiene wannere dat die gra
ue trarele soude coemen te sinte donact
Ende bouen der voute sijn dat sijn
dan doet slaen souden maer der dach
daechte inden vastelant die wellien
dach quam in tende van spordrillen

Die goede grane te bring
 maer des vridaechts was affschel
 woensdach dweltre was den eersten
 dach in maerte doen quam die goede
 grane travele allene gaende veruoet
 van synen houe fuchtent ntelike ende
 ginc te sinte donaco bouen der voute
 achter den chore met enen langhe lieer
 te en hadde ghegort synen afac an syn
 redite syde met vele silueren pinnige
 dweltre hi den armē deelde om gods wil
 len hi costumen die goede grane boue
 der vouten synde ginc te sen syne denoe
 te bedinghe alsoe hi ghe woene was
Maer stappant quam syn enpelaē om
 inffe te lesene waer den grane travele
 en die grane travele kmelede omme te
 daene syne deuoege bedinghe soe quam
 daer een arm wiuelen totten grane
 omme gode en metter vechter hant mee
 die grane om gode te gheuene doen
 quam vofchaert vander straten met sy
 nen broeders en maghen en sloeghen
 den goeden grane af syn vechterhant
 daer hi meende den armen wiuelen
 syn admoesse mede te gheuene ende
 den cloefden sy den goeden grane syn
 hooft en vermoerdene aldaer hi lach
 in syn deuote bedinghe dat arme wi
 uelen ontfaen hebbende den pennant
 van den goeden grane travele se liep
 wter kerken ende riep lude wacharme
 men vermoert daer bouen den gode
 grane travele

Die wethouders van brabant
 vernemende quamen ghelapen
 barely maer alle met wonden
 gheslegghen van die van straten
Oec die goede thammaert die
 aelmoessener sloeghen sy oec die
 winnen thammaerts goet en daer
 ghinghen si inder primaer hof en sloe
 ghen al syn ghesind dwt en si namē
 alle der primaer wuelen en droeghe
 si in die proeffhe van sinte donaco
Maer die goede grane bleef daerlog
 de tot den somen baechē eer nomen
 den chore en niemant en dorste ne
 grauen want vofchaert met syne
 sellen belettent dat niemant en
 mochte draghen Ende somighe lieden
 quamen en inreden in syn bloet met
 clederlym die wellre ghenasen vande
 cortfen en ander siecten

Dese merdact liep al vlanderen al
 veenrylic al brabant al artoys duere
 dat die grane travele aldus dechliken
 vermoert was en hoe dat si cōme nu
 ren met groter menichten te waerde
 wellre in die lurch en in sinte donaco
 kerke en yden steen Ende si versaghe
 hem lieden omme prouance omme in ghe
 sellen wel een haer lanc bi te leuen
Inden quam dabt van sinte pieters

Mer seruaet van praet

Mer bondm van ghent

Mer willem van bondhout

Jan d'ederve van d'ynmude

visuereit van barst

Jan sijn broedere

¶ Dese quamen alle te brugge waert omme der goeden grauen larele lichte te begripen in sijn larestoffelicheit. Ende dese voers heren belanden de burch omme omme ende dat omme die van straten hem liden met en wedy stelen en souden en laghen bet dan een maent daer voeren.

¶ Dit vernemende willem van looburch graue van ypare hoe dat die graue larele sijn wae soe deertlic vermoerde wils van die van straten. Dese wille van looburch sende omme suetere s' me te wete in wat oerfene dat s' den goeden grauen soe deertlic vermaerde hadden. Ende dese willem d'illave vrienden en maghen en alle die ghene die met hem te brugge te men willen. Sine die van straten te helpen wachtere en walen dat sy us ontgaen en souden.

¶ Willem van looburch graue van yperen was te gent yperen te cassela en in ander steden vernemende die welen en horende die veltreninghe van allen steden van vlaenderen. Ende den quam hi weder te brugge en hi vermaerde die wet en die s' scepene. Want donde scepene waren d'inceste

deel doet ghesleghen van vestinghe van strate en sijn gheslechte en me lilt willem van looburch ouer graue van vlaenderen en alle die gheboden ded men inden name van hem.

¶ Des donredacht was dat die graue graue larele vermoerde was menich mensche quam bi hem en namen ded lere en tuede in sijn bloet en troc lere haer wt sijn hoefde en wt sijn baerde dwelre si hilden ouer relique. Ende soe wanneer dat yemant dien hoest sweer hadde oft coetsen si die lere en stappant worden si ghesont en machich. Dese salmen weten dat sinte andries clooster te brugge was een crepel mensche die wellre 22 jaer lanc crepel ghesyn hadde ende priu van sinte andries hadde den waers crepelen mensche ghehouden wt 22 jaer lanc.

¶ Die crepel quam ghereken te brugge op ene wagen en op die wart sude hi ewep ouer hande en voeten tot in sinte donnes d'oeer al dier die goede graue noch lach al ghedeet an d'oeer aensichte was bedet met sijn hoed. Ende dese voers crepel was ghesont vogneet die toemaere die wellre na der grauen larele haet en hi steldene op sijn hoest en stappant soe wart hi vecht gaende vecht oft hi wart crepel.

gheweest en hadde

Item mensche dat grote wonder
ausende si wildeut lichaem vanden
graue wech draghen maer boschaect
van straten met synen ghesellen quin
men gheloepon met enen naecte sweer
de en yedient alle dat volc wren co
re en wter lievren

Shaer een poerter van brugge nam
des grauen traven haet bedectelic met
grater deuocae en hi hiltene ouer velij
mench pier want als zemantr tot he
quam die de consweer hadden corfse
off ander siect dese werf poerter
stelde hem lieden den hoet opt hoest
stappant worden si ghesont die wellie
gode travele veemoert was op den
andren dady in maerte jut jaer ont
heven xij en xxvij

Willem van looburch graue van pper
regerde vlaenderen omtrent ij welie
want bondm aplim en die goede graue
travele waren rechtswere want doude
vobrecht die wriese die wellie was va
der van bondm aplim Ende hadde ene
sone hiet philips dese philips hadde een
dochter die wellie was vrouwe van
looburch in dngunde en si was moder
van willem van looburch Ende dier o
met redite se soude willem van looburch
graue van vlaenderen gheweest hebij

Het gheuel dat die voerf here mer

seruaet van praet met alle den ind
ven heren die wellie die burch van
brugge beleit hadden dese wouwe die
scpen huus omtrent half meere and
dat bi freetsen

Dat ausende lambrecht van straten
en die praest bertolf sin broder en a
haer liede suser kindere als wintre wou
vin en ysaac dese auentuerden hem lied
bi douliere nachten en daelden van sin
donaed yndie plaecte en si vloen te wa
tene jut cloester en ysaac vlx ysmie
jam abdie en gup den cloester alle sin
goet en dede hem minne deden

Shaer lambrecht van straten want be
kent en y brugge ghearrestert En
was gheleit voer mij heer seruaet va
praet die wellie ontboot heer willem
van looburch regent van vlaenderen
dat hi quame te brugge om heer lam
brecht van straten te justiceerne En
willem van looburch te brugge synde
hi beval datmen heer lambrecht op ee
vleesch bant binden soude al naect en
dat men hem hande en voete af houwe
soude en den licham drie werf ouer die
burch slepen soude en van damen ter
galghen toe en daer hanghe shaer
daer waeren noch bit dan ij vromer
ghesellen en somghe edele bouen der
loue en beneden den stene die wellie an
saghen hoe dat heer lambrecht ghemis
ticeert was en die sone die wellie sach
sine vad so jamerlike mer teley

Daer omme seide boschaert van strate
oetlander etc poghe en pinc om sin
beje te doene want onse hoofden sin
wech ald my heer die proest en myn
vader lambrecht se zamerlike gheus
vaceert Ende ysaac werrin wintre de
se sin alle en wech en onse vitalighen
sint en onse broet u vinnich wi en
weten waer bi leuey

Maer op sinte benedictus dach nacht
se waest een groet mist en de daeld
van sinte donacis nedre yme die plaet
se bet dan lygg personen inder gods
boschaert van straten heer jugelram
van essene en dese omme ghynghen
dinceste deet waer daer wasser somge
gheuanghen

Daer nae quam willem van looburch
bi vnsle en vant weerm wintre ende
sommighe andre Ende hi deedse drie
daghe lanc al moder naect stellen int
openbaer int pelleren te vnsle sonder
eten en sonder drindren en men wierp
sin met verrotten appelen Ende te vier
den daghe se waren sin ghesleept tot
galghen en daer ghynghen

Maer een ridder diemen het heman y
seem die quam van hofdin tot avie en
hi hoerde segghen dat ysaac minne was
te sinte jans therenburch en hi dedene
al hemelic vanghen Ende gheuanghe
sinde hi outboet willem van looburch
dat hi tarie quame en willem van looburch

tarie comende hi dede ysaac seer pinc
en hi leet sonder pinc dat hi op dien
seluen dach ald die graue travele ver
moert was dat hi doen bet dan ysaac
lieden doot sloech die wellre waren
oude scerpene en van der prima liede

Doe vracchte willem van looburch
regent van vlaenderen wie die prima
paelste waren in die conspiranc van
den graue travele te dodene Ende ysaac
sprac ic sal u die rechte waerheit
segghen eer ic sterue sal weet dat
guy van steenmoerde en die castelen
van vnsle inder gaderen inmen oom
den proest vertolf hilden onsen vaet
typer te sinte bertus en al daer
was beloost inden vaet dat wi ynde
beginne vander vastene wesen soude
te sinte donacis dat wi en dan doot
slaen souden alst gheualen is en
het is my leet

Doe vracchte hem willem van loo
waer die proest van sinte donacis we
sen mochten ysaac sprac hi meende hi
ware te watene doen beual willem
van loo den proest van avie en den
schouete dat men ysaac sleepe soude
te pette sterre alle die sted van avie
duere en in allen hoelzen vanden
cransstraten dat mene daer moder
naect ouer seer met roeden slaen
soude en van danen ter galghen ste
pen soude en al daer an hanghen

al die ghedaen was willem van loo
daer in waren met groten dreeth
meere al die in sommighe huise soude
destruieren en die eerlijgste hange
al die ghedaen was willem van loo
oft si souden hem wysen waer dat
die proest van sinte donact was ghe
logiert

Die notabele van watene seer vwaert
synde wten wellren si vinghe de proest
selue en graue willem van loo en die
proest gheuanghen synde in bat wille
van loo dat hi mochte in verlatemisse
van synen sonden baeruoet gaen tot ty
pere en met deuocien lesen syn gheinde
en al te met sprekende met synen cappe
lic syn ghenevael bychte

Die burdy graue van ypere willem
van loo hi consenterde den vaerst proest
en al die die proest typeren quam cueme
mochte hi op syn vaete gaen en om
dat hi was een prelact en een geest
lic man daer omc en wilde willem va
loo met openbaerlic justiciere en o
dat hi in milen verre hadde ghegaen
yden sellen winter veruoet daer o
me dede willem van loo nagen in een
cde hunt en deden in nachte voeren
byten ypera een wile in een busch
en met coerden onder syn oysle ghe
bonden en alsoe al leuende an enen
boem ghehanghen

Den vierden daghe men vant de
proest doot en men dedene van den
wome en van dancen waer in ghe
uoert typeren in sinte mer tunc dars
en daer int ghevide begrauen

Det soe was typeren gheuoert
dat mer guy van steemoerde ende y
canundie van sinte mer tunc die wel
ke mede waren yden vaet hoe dat
men beste den goeden graue travele
doden mochten Ende daer omc wille
van loo dede mer guy onthoefden en
die y canundie stellen ten ewighen
daghen yden kerker te boene en
te wade vanden wellren die vme
waren gheuoert terenburdy ende
dander vme te der melle

Maer boschaert van straten vlo
uehoue met synen cnapen en was
aldier in daghe lant in eens canundie
camere en namen elc een ouer slop
en deden hem crume scheere en meende
te ganc te brabant waert al si ware
te viere in andwerpe en yene boot
omc tanwo yden te varene ypaer wue
men den boot stac hi en wilde niet
voert maer yden boot was ee man
die boschaert van straten wel lieue
en die selue man seide sonder twiuele
wi en moghen niet voert omc die
sonde van desen meerdnaer boschaert
van straten

In ten wellren boschaert van straten

werre seer beschaemt en liep wech in
quam ten derten daghe te vysele aldaer
in drie comen hadde van synder moder we
en in die hagne van aluwe vernuert
meer van robijn elmer heer van badure
Ende boschaert voer quam ter maectyt
vander noene al daer sijn drie comen
vergaderet waren **E**nde boschaert bi
hem liden sijn dat hi seide dat hi meende te
varene in cyper en al daer te woene
sijn leuen lanc en nam oerlaf in hem lie
den biddend sijn drie comen omme een
quantiteit cheerghelid om in cyper
mede te trecken wten welken sijn drie
comen souden haesteliken omme den balin
van vysele die wellre haestelike quam
gheueden en vint boschaert en dedene
te vysele leiden **M**aer die balin onthout
heer willem van loo die dedene waeren
cyperen en al daer dede hi en stellen ynt
openbaer ynt pelteyn drie daghe lanc
en wort al daer ghewerpen met vrotte
appelen vul eyer vul medder en daer
nae wart hi achter straten ghesleepet
totter galghen toe en op een wiel ghe
bonden en sijn lijf met hoemighe bestreke
en bouen hem waer een yseren traelghe
ghestelt omme datten die rauen en die
voghtelen met pecten en souden **M**aer die
vhen en die hoerselen en die vlieghe queld
ouer seer nochtand soe leefde hi wel in
daghe lanc **M**aer eenenert sijn onape
vernemende dat sijn meester gheuanghe
wart hi liep wech en trant woene in ce

danen en al daer viel hi in ene put
en verdrant al daer

Inghel van van essene woende te mens
op den vijn en in gheraecte yeghen ene
poetter van mens en stac hem ene wond
in sijn borst soe dat hi daer af sterf en
inghel van wart gheuanghen en in ene
sac ghebonden en alsoe juden vijn ghe
worpen en versmoert

Die comen lodwinc die groene comen
van vranerike verhaerend dese felle
maerdaet van sijn neue den graneltrave
le die wellre versaemde een gracte heer
tracht en in ontboer willem van noer
mandien dien sijnen swaghelike dat
hi met hem trecken wilde te vlaender
waert

Die comen lodwinc comende ouer der
midre te cortryche toe en van dinc te
brugge comende hi vant alle sijn edele
in die burch die wellre sinte donaelher
re en die loue rondomme beleit hadden
Ende die woerf edelen willecomend de
comen en seiden hem die gheuaermisse
vander spot vanden goeden travele sijn
neue willem van loo vernemende dat
die comen te brugge wart hi quam te
brugge waert en willecomend den
comen en seide hem alle die gheuaermisse
en hoe dat dat hi die samighe hadde ge
justiceert **E**nde willem woerf leide de
comen vax oghe hoe dat gineffcap va

vlaenderen op hem verstoruen was
en in begheerde anden coninc manscap
te dene vander graesscap va vlaenderen

Die coninc seide tot willem van loe
dat hi die verbeiden moste een lottel
tint en voer soe beual die coninc dat
drie oft vier vanden gheue die op de
haere lighen dat si neder quamen in
gheendute want men soude hem lieke
met mesden en si quamen neder totte
coninc die 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

Die coninc seide tot hem lieken 12. 13.
dat ghi v ghesellen sacht dat si tot
coninc om gracie want sonder
recht is sal een vier den malte dat
alle verstaeren sult dese gheselle
vanden van sinte donaco tot ynde
van danen totter londen ver
staenderen ghesellen die coninc
reinghe en si lieken consenten
die heer lieke voralige una soe be
tijmante en haer buer en hadden
reinghe deel wech ghewerpen en daer
dame si quamen alle neder voer dat
coninc voeten gheuallen hem liddende
vanden vander mesden

Die coninc beual dat men haer lieke
wende op den vagghe linden soude en
sint vander van danen si wade qu
men en aldaer worden si in vanden
vanden vander haer vogen vanden
haeren nader ghewerpen en alse va

den scoone soe dat si alreder
in sicut vielen ende den hant
en wespiten soe

Die ghesellen sunde die coninc
dat men alle die dade liden in
gheuen tot waere vanden soude
gheue alle an coninc dorene want
ghedaen wessilich soude vander dorene
sint anderet dact

Die coninc ontloot den bischof
coninc omme te wyne sinte donaco
te dene die voer maer dact die welke
gheschiede op den vierden sondaen
paesschen en 12. welken die dorene
travele te sinte cristoffels becomen
want en desen sondaen hant die
sint donaco raeclyc ouer hant
travele waghlyc 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

Die voer trecke gheschiede wade
al noch voer vanden voer lante
soe soete vider oft in rechten waer
we moer lieke ghesyn en sijn wende
waren noch al versta dorene 11. 12. 13.
lym daghen lant yndeede gheschiede
hadde

Die coninc dede den lictum tot
ven van sinte cristoffels tot
naer trecke achter den chobe en
den hoghen ouner

Dit ghedaen sunde die coninc
wont van vanden gheschiede gheschiede

Jan van Vlaenderen willem van noer
mandien sijnen pryncelinc verwechste
sine en dit verwechde willem van loo
die wille gheerrecht alle die enstelen
te hem waert en sloten die in westuue
den waren te hem waert en hi pre
senteerde sijnne amme te houdene ze
ghe willem van noormandien want
he wiste wel dat die coninc niet lange
in vlaenderen wesen soude

¶ Die coninc vernemende dat willem
van loo meende te verloghen zegen
willem van noormandien omme hem
te verloghen daer omme quam die te
wilt sijn belegghen **¶** Ende ten 2sten
dage was willem van loo ghevanghen
van die van speren en den coninc pre
senteerde en die coninc sende willem
van loo tot sijnne onaccorde ghevan
ghemisse

¶ In die jaer wote willem van noormandien
grame van vlaenderen en was die 2^{de}
grame van vlaenderen enen toren
en afeduerende

¶ Die coninc ledigont ter groeter bede
vanden edelen en omme dat hi die alre
grosse oer was van vlaenderen te be
gheene sijn dedene die coninc ledigont
dat hi op condic te wete op dat
te wille willem van noormandien ma
timp den vanden lande ontrent loo
gheleghe en vanden burchgraffschepe van
speren dwellic hi behoeft sijn hi en
aldit niet wel want hi ghinc totten co
ninc van jughclant en daechdet hem

lyce dat die coninc van noormandien
hem groete onghelue ghebaen yade
¶ Ende willem van loo was metten co
ninc sijnem van jughclant in enen
wiche den wellien wiche willem van loo
wan met sijnre vrouwe en ghefde
omme gaf die coninc van jughclant
willem van loo dat graffschap van cambré
ghelegghen in jughclant want willem
van loo waender bet dan xxviii jaer
lant

¶ Naer daer was sende willem van loo
sijnen sint bedetelic te vlaenderen waer
en hi quam weder te vlaenderen waert
te loo op sijn heerscapie en hi stichtent
daer een doester van cambré regu
liert die de seuen ghetide houden die
wellic willem van loo daghdag mette
groeter deuocien hoorde **¶** Ende daer was
want willem van loo seer bleue **¶** Ende
aldit in 2de jaer bleue ghesijn hede ende
wel was hondert jaer oer was daer
steef hi op den xxviii dach in leuue
yut jaer als men seceft 25 ende tuer
versteich

¶ Naer die dert van asaten die doen
grame van vlaenderen was hi dede wille
van loo met groeter weerdicheden in
loo en mit doester begrauen dwellic
doester willem van loo sijn hede **¶** Ende
die dert voer si plachen die dert te vise
teone te wile dat willem van loo lile
was

¶ Willem van noormandien verwechste

...vanden coninc lodewyc van vranckryc
 die wille coninc gaf hem dat gheeffte
 van vlaenderen met groeten overrechte
 inde willem was oen groet verlossere
 en dede den volke vele overlasten in pene
 tynghen. In settinghen en hi vercoerde
 die officien en daer omme hadden die
 volc seer leet en hi ward seer ghehate
 want hi vercoerde die wylse ghelouwen
 en onghelouwen en als die manne daer
 vegen seiden men sloechse alle doot en
 die graue dede der ghelouwen oec an die
 poorters wimen en jonghe madeliken
 te molcans en men soef ouer den to
 me van vranckryc dat quide regi
 ment vanden graue willelm maer die

In welken ghent vuyghe vper
 dufende dat quide regiment vanden
 graue hie langher hoe argher daer om
 men si bederliche oen die dert van el
 faten die welle velt oer van vlaende
 ren was

Dese graue die dert wil oen adel ma
 van wapen. **S**chiedaen in brabant
 hi hadde vele ridderschapten van wapen
 van aen sinnen en in wapen en men
 die hem dat hi hem hi stalen spoede
 made om in vlaenderen te comen wat
 vlaenderen hoerde hem toe als oen recht
 oer. **I**nde dat hi met hem brochte hi
 oft v ind dufent mannen van wapen
 want in vlaenderen is comen een tuit
 die welle vlaenderen oelgert ende be

...dacht en aldy in vlaenderen
 wy sullen v ontfanen die graue
Dese felle vranck coninc wil
 in een stuyt veyse en wille
 welen met overrechte daer want el
 die welle hier oer wie dat doet
 den graue willelm met oere fere
 oerfante op sin sanderre fere
 hinnen wede moete leden want
 linnen in daghen daer nae
 want te fere betend bequamen
 neue bonden apen. **I**nde hi fere
 gisten dach in augustus alfen
 en lyye want hi en regule
 den maer zo mende

Hier nae comt die hystere van den
 graue van vlaenderen en dat vanden
 vrancken ebelen manne dert van el
 graue van elfaten

Diederit van elfen gheent
 elfaten sone die ouden volc dert vrancken
 dachter en ward fuster van adelic
 vuyghen van danmerken die welle
 was vader vanden goeden graue
 coninc

Dese die dert was in allen stede
 vlaenderen wel ontfangher
 dede of alle nre settinghe pntinghen
 die welle sin overrechten willelm van
 naemmandie gheerd dert hi
 hilt vlaenderen in groet pynse

Florence die die dert van elfaten
 moete die weduwe was vanden jonghe
 volrecht die vrese die welle den graue

[Faint bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint bleed-through from the reverse side of the page]

¶ *[Faint bleed-through from the reverse side of the page]*

¶ *[Faint bleed-through from the reverse side of the page]*

¶ *[Faint bleed-through from the reverse side of the page]*

¶ *[Faint bleed-through from the reverse side of the page]*

¶ *[Faint bleed-through from the reverse side of the page]*

¶ *[Faint bleed-through from the reverse side of the page]*

¶ *[Faint bleed-through from the reverse side of the page]*

Dier eerste toe coemte van iherusalem
den lande van vlaenderen en lyfde
die comen vrientscap

¶ Die dier eerste toe coemte van iherusalem
den lande van vlaenderen en lyfde
die comen vrientscap

¶ Die dier eerste toe coemte van iherusalem
den lande van vlaenderen en lyfde
die comen vrientscap

¶ In die dachdenderen id
 ont hinde w. 1222 jaer seer passie
 a doen bro hem syn wys sibilla des
 engel deden van iherusale dat hi
 wilde consentieren omme te
 enjamen te vacone om te versentiere
 die broder die welli: dan hadden
 dat regement vanden heilighen lan
 die ihu xpi begriuen was en bet
 mado quam. Ende deden consentie
 die hanc en hi dede hanc maken gae
 ghewesichap en dede hanc hebbe gae
 cheselschap viddere en vromme. Ende
 die hanc iherusale quamen die gme
 en hanc stulla totten heilighen gme
 ne en auctor belofde si auctor en
 iherusale te leuene wadstende hanc
 auctor wadstende

¶ In die dachdenderen die heilighen
 die hanc stulla totten heilighen gme
 ne en auctor belofde si auctor en
 iherusale te leuene wadstende hanc
 auctor wadstende

¶ In die gheden synd si sprac tot hanc
 van broder te hebbe coelof ghemmen
 an deden minnen man en te hebbe
 hem in leuende leuende ghedreghen
 die af dat die vme noch leue end

die coelof ghemmen
 god en den man
 leuende leuende
 hanc stulla totten heilighen gme
 ne en auctor belofde si auctor en
 iherusale te leuene wadstende hanc
 auctor wadstende

¶ In die conuallie
 loerden se en in
 ne met beletten en
 cleeden se se te hanc
 daer danc se en
 en den armen sullen
 si leude en si leude
 gheluedheden

¶ In die se salmen
 heilighe sibilla dede
 dede hanc se en
 si se te an deden hanc
 was hanc auctor
 hanc stulla totten heilighen gme
 ne en auctor belofde si auctor en
 iherusale te leuene wadstende hanc
 auctor wadstende

¶ In die wellen die gred gme
 wellen bunc der burch sinte desel
 trede die te besette vier cappelan
 en een coster en vier pronome en
 ceulplue om dat si dachdenderen

[Faint, mostly illegible handwritten text in a Gothic script, possibly Dutch or Flemish. It appears to be a list or index of items, with several entries marked by a red '4' and a '1'.]

[Faint handwritten text at the top right of the page.]

¶ Belonne gaderen comen van
vntre gaf philip van elden bouen
winc sijnre indie die enghel dinsten
indelfsi dat gauen dachter vint
die en hi gaf die mede die hersepe
en dat geffing vnt vernoudeyt
alle dusefen en flaten die dat toe
behoeden ¶ die vande die gae
ne floord om hebbint want hi
te rooven om ghepocht en maende
seluen te hebben want winc

¶ Dulle dier omme die gane flate
mer leuen vonden cressane
fede den gane philip van elden
en die in sin flaten vonden
vnt vnt vnt vnt vnt vnt
hebbint of hi sijnre indie
laen of roome ¶ die gane
philip fede die puerment
van sijnre indie en vnt salen vnt
schoneit vnt die dionie vnt
hondne en metten sijnre te
schoneit

¶ Die gracie flate vnt den gane
van gelre en vnt beeghe see die
waren vnt ¶ manen sijnre die me
te voden gut graessap van elden
vnt vnt vnt en vnt
vnt armestijn

¶ Die van elden waren sijnre vnt

Die graue philipp met synen brodere
 matheus graue van buenen en al
 puerendie artoys en vermendoyt he
 neconwen en ardane want die gra
 ue philipp wort stert bat dan xv
 manen van wyene

Die graue philipp comende voer
 met synen volke al dier waer
 seer ghenochten wd vy vrien lant in
 die dinc vaerf grauen als ghelece en
 berghc cloue dese vloen spae die gra
 ue floeyt van hellant wort al daer
 ghewont en daer was gheuanghe
 inden graue philipp van elstaten
 van edelen manne die welke
 waren alsoe in vlcenderc ghebruyt
 en ghelant in dinc selc gheuanghe
 De gnden seluen worch worden ver
 leggen bet dan xv lieden van des gra
 en sloeyt lieden en in ghewont en
 dese worch ghemel put naer ons here
 en ende wy wy

Item put selue zage stref lode worch
 die goedertiere comite van vrancon
 en philipp die nuogende syn sonde
 wat te vremen ghecroent op alre
 halighen dach Ende hi hem wold de
 graue philipp en gourd den vaerf
 comite syn swaent Ende also die co
 mite zewert trae so dach phil

van elstaten en pueren
 comite al die vrancon
 hem allen wren vlcenderc
 nuogende comite van vrancon
 geerde en philipp van elstaten
 halbere synne suster des graue
 elisabeth teonen wille en
 elaten confuteerde

Die graue philipp
 hi soude te bet in vrancon
 waert en oer oer synne
 nuogende van vrancon
 graue philipp belofte die
 gheuens nae syn dot ghe
 elisabeth syn nichte dyoer
 selue lant viden comite
 en syn naecemere sonde
 wofculandere wren sonde
 raude cilant met den lant

Deze brulochte was te pary
 den ende philipp alder sonde
 haert die graue philipp alder
 lander en naemme vrancon
 vranconische schepen en vrancon
 vranconische

Die graue philipp vergadende oer
 groot heerevrecht van volke en
 met hem den graue matheus van
 buenen en quam met synen heere
 in naermandie op den seccant ende
 hi ghecroent alle die vranconische
 en oer alle die gheuangene vrancon
 ende philipp gaf hem lieden huer lant

¶ 1 In die talleudeest ouer
den graue stont die wae
den beynen ontscowen en
den graue philipp conde
den vanden vanden omme
den vanden pisse en dat om
den graue stont te verlossene

¶ 1 In die talleudeest ouer
den graue stont die wae
den beynen ontscowen en
den graue philipp conde
den vanden vanden omme
den vanden pisse en dat om
den graue stont te verlossene

¶ 1 In die talleudeest ouer
den graue stont die wae
den beynen ontscowen en
den graue philipp conde
den vanden vanden omme
den vanden pisse en dat om
den graue stont te verlossene

¶ 1 In die talleudeest ouer
den graue stont die wae
den beynen ontscowen en
den graue philipp conde
den vanden vanden omme
den vanden pisse en dat om
den graue stont te verlossene

wyjen en die
den dat wellic me
waer dat den graue stont te ver
de dat gaf in vlandere tot ewig
dighen omme te sijn amey den
van vlandere en dat ouer die
die de graue stont in elaten die in
men velle

¶ Doer so was dat segghen dat die
graue stont haer seker soude den
men in hollant en seclant duysent
spitter en duysent omme den
dammene te vermakene en dat
gaf te stropene Ende omme
die philipp hadde ghyet alle in
hem velle

Fransosen

Dennordien

Frans

Darmendens

Denegouwen

Indien

Ende al vlandere

¶ Daer ouer soude philipp hebben
hondert duysent guldene en die
graue philipp wasser met in
en oer die graue stont al
veel meer gheueest

¶ In grane q. nuyt dede den grane
vont wter gheuanghemisse en alle
den die met hem gheuanghe waer
des swaeren en belofden in haren eide
sijn te voer segghen te volcomen
ja alghader die wens meer ghesyn
en die grane philips onstlaechse alle
in hese thunt waer voren

¶ Die grane storm metten bisschoppen
in holland comende in sende wt hollat
selout en vreslant die beste dymmes
ter dymen ghecrighen conste tot ee
duisent toe en dese grane alle een
duisent

¶ In dese vaerf dymmeester ten dymme
comende si gunghen op den hut op den
hont een hont hadde liggheu jandic
dassen wel vj daghe lang Ende
dese vaerf dymmeester namen den hont
in werpene gut vaerf gnt al daer
dat see water in quom Ende die
vaerf dymmeester namen haestellic
daer al daer die vaerf hont op
ghelegghen hadde en wierpense in de
gat Ende alsoe wal dat gat ende
die guete ghestopt en die dymmeester
maecten al daer herbeoghe en ta
ucomen en ontlaeden wimen en leu
daren en dese dymmeester huten den
hont dan

¶ Dese grane philips ansende datte
dymme begonste groet te weseue

vanne men hadde al dan
oop wynt en wter dat
staenderen waderen die
grane philips onstlaechse alle
dymme waer groet te weseue
daer omme maer te weseue
de van wette en stelder waer te weseue
selout als langhermaester selout
omme elken te weseue groet te weseue
dat si van wesseu selout selout
die gheue die weseue

¶ Doet salmen weten dat
philips oerdumende soe waer
die ontrent drie jaer lang
ghewent hadde soudeuwaer
sijn en oer vey van alle telken
in gaf hem liede vegule en weseue

¶ Item in den jaer nissuwaer selout
en vey de begonste men en
onser vrouwen kerke ten dymme
en binnen desen seluen jaer
lisabeth van vromendout
philips wart seer sic totter
te en indt dat die grane philips
gheen kenderen en hadde in sijnen
wime noch sijn broeder mathias
grane van buenen daer omme die
grane philips ontlaet sijnen
sien broeder prieten die wellre was
amundt te amundt

¶ Pieter die amundt te brugghe
meede die grane philips die hont te

... en hi gaf
... vromme
... philippus de
... hant
... welcke
... met
... gheen
... bi alrederlyc sijnen vromme

Iet nae die bevelen van pecten
... philippus broed
... wif
... en si wouf ghesaert
... al daer wort si lieggen
... waer nae was haer wifste te

In die philippus metten hylie te
... comende daer vernam die
... philippus quide memore alrederlyc
... ghesamenen hadde dat
... lant en die coninghen van
... en van samarien die
... waren philippus comt dese nu
... al te soerde verfleghen want
... en waer memant op ghehoud
... aldus quam den graue philippus
... op dout

In die graue philippus te deruans
... sijn wif conlaken lieggenen hadde
... hi beoefde gode van hemdoyte al op
... sijn wif graf nemmermeer daer
... nae vleisch tectene eer hi hem stelle

... ten weghe van
... om vrouwen sibilis simec in
... te vifentene des wof suster
... hant hofstid Ende er w
... vifentenen van sijnen sijn
... en van sijnen comt die lant
... waren van iherusalem en sijn sijn
... ghesaert hadde Ende daer
... wof en grot langstere
... loofden al met den graue philippus
... sijnen hylie en grot op die wif
... van sijnen bedouen wouf haer hylie
... en sijn

In die welken vele dancs
... bi vifentene in sijnen
... iherusalem te vifentene metten
... philippus om te beuechtene die van
... grot die welcke hant sijn sijn
... die graue philippus van deruans
... vifentenen waer comende
... poerters en burgeren en dancs
... heden vernemende haer dat die
... philippus waren wilde op die sijn
... en die te beuechtene

In die voer heden maecten alle
... om metten graue te vac
... Ende binnen twee maenden
... waren te hant dancs te dancs
... en in alle hant van vifentene
... vergadert bet dan grot heden van
... wapen en saepten alle met philippus
... en pecten sijnen broeder want die

in die wylt die oest te wensdyene
 u si waren binnen y daghen y spae
 en al daer si hem lieden ensteden ware
 u si deden yntelge y haer liede steepe
 Ende menich edel man verhoerende
 y spaege die wellie voeren al met
 den graue philipse y guelzen y sin
 uerian en y cyere

E Die graue philip met sinen schoone
 gheselshepe te guelzen waerut come
 de die sin die namen vanden lant
 yeren die wellie wochten metten gra
 ue philipse van elsaty

Francoysen

Frangraerden

Frangoune

Frallien

Francie

Frangaloufen

Francie

Frangoune

Frangoune

Francie

Francie

Francie

Frangoune

Konstap haren

Deerlandere

Hollandere

Heerlandere

Flaamingshe

Pontau

Frangoune

Frangoune

Francie

Frangoune

Frangoune

Frangoune

Frangoune

Frangoune

Frangoune

Frangoune

Frangoune

E Alle dese voerf heren met sceppe
 y guelzen comende al daer horede
 philip segghen dat die comen van
 cyere wat een savasyn en oec die
 comen van flaucme Ende daer o

¶ 1

en van samarien
 die comt edel prync in der siuare
 gennaeve alle overfleggen vanden sa-
 dyn en begaede te gherusalom te ghe-
 ye sal v gheloiden taltent hys wuch
 en hebben v dat ghe gheerighen sal
 suetendert omme in oft my edelre
 wunnen al waert omme aubie te
 wene ten beeghe van suay op d
 ghe v wipens lasten alreut wunt
 die ysalladye en soude anders gheon
 saetpandunt willen gheuen

¶ 1 Die comt van flamen wunt ghe-
 wunt in sal yont dudy en yndarm
 wie ghe ghe ghe ghe ghe ghe ghe
 edel die delyen wunt luten hys wuch
 en wunt alle hys ghe en wie met
 en wunt die comt edelre alle de
 dery wie al flamen dery dery dery
 dery dery philyp van elsatou b
 den comt van flamen om hys te
 gheloidre in suay en om saetpand
 dunt te hebben alle in philyp ghe
 looft hadde wunt si waven alle te sae
 pe dery die comt van flamen
 tunc mede tot in suay

¶ 1 Inghelrum die comt van alreut
 wie dat hestyn wunt outfue phs
 van elsatou met sinen gheselsteyen
 en metten comt van flamen seer
 vrienelike dery dat philyp van
 elsatou wunt soue van sibilla des co

en van samarien
 die comt edel prync in der siuare
 gennaeve alle overfleggen vanden sa-
 dyn en begaede te gherusalom te ghe-
 ye sal v gheloiden taltent hys wuch
 en hebben v dat ghe gheerighen sal
 suetendert omme in oft my edelre
 wunnen al waert omme aubie te
 wene ten beeghe van suay op d
 ghe v wipens lasten alreut wunt
 die ysalladye en soude anders gheon
 saetpandunt willen gheuen

¶ 1 Die comt van flamen wunt ghe-
 wunt in sal yont dudy en yndarm
 wie ghe ghe ghe ghe ghe ghe ghe
 edel die delyen wunt luten hys wuch
 en wunt alle hys ghe en wie met
 en wunt die comt edelre alle de
 dery wie al flamen dery dery dery
 dery dery philyp van elsatou b
 den comt van flamen om hys te
 gheloidre in suay en om saetpand
 dunt te hebben alle in philyp ghe
 looft hadde wunt si waven alle te sae
 pe dery die comt van flamen
 tunc mede tot in suay

¶ 1 Inghelrum die comt van alreut
 wie dat hestyn wunt outfue phs
 van elsatou met sinen gheselsteyen
 en metten comt van flamen seer
 vrienelike dery dat philyp van
 elsatou wunt soue van sibilla des co

... van iherusalem
... dat suster was in sinte lafornie
... Ende die coninc iugheltram ver
... al daer haer heilich leuen en hoede
... die coninc van samarie hare besdere
... verfleghen hadde waeren vanden
... psalladyn

¶ Die graue philyp seide hoe dat hi
... in pelgrimage wise omme te
... besient heilich graf en die heilighe
... stede alle heilich daer ghyt gheboeren
... was en te nasareth daer maria ghe
... boort was Ende te iherusalem
... daer hi ghepint en ver wist was en
... vermaen en daer wie weder ten der
... dach vander doot vderre ende
... amel dan Ende oec vint
... die sone trathedyn ghyt op de beel
... van sindy daer omme luit die graue
... philyp den tinnen coninghen voerf
... dat si wilden iupreueren om factio
... vanden psalladyn omme vj per
... saenen mede te varen in alreus en te
... iherusalem en al daer te bliuene in
... oft in daghen en om te gaue te sy
... nan met duusentich mannen

¶ Dese twee voerf coninghen vnd
... stauemen en van alreus sruuen ande
... psalladyn omme factio dunt en in
... consenteerde omme vj persone mar
... hi beual dat si al omme wel betalen
... souden haer tributen en haer tynf.

... mannen en p...
... waren

¶ Die psalladyn omme luit
... dunt in graue en ghyt leuen
... oppst. daer die boede in daer
... boede tot philyp van effaten met
... factio dunt omme vj philyp factio
... blyt Ende die graue philyp con
... vj personen omme met heuue wa
... rene te iherusalem waer somighe
... andren troden te haeren lande waer
... en somighe andre bliuen talde

¶ Al die graue philyp te
... quam hi was daer seer co baeliten
... ontfanghen vanden patriarchen
... si seuden hem die heilichede van jheru
... sijn vrou moeder

¶ Dely wat godliker deuocien hoer
... de die graue philyp van sime vrou
... moeder Ende alle philyp drie daer
... in iherusalem gheueest hadde en
... sijn bichte ghesproken hadde ende
... dat heilighe sacrament ontfacn
... hadde en alle die met hem waren
... haer tributen wel betact hadden
... en prouandhe ghenomen hadden
... en trufmannen om te gheleidene
... te synan den grauen die patriachte
... met sijn gheselsche die benedictie
... a pena et a culpa

¶ Agilut die coninc van iherusalem

¶ Philips van elphim in cesarie sijn
 huyghen hem lieden baden in dese
 of twee beken van voor ende dan
 aldier nam philips of weert
 en weert wel ym salt wapen die
 veldere die hi sloech yuden hals hem
 lieden gheuen den viddetylee slaech
 hanc die voerf bode die philips
 orlof ghegheuen hadde die vrechtes
 die menmare hoe dat die coninc
 jugheltram van alder boeden hadde
 ghesent omme den naesten wech te
 wysene te cesarien en aldier soue
 si lieden hem vasten die aftwer
 ayhe laet

¶ Doen beent nobiliter die vasten
 men volke dat si haesteliken vnde
 souden ten berghe van libano die
 die kerstijne te beoehtere Ende no
 biliter beent den boede dat si haestelike
 vnden souden te iherusalem tot sijn
 coninc en tot den coninc van abelme
 sijnen vader en segghen hem hoe dat
 die kerstijne waren in cesarien en
 oet op auenture offer meer kerst
 teenen gheweest hadden dan die te
 sijnen waren en segghen hem lieden
 dat si ons te hulpen coene totten
 berghe van libano dat wellre ghe
 schiede

¶ Als dese voerf coninghen dit hoer
 den si vergaerden sijn gans vyl

¶ sijnmen en reden al tot
 van libano sijnen dat si die
 die nachte die te voren de
 philips van elphim meuen
 cesarie met alle sijn ghelede

¶ sijn nobiliter die vasten
 abelmen en philips hadde versien
 bet dan my sijnmen en twee
 sent gheuanghene die al dat
 kerstijne met gheuanghent en waer
 maer god van hemelwite wercken
 hem victorie Ende philips gheuen
 alle die wapenen van nobiliter
 vastert van abelme sijn sijn
 sijn salt die af deen gheuanghent
 van goude bouen an die hote met
 enen libaert clamende van sijn

¶ Maer hier te wete dat nobiliter
 die kerstijne eerst besjwame een
 nate luten cesarien die die kerstijne
 waren op den wech omme talere
 te gane deen souden philips van elphim
 een van der conincs boeden van a
 kerst metten sijn coninc an nobili
 ter maer nobiliter trac den segghel
 af en trac den boede die en souden
 den brief Ende daer omme waer
 dat die graue philips te linc hilt
 yndre gheuanghemisse liggende
 in sijnmen edele en philips souden
 se talere waert met sijn dunsel
 mannen

Item omme die vele lieden van den
phylipps ghemont waren daer
omme so heerde hi weder te cesari
waert en sijn ghewonde sichte te v
alient en ver omme te vastene
en sijn dighen linc. Maer die
vaderlicke die ghelike verste
ken was soe comt die inmanen
en den coninc van iherusalem en
in die coninc abelmen sijn vader
verhoelte al te verwich waren
en sijn verstaet si spoeden hem
te verken berghe van libanus wel
dat hi sijn sijnmen en stelden al
te verken en pinloenen

Item daer verhoerden si hoe dat
die coninc van den wyck ghelreent
waren te cesarian waert. Ende daer
omme soe namen dese twee coninge
haer verwee drie milen van cesarie
in enen busch. Ende inden wech va
alient en ten vierden daghe wie
dat phylipps gherust hadde in cesarie
en sijn ghewonde sichten vermact
waren soe meent hi te tredene te
haer waert met sijnem gheselsche
en ald hi drie milen verre was
van cesarien soe comt die coninc
van abelmen met sijnem sijnmen
van iherusalem van arabien van sa
marien van egypten en hi sprac
phylipps wie in sijnre talen ghi walsche
vervaderd en moerdenaere v vader

de dinc van cesarie soe comt
vader en inmen com daer en wie
en onse gheslachte van sijnmen
ghi roefdet al haer liede god. Ende
nu comt ghi die ghene die sijnre sichte
syt en hebet al die vroemste van a
belmen en van iherusalem verstaet
ende nu soe willet al weder
hebben in crachten en alsoe ghi inme
sone ghehantrecht hebt alsoe sal it al
weder hantreken want it sal v quade
doet den sterven

Item die grane phylipps met sijnem
de peter grane van buenen en
grane van muert

Die grane van holland

Die grane van armenen

Die grane van hennegouwen

Item dese vier sijnmen inmeten goeder
meent en stelden haer harte anden al
machtighen god en knelden al ter
oerden en riepen om die hulpe gods
der macht marien en alle gods
heilighen. Ende si weedmeerden haer
roep en si riepen help god en dat he
lich graf en die ghelike alle die
fransosen in walsche en soe wie
roep niet en riep datmense doet
sien soude

Item die grane phylipps met sijnem

die potens souden als libuerden en
 op voer stonde en van achter
 en wout metten graue van hene
 souden help god en thelich graf En
 al daer was ghenochten drie vren
 den maer die graue philips ghelyc
 enen leuwe veld. Den coninc van a
 belmen toe eerden en nam esweert
 sijn soont en stiet hem in sijn fun
 dament totten lichte toe en den seide
 philips totten coninc. **D** valsche tyrant
 ghaf woert bi uwen gode ghi moester
 swaer van uwen sone hebben heldyt
 met soe hander wel valsche tyrant
 dieucht leut maer ic sal eenlic
 van u houden als u wapene
 in swarten leu hadde ghewonne
D ont v valsche tyrant

Dit ghedaen synde doe beual phi
 lipps die crytroepers dat soe wie den vae
 met en vreepe dat mensche doot slaen
 soude en niemant sparen. Ende in
 desen wyde waren verslegghen bet
 van xij^m sarasmen

Doe soe beual die graue philips
 sijn volke datmen alle die sara
 smen die gheueest waren op houe
 souden als porsmerit dat si mochte
 veruurenden waerden psalladyn
 om te segghene die rechtuendicheit
 vanden op loepe die hem lieden bin
 nen der pelgrimage ghedaen was

en dat op haer lide veruue
 en al dit si ghedaen hadden

Die graue philips gheschiede aldus
 dat dan vi edle sarasmen welte sijn
 gheueest sparen en y gheueest
 die opapene vanden sarasmen seer
 costelike huuden en diebaer seer
 en oer alle die tenten en panteuen
 vanden coninc van abelmen. Ende
 philips trat met sijnen gheloffen
 en metten porsmerit met sijnen
 weelen en metten statte vanden se
 rasmen trat talent wader. Ende
 al daer was philips eerbaerlicheit
 ontfanghen vanden coninc van a
 belmen en vanden coninc van flanc
 men en van daer trat hi te land
 boenen

Die philips comende tot lucubonen al
 daer was hi seer weerdeliken ont
 fanghen vander coninghinnne mach
 telt die wellie was weduwe vande
 coninc alfonsus van poertegale wat
 sonnghe spaemacden wel lieden
 want si seiden die vromicheit vande
 graue philips want hi hadde sonnghe
 vidders ghemact vnder flanc
 danc en vortvorten die auenture
 die hem lieden gheschiede in slacme
 in surien int weder coemen vande
 berge van synay en oer vanden
 twee wyghen

¶ Die coninghene machtelt verhoer
vanden ganne pbr
van spanen die vade van haeren edelen
horen vanden te heylene teonen manne
op te dat hi hinnen wilde Ende hier
wert vanden philipsse verfocht en philips
antwoorde hieze want hem lief en
vanden menighe en dit om een oer te
vanden ganne van vlaenderen want
hi en hadde noch lant ghehant en
philips onsewoude op dat si toe
en wilde bi hem in vlaenderen

¶ Die coninghene gheduerde wel een
want lant en was ghehouden in
vanden vanden Ende dit ghedien synde
vanden ganne philips dede al synen font
en synen zandelen te sepe laden met
haer der coninghene te vlaenderen
waert te comene en die coninghene
verfocht philipsse van 11^m peerden om
te vlaenderen waert te comene
met synen gheselssepe en al daer
te verbaidene die vrouut vanden
voers philips

¶ Die voers heren bet dan een
want in vlaenderen synde ende
vanden halden die voers vrouut de
coninghene machtelt soe comt die
voers vrouut te vlaenderen waert
met drie sepen sonder meer ende
dat mit groter auenture van
haeren lant

¶ Indant alle die ander sepen waer
tot zyn toe die vanden waren ghe
melken wapenen en zandelen die
philips hadde gheueghen vanden
vanden dese zyn sepen waren alle
ghenomen vanden zandelen van
mandren en wierpen der coninghene
goed ouer boert en oer haer lant
en alle die sepen waren gheueghen
in chwenborch

¶ Dese graue philips vernemende
dese gheueghenisse vanden coninghene
met haeren sepen en oer vanden
vanden die de primapaelste der
bisscop van euwaen beoedene en
willeboert bastart van moufren
en gillis der grauen sone vanden
lande van luon Abel der heren
der van gouernich florens der gra
uen bastart van eweng drouwer
der grauen bastart van alenfon
alfiert der grauen bastart van
aricourt en de van desen hebbende
in oft in galieten en in alle gal
ote 222 goeder ghesellen met goe
den wapenen

¶ Philips van elsaen verhoende de
syn goet gheroest was en syn
vold ouer boert gheueghen was
in swaer bi riddersepe synre vrouut
der coninghene goed te doen sekte

en waerom gheue ende
vone justicere

Dat gheue sijnde see come een
memare wt pruesen en denemerlic
wonen comen gom seepen die wellie
wonen gheladen met alre hande goede
wten wellien die graue philips seerch
anden graue flornt van hollant
dat hi hem seuden soude oft wilde
drie hondert vromer seep heden
stout van maede en condich te se
pe te vedtene dat wellie gheschiede
Ende dese ghesellen wt hollant toe
nende totten graue philips van
hollant

Die graue philips gheueech alle
die grote seepen wt pruesen en aer
haer seepheven Ende die graue phi
lode alle die seepen mannen en si
voren drie bi drie twee en twee te
gadere al verscheiden in oft v boch
scoten weech deen vanden anderen
als oft si vrecme liden waren en
als die voerf seepen in normandie
en bi herfluer quamen de seep schep
oft si vol goet gheueest hadden
en met coepmanscap gheladen en
an de seep bouen op die masten sto
den die wapene van vlaenderen en
in de seep waeren ly oft lye vrom
mannen van wapene Ende alsme

te herfluer dese voerf seepen
verscheiden en dandie die seepen
bleuen bi herfluer wt hollant
wellic hadden die wapene van
lande va vlaenderen

Dat worden gheueere die gade
ten totten ghemle van prus die
wellic saghen die drie vlaensche
seepen seilende ter see want v
vacht oft si hadden willen vech
Ende die galiooten reden vafte
achter wat si mochten spake
in seepen daer die graue philip
yue was lieerden weder en
men te hulpen den drie seepen
want die galiooten omringheden
die drie seepen

Dat aensiede die vlaensche seep
pen si lieerden alle weder en ver
gaderden alle deen bi den andere
en omringheden die prus galioote
vanden fransonsen en vanden
normans die wellie hem liede op
gaue als gheuanghe re sone

Die graue philips mede gader
den prusenauer hollander ende
seclander en vlamminghen si ghe
ueeghen liet den in normans en
men vant hem lieden handen en
voeten te gadere en men dede hem
lieden of haer parure voer die

Wel die wincen swart en die lutt
die manne wit en die rechter wou
die voert en die capronen voot

Inde die graue philips beual die
marke al in ghewonden voeren se
die ghewapene steden en slaeten
en vrede ghenanghlynisse ligh

In die voerf waer man hadde twee
persone maer die prinsaelste
ghelede belijt die graue philips
in hem en die graue bat den vlam
nanghen die si in souden doe die
manne vort vanden zondreus van
waer mandien **I**nde die graue phi
lips vort vanden met synen ghesel
sint in chereuburch waert

Inde die graue philips ghenacten
die chereuburch in beual den trompet
sint dat si smorghent vorder
soms tromperstiche souden

Inde die parwachters van chereu
burch saghen dat guldren va waer
mandien met haer liede rompete
en bannere en oec lenden si wel
den soen vanden trompetten ende
beualen haestelijken dat men op
de die baelgic vander waer
poart en die graue philips al
dat in wavende en roemende waer
die poarte in sloech den poarte
doot en oec alle die ghewapende

heden vander haer wotten en alle
gaende totter markt toe en wat
in synen weghe quam hi sloech
al doot

Inde die wellken somghe poerters va
chereuburch worden outwalde en
saghen ter vensuren wie strappant
die graue philips vort vensuren en
dueren in streden en hi dede vort
alle die notabelste vander stede va
chereuburch ghenanghen sint die
graue philips vrachden hem liede
waer dat mochte wesen sint sint
en der coninginnen van poerte
guelen

Inde die notabele poerters va die
chereuburch geseorden hem liede
al waest datter yme was dat en
was in haeren sculden met want
die voerf twee grauen alusen
en aricourt die wellke dageluz
wt en in vreden en plaghen te
lyghenme velyens dinghelschen
si moesten dat goed hebben in ha
den en in haer liede woenste

Inde die ondersocht sint die graue
philips want alle syn goed en sint
wysse goed in dese twee woenste
en philips dede alle die notabele
poerters van chereuburch te ghy
sele legghen maer die arme ghe

...en elc twee eynden lande waer

¶ Philipp van oispen mit groter victo
ri in vlaenderen comende met sine
ghefelleghen

Alle prouincen

Hollanders

Heclanders

Flamminghe

¶ Ende andre soudemere die wellre hie
mede lyste met hem ghecoment waer hadde
bedruete hem lieden en deedse alle
vanden van haerer soude yae viele
meer dan si begeerden **¶** Ende die ware
die see vanden quaden willighen ghe
suuere soe dat elc vaeren en lieven
mochte **¶** Ende als philipp in vlaende
ren was hi beual somighe vande vlae
minghen te wechene te rotsche om
wyn en ter baren om sout en dat
si vier stelen souden in thierenburch
diwellre wort volcomen

¶ Dit verhoevende die coninc philipp
van vranckryke hoe dat die graue va
vlaenderen sin stede ghevoest hadde
en ghebrant en sin poorters doot
gheslegghen en sin edele gheuanghen
ghebrocht binnen vlaenderen in diuer
sijze gheuanghemissen wren wellren de

coninc seer veejtoert was op die
grauc philipp **¶** Ende die coninc ont
voet den graue philipp die hi alle die
gheuanghemisse wt doen soude en hi
elc van tuiswaere gien op die yene
van te quetsene coninclyke magisten
waer salre dat hi contrarie dede dat
men hem soude vanghen en te parre
voer den coninc te brenghen

¶ Naer die graue philipp ontfinc
der coninc boden wel met groeter
weerdicheden en bat hem lieden dat
si wilden bliuen in hem v ost in da
ghen lanc hi soude der den coninc
doen diwellre hi schuldich waer van
doene metten rechtte ende si wouen
teerdent alle

¶ Die graue philipp dede coemen al
die gheuanghemisse van noermandie
en die principaelste te bieruliet sin
de **¶** Ende yme die presencie vander
coninc ambassade dede die graue
philipp onthoofden den bastreut
van ruwaen wel met yze yondte
ren en somighe vidders daer mede
¶ Ende den dede die graue philipp
alle die dede lichamen stellen op wie
ten op den seecont op haeghe mast
staende

¶ Idan bieruliet quam die graue
philipp teerdenburch al daer dede hi

outhoofden aldebacert der graven
bastaert van alentson in die presencie
van synen vader wel met by hondiere
die wellie worden oec ghestelt op
haeghe masten langx den seecont en
een damme oec een quantteit ont
hoost en alsoe voert in allen steden
van vlaenderen staende op den see
cont

¶ Doer see seiden die voers hondiere
van noermandien dat si beueel had
den van haren vader als die grane
van alentson en van aricourt die
wellie alle princen en graven waren
in noermandien als vanden comu
samence der coningx van vromer
die wat screepen oft comanscheppen
die te vlaenderen waert willen dat
mensse rouen soude en waert bi al
see dat si hem stelden ter weere dat
mensse ouer boert warpen soude en
desse hondiers belicende in die presen
cie van der coningx ambassade dat
si liet dan my lieden ouerboert ge
woorpen hadden onder vlamminghen
en ander coeplicden die wellie in vlae
deren wesen wilden

¶ Dit hoernde der coningx boeden
en die grane alentson en aricourt
die wellie waeren seer ghescoffert
Ende voert see beual die grane

philipp dat men die byz hondiere
van noermandien outhoofden soude en
stellen si op den seecont op hoeghe masten
see datmen die ghelike van verre gude
see sien mochte Ende dese justicie aldus
ghedaen synde die grane philipp seide
tot der coningx boeden ic en gheloue
niet dat onse gheduynghe comit ont
yemande beual te rouene oft te weerde
ne oft coopmannen quaet te daene
want wiste die comit al sullren lieden
als goed princen en ridders hi waere
schuldich syn lijf te auentueren omme
die quade te ghecrighene en die te jus
ticiaerue nae haer liede verdiente ende
mits dat die comit ditte niet ghe
daen en heeft daer omme see hebbe
selue die conincliche justice daer ouer
ghedaen als ghetrouwe ridders houd
de myn belofte die ic den tresor ghe
swaeren hebbe Doert see sprac die byz
philipp tot der coningx boeden metet
dat ic ter weerdicheiden vanden co
mit outslac die ghysele van dierren
burdy die oec haer liede lijf verbueet
hebben omme dat si ghedochden alsul
ken rouere in haer stede en herbercht
dat goet en den roof vander wedu
wen der coninghinnen van portegalen

¶ Doert see sprac die grane philipp toe
den grane van aricourt en alentson
al waest dat ghy in dierrenburdy stille
sact daer ic v lieden vint nochtans

die darsoen wel van my lieden die on
weet ghemorpen waren en oec sidi oc
den dat alle dese ruygheluyghen ont
waest syn in suldi die voer god verant
waerden Maer weet dat ic v ontfinc
oec weerdicheit vanden coninc en ghe
weet v yet ic salt v geerne gheuen

I Maer die graue philipps gaf der coninc
vanden groete ghyften en dierbaer zu
weelen en liet hem lieden dat si den co
ninc segghen souden al dat si ghesien
en ghesceet hadden en dat ic segghen
den coninc met mesdien en hebbe en
dat ic oec weerdicheiden vanden co
ninc ontflegghen hebbe dese twee graue
die welke oec haer liede hys verbuert
hadden en segt den coninc midt dat
ic in veele jaren niet en quam in ar
toys noch in vermondoyt wilt god ic
meene daer cortelyken te comen
en ic daer hemant die wellte emghe
cistelen oft sloeten begeerende syn spre
ken my toe als ic daer syn sal Want
die coninc van vranckryke nam den
graue philipps drie heersepen als dat
lant van vlaenderen artont en ver
mondoyt ende deden bannen weer
coue van vranckryke

Dese voerf boeden comende voerde
coninc en synen haegghen vaet al dier
seiden si den coninc alle voerf salzen
vanden vlaemische graue

Maer binnen deser tyt die graue

philipps veet te euclene te ardaynen
te henegouwen en daechde den coninc
die hem die coninc van vranckryke ge
dien hadde en die voerf roudieren
van noermantien

Die bisschop van euclene en ewout
van ardaynen syn swasclinc boude
van mont graue van henegouwe dese
veloofden den graue philipps bismont
te dene met linc en met grode omc
syn lant vlaenderen artont en ver
mondoyt weder te gheanghene die
wellte die coninc van vranckryke hant
gheconfisqueert en synre tafelen ghe
leit

Die graue philipps midt gaderen den
voerf heren vanden rime wat hys seve
bet dan xij mannen van wapenen
maer die wylte dat die graue philipps
te euclen en in ardaynen wat doen
quam die coninc van vranckryken in
vermondoyt en in andre diuersche ste
den als te sinte quintyn te pironne
te conchy te haen te mondier en in
andre cistelen en sloeten stellende
ouder die muegentheit vanden voerf
coninc

Dat vernemende die graue philipps
van elsat dat die coninc van vran
ckryke in artoys in vermondoyt hadde
gheweest en weder wat gheleert tot
parys

Die graue philipps quam in verme

donc an in artoyn en men dede hem
open alle die steden en slaeten sonder
te montidien die weder stonden he
en daer omme die graue philipps stact
meer yndie stede en alle die vanden
castele dat saghen si gauen hem liede
op behouden haer lijf

En die comite van vranerijre verue
mende die groete inuegenthed van
den graue phi van elsatien die comite
quam te amment en tament synde hi
verhoerde die vromthede vande vran
schen heren hi vloet wt amment ende
traet te compingie waert en alle hi
daer wad hi outboet alle syn eadelen
van noermandien dat si te compingie
coemen souden omme hem lieden te
wrekenen seggen philipps van elsatien en
die comite outboet oec die gheene
dier hem gheerden hadden te confisque
re omme dat lant van vromendyn en
artoyne want die comite meende al
daer te stellenen meuwe officiere

Dit verhoerende die graue philipps
in outboet die comite van vlandre
ven en het quam al toe philipps soud
die van ghent die wellre hem liede
excuseerden seggen die crone hem in
te stellenen noch oec te vedytene

In dinnen deser tyt quamen vyf graue
uen wt noermandien die wellre wa
ren seere bet dan x^m maer die graue
philipps gheueech alle die castelen en

slaeten van picaerdien eer si conple
ghecoemen te compingie totten comite
van vranerijre philipps van elsatien die
malien te conch een hantien castellen
om te siene in compingien

Die van noermandien an siende de
behendichede vanden graue philipps si
rieden den comite tenten en paulione
te siene op die riuere vander oose en
dat die comite vij oft w scepen sou
de den coemen wt compingie en cop
pellense den an daer met staltijfen
in die riuere en alsoe souden een
brugge hebben als waer hi die comite
van vranerijre mochte coemen an dand
syde vander riuere en alsoe beuue
die heer cracht vande graue phi

Maer die graue philipps wort die
gheware dat die noormans waeren
coemen met groeter machten wt con
pingie en dat die comite wilde syn te
sofij Maer philipps van elsatien bi raede
vanden bisscop van tuelen en ewout va
ardanen si ghynghen stuytende de noer
man aen dlijf die wellre seer moede
waren en haer peerden want si en
hadden gheen macht omme hem te ver
weene

Want daer was seer gheuochten en
daer bleef die graue van haen die gra
ue van phi die graue van huereyde
vloet wel met in lieden en die graue
van alentson was gheuanghen met

van vander maer in sonst waeren bet
dan vijf duysent noermans verslegghen
en bet dan van seer ghequetst en die ij
namen alentson en aricouet worden
weder te vlaenderen waert ghesent

Die van ghent dit vernemend die victo-
rie vanden graue philipp si coeren drie
duysent vroemer mannen van wapenen
en quamen te sonst totten prince ouer
die brugghen vanden seepen die daer was
ghemaect ouer die riuere vander oese
en sloeghen haer tenten en statzen wte
den meuwen leu van vlaenderen andea
cominc tenten van abelmen die wellie
philipp van by cesarien onder den berch
van libano den sweerten leu rampant
en den salt van goude

Maer smachtend alle die somme op veest
en die cominc ontwalet was haerend
dat men vlaemisch sprac en sach oec
een vreemde wapene en meuwelinge
tenten gheslegghen die cominc senden
en eruisten hem en seide my duuet die
ter vlamminghen veghent ic wil en wech
by vloo met synen wellie haestelizen te
paysse waert binnen ij vren oft yij
en ter meer dan xxx milen en dat
wt groeter vresen vanden vlamminghen

Dese oorloghe gheduerde wel meer
dan twee jaer lanc in wylen waest
bestant vanden liefsdaghe totter octu-
uen van dertienenddach Maer daer

mae die bisscop van viemen maer
bestant van vij daghen lanc yuden
name vanden cominc comende signa-
lien vanden vlaemischen heren ende
grauen vertreckende den cominc wau
wel ghepant in yij outwaerd

Maer die cominc en wilde yud sende
met bliuen en in vegverde an philippe
mer specalen castrelen

Tondu

Torrente

Montdece

Salomente

Ende daer toe die heerseepe van
annens maer alle dit vermanant an
toys sine quintime haen prono en
vermendoyt soude philipp pasuelize
ghebrenten syn keuen lanc en in soude
met paysse syn volt te vlaenderen
waert leiden en hier op soude men de
paysse wt roepen in allen steden van
vranerylie en yuden paysse worden be-
stoten die wt henegouwen

Doch hoer ged wt vlyscapen wat
al vranerylie duere van desen omme-
sienon paysse sae cortelijken comende
maer binnen desen tijt sae comt die
memare dat die cominc van yhudin
en die groete psalladyn hadden yeghe
die stat van cassin en hadden ghedaf

...et de n. scapla in iherusalem
...et haldich enaf. en slaeghe daer
...biffing van beelden en soet alle
...waffene die daer in vonden men en
...en want si waren bet dan 1000
...finaer poort en si ghanghen van d'armen
...en esaven en slaeghen alle die
...men doet en vechten den haer
...pe en die gheschiede int jaer 27 en
...1000

¶ Die comte van vrancoye verne
...de die manne van casti en va
...alder die die pfalladyn voor a
...veer lach met sijnen sarasinen ende
...meere van vel prinsen heren ende
...vrouen beoefden alle matten comen
...te verna en hem te sutursonc ende
...vrouen alle die vechten vanden ha
...ghen vnaer want die graue philip
...vnaerde dat die pfalladyn hadde
...veer alder gheschiede bet dan 1000
...maenden lant

¶ Die comte van vrancoye ende de
...comte van jugelant die quame ouer
...sijn meere graue philip en princi
...van waeder graue van luene en met
...vanden heren en princi

¶ Die vechende die sarasinen die
...vnaerden een groot ghedelf
...van d'armen en vnaerden hem lieden se dat
...maer vander come syden naer be
...vechten en michte dan vander syde
...van casti. Ende twee veer cominge
...comen in alder met haeren ghe

...slechte die van alder vnaerden
...lyt vanden fonsouen en vnaerden
...ghen Ende die sijn sijn quamen
...vnaerden ghelapen int jaer 27
...begonsten te vechten zegen
...vnaerden en den jaer 27

¶ Die anseide die van alder si quame
...te hulpen den veer twee cominge
...en alder was sijn gheschiede
...als die graue philip quame met
...vnaerden lant die sarasinen van al
...vnaerden van iherusalem en van samarie
...si verlaeren alle den moet en vnaerden
...achterwaert den en si versuonden
...in haer hede vesten die si gheschiede
...vnaerden en alst die fonsouen wiste
...philip van esaven daer was in
...te esaven waert met eender d'armen
...menichten en die bataelghe ghedure
...bet dan 27 veer lant want daer
...vnaerden bet dan 27 sarasinen onder
...veonden en verslegghen

¶ Want in desen wyth was doot ghe
...slegghen een groot fonsouen en 2 com
...ghen gheuanghen en daer toe vele
...vnaerden en ander vele d'armen edele
...die in dat d'armen verduonden
...dese wyth gheschiede int jaer 27 en
...27 Ende dit aldus ghedure synde
...de heiden come trac te sijnen lant
...waert sijn int ende vanden jaer
...den veer die groete pfalladyn va
...alder in egipten en in ontbaet

... f... cominghen ende
... op
... ander goit te v
... sijn waer d...
... iherusalem end
... al
... en bet dan in ammiralen

¶ Ider die sarrasinen ghynghen beleg
ghen alreer en si bedonnet en die
van alreer weerden hem vromelyken
want daer wasser vele vanden sarrasi
en weder yndre veste ghestolzen soe
dat si vanderonden en versincorden

¶ Die van alreer ontloedent in grie
en in india in romen en al kerst
en hett danc hie dat si vanden sa
sinen beleit waeren en dat men
hem lieden haesteliken sucoesen den
souden oft si souden haer stede moe
ten verliezen

¶ Den wellien veel edele kerstme
wel geyen vergulden sporen quame
duer grieden te surien waert maer
oeg si quamen in surien soe was a
kerst ghenomen vanden sarrasinen
en si verfloeyent al dat in alreer
was man en wyf en kinderen Ende
die kerstme comende in surien en
aermeerden tusseljen enffra en alreer
en die sarrasinen dit vernemende si
quamen wt allen castelen en slots

ghelopen en cominghen
kerstmen d...
te was seggen den g...
den sarrasinen
ghenochten want den w...
den sarrasinen d...
en dach wnoeren al te vele sarrasi
verfleghen
Lich se waeren v...
sieggen ja bet den w...
nen onder heeren bissoppen
grauan ende d...
Die graue philips was yuden
te van alle den sarrasinen en
ninghen van iherusalem
abelmen goedden al te seer
den swarten kerste
maer si en mochten d...
die graue philips al d...
was hi der grauen
van d... en hi en leefde
daghe nae den w...
schieden op den ysten dach
anno d... ende
ue philips storf op den
in wedemaent en hi was
op sinte m...
kerst Ende dit sijn die
den heidenen die wellien
w... waeren

Allreer den
Damette den

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

L

¶ Machtelt die coninghinc van poort
galen weduwe van philip van elsa
ten vernemende den doot van haer
man en hae dat hi begraven was
yut voerf borchhof bi alera ende
hae datter meer dan se^{de} edele hert
tinen versleggen waeren met hem
vanden sarasmen

¶ Die weduwe machtelt ghinc to clo
uinc yn dit clooster daer haer man
eerste wyf was yn begraven en al
daer se deedse maken een merwe

1 b

1

...welke si dede funderen alle
...jaeren van philipp van elsatzen en
...haer en was voor philipp ander
...wouwe elisabeth van vermondant die
...werd welck ontgrauen en gheschra
...teere vanden ouden yut meume
...si dede haeren philipp lichem bealort
...en si dede doe doen te deervang een
...wofable wtuaert ouer philipp siels en
...al daer wert philipp begrauen dit
...welcke gheschede yut jaer

Dese voerf philipp hilt dat graeffen
van vlanderen in graeten panse ende
in was die vyfste graue van vlande
ren en naechem quam bondin van he
gouwen

Boudin van heugouwen graue van
vlanderen van syner wyf weghen
margarete duedre van elsatzen party
tere hi was die vyfste graue van vlan
deren

Dese bondin hadde twee sonen hi in
grieten synen wue alit bondin van
mout en heuric van enjan ende dese
waoren beide kenser van constantin
ble en coninghen van grieten doen in
den anderen **E**nde hi hadde oec twee
dochteren dwerfste was abdisse ten
tloester van meeffine en die ander
was die goede coninginne lodowijcz
graet vrouwe **E**nde alit bondin vland

...dese gheregheit hadde om
...in vanderhand met moeten
...sterf sin wyf die vnaefme
...gryete en si was in sijn te donace
...doepa begrauen yut vort sijn
...den fantuaren.

Naer dat graeffen van heugou
wen si nam bondin sone teewe v
wen marie des grauen heuric
ter van coningne die hi hadde
comer lodowijcz goedertieren des
tere

Boudin van mout was die
grau van vlanderen en hi was
dende kenser van constantinoble
van andramoble en comt v
grieten dit welcke gheschede
jaer xij ende twee op den
sindich nae paesschen alse in
jubilate des **E**nde op den dertien son
dach nae paesschen werd hi verpont
van die van constantinoble ende
marie die edele vrouwe des voerf
bondin van mout wyf sijn
ne haer ouste dochter hi was
den coninc van vlanderen
swaeline en si was te
ble omme te coninc den
den kenser bondin van mout

Naer omme die graue vreesse van
see ende vanden grauen tempelste

... wateren ... si seer ...
 ... van ...
 ... van ...
 ... en ...
 ... tot ...

¶ ... die beidre om ...
 ... andronalle en ...
 ... van guelien ...
 ... en ...
 ... al daer seer ...
 ... die keiser bodin bleef ...
 ... en veel volz met he ...
 ... die somighe ...
 ... die gredien en die ...
 ... constant noble segghen dat si ...
 ... bleef ...
 ... die ...
 ... constant noble ...
 ... die ...
 ... die ...
 ... die ...
 ... die ...
 ... die ...
 ... die ...
 ... die ...

¶ ... die ...

... van ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

¶ ... die goeden ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

... van die ...
... van die ...
... van die ...

¶ ... van die ...
... van die ...
... van die ...

¶ ... van die ...
... van die ...
... van die ...

¶ ... van die ...
... van die ...
... van die ...

... van die ...
... van die ...
... van die ...

¶ ... van die ...
... van die ...
... van die ...

¶ ... van die ...
... van die ...
... van die ...

¶ 1

¶ 1

¶ 1

¶ 1

¶ 1

¶ 1

... van die ...
... die ...
... met ...

... in ...
... van ...
... met langhe ...
... die ...

... dese ...
... van ...
... die ...
... die ...
... die ...
... die ...

- Ten vinnelhaerde
- Ten frememere
- Ten carmeid

Alu

- |
- |
- | recept te
- | Deft
- | Duile
- | chert
- | duise
- | bruyche
- | west vanden
- | stard van
- | ijest
- | duijndt
- | ardubau
- | kenome
- | vafelac
- | de schofte te fmed

Fide haec sancte dicitur dicitur
 sed haec glouen haer farrimenten
 en vual haer fide gale van hemden
 die cor si sterf en si want gaden vor
 f doestor begraven haden haer ge
 n tze in ze futo opelomen dudy
 dancan de inant van fpoelulle ed
 na margrieten doot for wort

...

In den veldt campen was dat
 ... van fupen ...
 ... van fupen ...
 ... van fupen ...
 ... van fupen ...

...verdrichede vanden graue
...de hie hi ontboden mygh hadde
...den comit van inghelant omc
...pandichede van hem te hebbenc
...me weder sump te done den comit
van vranerijke

Die coninghinnne van vranerijke
seer verstoect synde si dede verghen
uen met femme die schonestlyppa
des grauen gunt dochtere Ende de
coninc beual dat men die xxx come
vrouen in die femme worpen soude
en die xxx edele an die galghe hi
ghen soude Ende binnen deser tyt
die vlamminghen hadden gheerne pany
...maect ende si dadent anden comit
...sachten maer het was al te ver
gheft Maer die coninc van vraner
ijke sende synen brodere havelc tot
vlaenderen waert omme vlandere
met machte te vergeue en als hi
quam te brugge hi seide hi soude de
pany wel maken tusschen den comit
synen brodere en vlandere lant

Wden wellien die van brugge de
den hem groete weerdichede ende hi
erat van brugge te ghent totten
grauc gunt en al daer was hi eerlike
ontfaen en si spraken tsamen van
enen voert ghynghe van panyse En
havelc van valoyse belofde hi synen
vidderscapc den graue gunt de panyse

...gheerijghene op condinc dat de
grauc gunt wildt comen te panyse
met .i. personen van synen edelen
Diec hi meest lieverouvent op hant

Die graue gunt vlyde synde en te
loofdet den voers havelc dat hnt
daer soude nae synen inde maer dit
grauc gunt was bedroghen en ver
den want als die graue gunt met
synen edelen te panyse quam daer si
wart hi ghearrestoect en gheuam
ghen vanden coninc an in diuerselc
gheuanghemissen en conroyen ghe
sonden Dit nae volghende sijn die
namen vanden edelen die metten
grauc gunt te panyse quamen

In den eersten

- Eduy van vlandereen
- Robrecht graue van uniers
- Joffront heer van troiseere
- Wdouwe heer van maldegheem
- Joudin heer van wafelac
- Die heer van steenhuse
- Die heer van mortemuse
- Heer willem van euenhout
- Heer van van vaeden
- Heer sieghere van terelee

Heer philipp van burgondië
Heer wouter van brabant
Heer jan van loone
Heer wouter van neule
Heer jan van hene
Heer regner van ghisbelle
Heer philipp van spaile
Heer riquaert standaert
Heer wouter die jonche
Die heer van hantrechtze
Heer dieuc die vof
Heer van venet
Heer wouter van pastendale
Die heer van rabaye
Heer vafe amulaert
Heer jan van barnache
Die heer van blondinwee
Heer jon van pacle
Heer jan van thovander
Heer willelm van hantze
Heer jan van valendine
Heer van vijn volmerre
Heer wouter van leuengheem
Fu hanc die bardeu

Heer gheeraert die maer
Die heer van volbrant
Die heer van montel
Heer van thovander
Die heer van belle
Die heer van bulkenave
Heer jan van ghent
Inde twee poerters van brugge
Die waeren die
die persoenen

¶ Jan de van valoyt overmon
merkende dat die grune gun met
alle sinen gheselschape vnder ghe
ghenisse waeren het wynde hem
want hi si te parys ghebracht hadde
en wt rechter freemten hi liet parys
en trac wouen metten paus bonifa
cunt Inde die grune gun en alle sin
edele moesten bliuen vnder gheuanghe
tusse die coninc van francryke

¶ Die coninc van francryke philipp
occuperde hem en hilt vlaenderen te
hem waert Inde hi quam met sinre
coninghinne te vlaenderen waert
en hi wistde alle die sinle stede als
ghent en brugge en ipere metter
casseleren

¶ Die coninc vlaenderen gheusiteert
hadde hi trac met sinre coninghinne

... ghyt waert Ende seld der con-
... van jacob van sumpael ouer
... gheuenet in vlaenderen hem be-
... dat hi vlaenderen vegeeren
... soude en slant in paise te hondene

Dese jacob van sumpael in vlaenderen
... hi was seer fel en ongherechtich
... sude hemant daghelijc te werke ga
... hi moste hebben den vierden penning
... en dees ghelyke in comenscepe in co-
... pe en in vercope Ende daer omme alle
... coopliden souden vlaenderen en die
... ambachte heden stouue van hongher

Dat jacob van sumpael oerdinende
... rante poontinghen en settinghen en dat
... liden in stelene vander coninghine van
... vanderlike sijnre misten en hi dede te
... wane van haren wetten en preelelogie
... die wellre hem lieden van den treyfer
... en vanden coninghen en vande
... gauen ghegheuen waeren

Daer salmen weten wie niet berste
... en mischte sijn poontinghe en settinghe
... hi stouue in die gheuangheninge en daer
... stouuen si van hongher Ende seer wie
... muuwoerde zeghen die poontinghe
... hi dede doot slaen en onthoefden
... in vernemende ghent brugghe en
... npeeren die wellre souden aen den coninc
... van vranerike en claechden ouer ja-
... cob van sumpael want die van ghent
... onthoden in alle smale steden van vlaen-

deren dat manne niet betalen
... en soude wren welken jacob van
... jacob was seer verstoort want hi had
... de die vleeschouwert en die weening
... alle onthoefden en hi was te paise
... waert

Die jacob van sumpael te phyns qua
... totter coninghinen sijnre misten
... hi daechde haer die grote velleheit
... vanden vlaeninghen want si souden
... groete behendilpde omme vlaende-
... ren te bederuen Ende in desen sel-
... nen jaere hadden die hendenen in
... kerstulpede ghewomen twee come-
... rullen als mayordie en melliden en
... daer omme waeren vergaderet te
... paise veel edelre heere die wellre
... hier na bescreuen sijn

- Flamengie
- Engelant
- Hollant
- Leclant
- Arvalant
- Schelrelant
- Henegouwen
- Loermandien
- Flauegne
- Sartrenghen
- Gascongne

Alte

Deventer

Utrecht

Utrecht

Utrecht

Utrecht

Utrecht

Utrecht

Utrecht

Utrecht

Utrecht

Utrecht

Utrecht

En die wreedde coninghinc van vinnic
vintre dat volrecht van arroyt ende
jacob van fompot haeren twee coninc
dat si desen vrees heren vaden ende
ouder wyfen fouden dat si alle met he
lieden waeren wilden ter fluis in vrie
den Ende dese twee heren volrecht
en jacob falden op haeren capelme
ouer vianghen boefem in een techte
wiffē dat si meenden dat si dlant
van vlaenderen alte verberne en
calu te walrene if dant die wreedde
coninghinc hadde hem lieden beuete
dat si die want doot flaen fouden en
alle die wiffē doerspecten met gla

men en met fweerden

En die vernemende die vlaminghe si
vaden vane van namen en wilken
van guleken en quin van vlaenderen
omme viftrandichede Ende dese quame
te vringghe te goeden tyt en ter falig
ouen want vlaenderen hadde plate te
meute ghesyn hadden fyt ouer moege
comen Ende die coninc philipp van
vinnic maecte volrecht fync om
teedfman van allen den heerwachte
en si veeden te vlaenderen waert
bet dan met xxij^m peerden en si oer
mende te vyfete daen fync volrecht
teeten in coninghen en feide aldus
veer waer ic beuorde dat die vlaming
argher fyn dan die farafmen want
si fyn vernemend Ende est fette
si ouer enighen op loop den omme
onse veyfe te belottene dat wyfe te
meute doen het wort ouer voor ged
een daffuert oft wy al bar barig
ghewonnen hadden mette fweerde

En hier beghint den wydy van contry
lic dien foor wonderlic was want
als die van vringghe verhoerden dat
des coninghen coninc needer quame
als volrecht en jacob omme alle dat
lant van vlaenderen te bederme
want si waeren bet dan xxij^m ma
nen fteve Ende si hadden oer twee
coninghen met hem lieden ende wa

...me tot vnsle

¶ Die van luyghe ontboden die
 ghent en oec die van yperen
 si si mede trecken wilden te cortuy
 lre omme te wederstane die fransou
 sen met guy van vlaenderen ende
 willem van guldrre yanne van na
 men en met heer yanne va venesse
 want dese voerf heeren souden a
 capitaynen sin vander stede van
 luyghe naer die van ghent en
 wilden niet coemen sonder yanne
 wylant die hem seluen sal bedecte
 lie wt ghent met v goeder ghe
 sellen van wapenen en die vuyng
 ghe metten noort vrien en oost
 vrien en midt gaderd guy va vlac
 deren yanne van naemen willem
 van guldrre en heer yan van venesse
 dese waren omtrent vij mannen
 stert

¶ Naer laesen wat was dit zeghe
 die grote menichte te beuechtene
 daer wer dan xxvij mannen ende
 xxxvij grote lants heeren van wa
 penen en alle te peerde en die vlac
 nuyghen quamen in cortuyliche omme
 die fransouzen te wederstane

¶ Duy van vlaenderen yan van nae
 men willem van guldrre yan van ve
 nesse dese lieten haer peerden in cort
 uyliche en si oerdimerden die die va

...van beuieren souden en
 die castelen die doen niet enstet
 lath met yn cortuyliche coemen en sand
 Ende guy van vlaenderen omme te
 vnd mannen stert midt gaderd yanne
 van naemen willem van guldrre en
 yan van venesse en yan van luyghe
 lieden dese maecten vele groeter p
 een met groeten meyen en met ger
 Ende doen ghyngense staen in een
 part in een groen velt maer ander
 suut syde en an die west syde en
 an die noort syde waeren si al seer
 wel beuest

¶ Duy van vlaenderen yan van nae
 men willem van guldrre yan van ve
 nesse dese seiden tot haeren volche
 lieue broederf pempt om v wifst
 en om v kindeven en sijn alle v
 me lieden ende maect alle goeden
 moet sie dit ghi v lant met eeren
 behouden moecht want die cracht
 van victorien comt van goede en hi
 helpt den ghenen die recht hebben

¶ Doert soe seide yan van venesse en
 guy van vlaenderen dat men me
 mant reuchjonen en soude noch op
 houden noch rouen noch ent vlien
 want voer waer wie dit woest oft
 vliet men false daer slaen Ende die
 hebbe goeden moet Ende metten
 quamen die fransouzen toe ende

alle die edelen van allen landen
landen op den vijftien dach van
maent en op sinne bene dertien
antrent der vijftien vren vren
namen doen saghen die waeren
vlammighen in dieenar menichien
die omme gheinghen si stappant
die vlamminghe bespringhen

Dertrent der vijftien vren doen
wort een groot mist soe dat si die
den anderen niet en saghen Ende
recht die graue van atrecht maecte
derste saue meeren twee coninc
en die saue wort van seuen dinsten
Ende die graue van henegouwen de
maecte daer soe der van vijftien
derde saue maecte iacob van simpel
ort met vijftien mannen die vierde saue
maecte die graue van simpel oec
van vijftien mannen en aldus waest
tghetal van waelen volcomen

Die graue van atrecht die vlammi
che aufende strende in se dieenar
menichien en al te voete Ende hem
dichte dat hi victorie soude hebben
die seutter vren wellen hi turt van
sinen peerde en ghinc van seutter
te seutter en suet alle die peesen
omme en dit ghedaen synde hi sit
op sin peert dweilke en wilde niet
voert gien mit hit met spaeren
sint Ende als hi dat peert ghemacet
hadde daer die vlamminghe waeren

en omme dattet soe miste soe
saghen si die putten mer gheinghen
peerden verweerden in die vren
die bouen op die putten luttel
die peerden vren en die vlamme
vloen oestwaert daer luttel en dight
was

Die graue volrecht meende den
vlammighen te volghene met sinne
peerden en oec al sin volc mit
welke verfoerden al sine die graue
ten bet dan mij edelen

Ende omme die duchtvredede vande
miste die waelen die vlamminghen
met Ende die fransouwen vanden
deu reghen den anderen en die vren
loffen reghen die bartonen en sijn
gheue den reghen den anderen den
Ende die vlamminghen bleuen onse
schiet en onghesent vanden driu
seuren alle vanden graue volrecht
van atrecht van iacob van simpel en
vanden graue van henegouwen
welke bleuen alle verfloeghen voer
graemighen bet dan xxij en alle
die lieden van wapenen en te peer
de

Het ghewet dat een coninc vande
deu gheheten braeder willem van
venesse die voerhaede hie dat jan
van venesse was een capitom van
den heer crachte en oec wten dorpe

Die heer van meliden

Die heer van evelin

Die heer van moelre

Die grame van luse in luroys

Die heer van manlaep

Die heer van halucomcelre

Die heer van bearmat lraede

Die heer van barfen

Die heer van verpauet

Die heer van alengh

Die heer van montwaede

Gradsfract der grame broed van buene

E Alle dese voerf heeren waeren te ghu
minghen int clooster begunnen en men
kende elken met sijnre wapenen ende
oc somighe andere die niet bekent
en waeren die worden begrave in
grote putten in haer hede elckere waer
inden seluen wyck waeren verseghe
vor dan xij edelen en bet dan vij
medele

E Die vlamminghe victorie hebbende sy
waeren weeten grame gun te vusele
wocer en te duway en in alle dat
lant van vlaenderen duere Ende me
waichte hem lieden die staetels vande
steden en vanden castelen en oc die

van ghent **E** Den wat jamer was
al veruorste duere alle die coninc
nam dat alle sijn edele verseghe
waeren Ende die coninc onsiend
ly tettel edelen hadde omme heghen
die vlamminghe te vechtere

E Sijn den xij ende drie die coninc
van vranconke sende sijnre galonen va
cawoen in seclant met scripliden in
wapenen omme vlaenderen te best
tene isrepe

E Die grame gun van vlaenderen dit
veruomande hi bereede oc een vlot
van scipen die wellre waeren ontvet
siereere en al daer was seer gheue
ten Ende al daer hadde gun van vla
deren die victorie maer alle gun te
vlaenderen waert quam dan waer
in gheuanghen van der coninc lieden
Ende si waerden den grame gun te
parijs int castel die coninc in vran
conke blide sijnre dat die grame gun
jude gheuanghemisse was **M**ac
cort daer nae was den parijs ghe
maect en die grame gun met sijnre
drie sonen obrecht willem en gun
en alle die edelen wonden wter ghe
uanghemisse ghedaen en quamen te
vlaenderen waert **M**ac die grame
gun moste den coninc vergheffemisse
vinden van allen salzen die hi ont mes
saen mochte hebben

Daer toe soude die koninc hebben
vanden eenen jaer van te parafassen
en daer nae soude die coninc hebben
die jaers in enighen venten x dinsten
te schifsen en daer toe soude die co-
ninc behouden dinsten en onsele met
teer te behouven totter tijt dat die
voersomme vanden graue ghy be-
tracht waeren

Daer soe begreede die coninc dat
men hem wilsen soude waer dat die
veerd behouven waeren die te ghyen
ghen wefleggen waeren en vande dese
pense waeren besloten

Die van brabant

Die van hollant

Die van seelant

Die van henegouwen

Inde die was groete bliscap al vande
vande ducce vanden panse

Die die graue ghy met sijn die
sonen in vlaenderen quam hi waer
at daer seer eerbuerlike ontfanghe
en seer ghewilligheit spaer omme die
hi oud was van daghen se wort hi
quellende dat hyer naer oer naer nae
en leefde en storf op den xxvijsten
dach in meerte int jaer 26

Dese graue ghy was op enen tijt
int eerste jaer van sijnre heersepe

te malen int eerste in bruggen
die ghemel die te bruggen waeren
de een den vander oude hallen sal
dat daer webarnden vele prauwen
die welke die goede graue vanden
wede en hi die malen tijt die
coninc vanden prauwen ende hi
anf den coninc die helft vande
salen Ende hi maecte een stede van
eetoe van wete en stelder sijn
nen burgheermeester met x sepe
Ende nae sijn dat wort graue
van vlaenderen sijn ontfic sone te
brecht

Potrecht van nuere der grauen
guy sone hi waer die xvijste gra-
ue van vlaenderen Ende hi was
in sijnen jonghen tijt inden groeten
wijch van waelghen al daer in vande
floede den groeten want der hedig
kercken alre meynsoet en vanden
en omme der groeten daet die
ninc van ceilien gaf hem sijn
dochter teonen wine en hi ghe-
creech daer hi warden den jonghe
vinnen vij jaeren an cort die
nae sterft sijn wijf

Daer nae nam hi te wine die
gruesuede van nuere en hi hadde
in twee sonen en drie dochtere te
doyne en vobrecht

Doutste dochter was van doortdy

Andere van cognou en machtelic
was veruere van toemen lodowic
sijn ouerste sone hadde te wime die
veruere van vathel en hi hadde bi
een ~~te~~ lunt dat oec lodowic hiet
die wyle dat die gracie lodowic
noch leuede

Int jaer xviij. doen wat te parijs
ghemaect dat seone palays vanden
coninc. Ende op den sijnen dach
doen hi die coninc een groet hof
en hi dat selue palays maecte die
coninc sijn drie souden ridders alle
lodowic philipp en traete. Ende de
se drie nae haere vaders doot wa-
ren si coninghen van vranckric die
een nae den anderen als was vlaen-
deren coninc

1315. **I**nt jaer xvij. en xv. doen stierf die
coninc philipp van vranckric ende
hi stierf seer haesteliken sonder dat
heilich sacrament confranghen. Ende
doen wort lodowic sijn outste sone
ghetrouweert te wimen coninc van
vranckric. Haer hi en hadde vlaen-
deren niet lief en dat inden justicie
ne vander coninghinen sijnre vrou-
weder se dede hi tot enen spijte bi-
den alle die vlaemingen weer coninc
van vranckric. Ende dede te parijs
verbarmen alle die vlaemische latene
en cortse daer nae stierf hi. Int jaer xxi.

Lodowic d'ouste sone vanden graue

robrecht verheerde dat die coninc
van vranckric doot was philipp de
langhe en dat lodowic d'ouste sone
was te wimen ghetrouweert coninc
van vranckric

Daer omme des grauen robrecht
sone was te parijs en hi nam oer lof
an sijnen ridere robrecht en hi qua-
te parijs en dat den coninc was sijn
vande graeffe van muere

Ende als hi te parijs quam hi ont-
liet sijn wijf en sijn kinderen en als
hi xi weken binnen parijs gheweest
hadde en dat heilich sacrament ont-
fanghen hadde doen stierf hi en hi
was begrauen inden toer te fere
int jaer oviij. hec. xxi.

Ende hi leit achter twee kinderen
alle lodowic van muere en margre-
ten die te manne hadde den graue
van montuoert daer van stierf dat
hartoedichap van bartinghe daer
af dat die hartoghen van bartin-
ghen coemen sijn

Die goede graue robrecht verhe-
erde dat lodowic van muere doot
was hi was seer rouwich en hi dede
vergaderen alle die edelen van vlaen-
deren te cortric op den derde dach
van oustmaent en al daer dede
hi eene notable wtuact doen ouer
lodowic sijn seene siele

Die ghedaen sijnde die goede
... hadde ditte d'recht
... soe lant soe crandter want
... jaer end
... groter d'waem begreede hi sijn
... contfame en daer niet
... op sijnre lantbrecht d'ad
... jaer end heeren

Die was begraven te sijnre mer
... hem want
... grave die lodowijc grave va
... en van veltier

Die jonghc lodowijc grave van
... van veltier van beoenghe
... palentijn hi was de groete
... van vltenderen nae de d'oor
... den goeden grame vobrecht sijn
... gantjeer

Dese lodowijc quam hi vltenderen
... aorlef te nemene den den
... traerte sijnen com en sonde
... contfinghene vanden com
... die dese lodowijc hi vltende
... von quam hi voer van stede te stede
... en hi was al omme wel ontfange
... en al sijn leenhouderē deden hem
... manscip van haeren leene **F**inde
... hi het alle die tallinghen hi come
... en dede alle die gheuanghene wt
... den steene die niet vele mesdanc
... en hadden en dede gracie hi allen
... steden **D**aer nae op sijnre andwer

Dadi doen van die grame led
... te prout waer
... sijnen com omme hem man
... te done **F**inde als die grame
... den com quam woer ghe
... recht die hi recht ghedaen hi
... en den mesdaghen naer mes
... daer verghenen hadde **F**inde hi
... chone der mesdanc soe wart
... die grame lodowijc ghevanghe
... en gheleit int caufelē **F**inde
... traerdacht daer nae soe wart
... weder wter gheuanghenssen
... dien ter bedē vande vrouwe
... van arton sijnen wme **F**inde die
... daer die nae onser vrouwe
... die te lichtwiffen den die hi
... comē manscip sijnen com com
... van vltenderen en va vltier

Die ghedaen sijnde die grame
... lodowijc was weder te vltenderen
... waer en alle sijn leenhouderē
... deden hem manscip van sijnen leen
... en hi swoor al omme onsen
... men veltien privilegie vanden
... lande te houdene en te den
... denē als groet prince en heer
... dese grame lodowijc was seer
... de en vro en was seer onselic
... want hi vertoede naerlyc naer
... dan sijn venten oft domynen

Elke van der ... In den stuyt die
 van ... van ...
 van ... van ...
Elke van der ... die grame liden
 van ... van ...
 van ... van ...
 van ... van ...
 van ... van ...
 van ... van ...
 van ... van ...
 van ... van ...

- 1
- 2
- 3
- 4

Elke van der ... en ontrent sinte
 liden ... die grame
 liden ... van ...
 liden ... van ...
 liden ... van ...

... twee ...
 ... van ...
 ... en ...
 ... blief ...
 ... nae ...
 ... liden ...
 ... eerste ...
 ... liden ...
 ... met ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
Elke van der ... en
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...
 ... liden ...

... den prince
... die lande van vlaen
... deren

I Item beghint den wydy van afgeen
se in der stadt

I Item die wydy gheschiede zut jaer
... baptisten die
... waer die naermant
... quamen te afgeen

I Item die wydy gheschiede
... beleegghen
... van beghenen

Die van rusele

Die van sekeren

Die van onthep

Die van duryen

Die van sinte amittit in penck

I Item die comite van jughelant qua
... beleegghen
... die stede die de comite van
... jughelant dede in die stede en juche
... ontfelic

I Item die wyde dat die comite van jughelant
... beleegghen
... die comite van
... die comite van
... die comite van

... met de comite
... beleegghen
... beleegghen

I Item die comite van jughelant qua
... beleegghen
... beleegghen
... beleegghen

I Item die comite van jughelant qua
... beleegghen
... beleegghen
... beleegghen

I Item die comite van jughelant qua
... beleegghen
... beleegghen
... beleegghen

Die coninc die bulle foud
van d'armette binnen xij
den al omme conblijpen
die d'armette die d'armette van die
die d'armette die d'armette
en maeren Ende voert
die coninc van d'armette
die d'armette die d'armette
die d'armette die d'armette
die d'armette die d'armette

¶ Dese bulle wort van doornelic
gheleue en sijn van arteuclde
die coninc vanden coninc van
die coninc en vanden coninc
die coninc die seluen brief van
die coninc en wat te meeren ghe
die coninc

¶ Anno d'ni xij die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc

¶ Die van yperen hadde Janne van
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc

die worden alle impere gheleue

¶ Anno d'ni xij die coninc
die coninc van yghelant die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc

¶ Die coninc van yghelant begreede
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc

¶ Die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc

¶ Dit verhoerde die coninc van
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc
die coninc die coninc die coninc

¶ Binnen desen seluen jare so bleef

... die graven
 ... alle die
 ... die comite van yughele
 met groter macht in naemanden
 en hi desuwerde al naemanden
 alle die edelen en die vylye
 en hi nam die stede van caen en ve
 lantse Ende hi quam al naemant
 die duere metter hoesse de comite
 van beemen

I Die begynne den ruych van kerse
 van die grave lodowyc versegken

J Die comite van vlaenderen verha
 den groten jammet en die gro
 tef die hem die comite van yughe
 in naemanden dede en ghedien
 die comite die comite van
 vlaenderen quam met h^m mannen
 en hi meende dat die comite van in
 flant gheuloen souden hebben en
 hi en vleo niet

Dese twee coninghen van vinnert
 en van yughelant vergaderden bi
 abbeule in pontien inden busch de
 comite die comite van yughelant
 met ontrent xij^m mannen sterc ende
 in fact die fransoyfen in groter me
 chten en die comite soe maecte
 die comite van yughelant drie sen
 den van volke en hi stelde syne son

... die eerste van die alspide
 van waldt met v^m ...
 van wapenen ...
 vander ander heft ...
 die naer ghesen hadde ...
 voest pincetie quaet ...
 gesonden danderen gheuloen ...
 en van achteren

I Die comite philipe van vinnert
 verduende drie sinen volc **F**
 in die eerste scave was die heffe
 en die comite van beemen en
 grave lodowyc van vlaenderen
 grave van sloufen die comite
 die van vlaenderen en die grave
 anouwt dese wederen hee die per
 nen sterc wel ghewapent en
 peede nochtant soe hadden die
 segken die melorie en die quaet
 vaersche vanden grave sloufen
 die wellie deet sterc den grave
 vlaenderen inden seluen ruych
 myn heer van ghesle wint die
 ue lodowyc en soe den grave
 sloufen **E**nde met gant
 quetste die mynen heer van ghesle
 over sterc

Die vlaminghe warden verthone
 segken die naertmupste heeren
 te wreltens haeren sonne dougriue
 lodowyc **E**nde den heer van ghesle
 waer die naertmupste warden
 en die fransoyfen en die comite vlc

In die stad van **Lodowyc** van
den hant die sijn niet en liet
vrij van sijn juren end en was
vrij. **Juden** sijn en hi was
sijn ghy quist juden seluen wyl
en hi volgede den coninc tammere
en d' d' d' hi hem meesteren
Des voerf wyl ghemel of sinter
vatholomeus auent. **Juden** van
Jude daer nae die coninc van
sintert verwoeden was met sijn
sighelstien doe dede lodowyc van
malen soeken den lichame van sijn
vader onder die voersleghen edele
en dede begraven te sinte
en sijn doestere sijn daer
en sijn sijn sijn sijn sijn
weder ontgraven en in vlaender
wonghen. In die stad van brugge
met groeter solemnitait ende al
daer weder begraven in sinte de
nae kerke juden eor. **Juden**
vrij ende

In die stad van malen lodowyc so
ne van muort een jonghelme van
den juren was mede juden wyl
sijn sijn metten coninc van vrie
ende. **Jude** hi dede den coninc
manscip vonden ghescepe van
vlaenderen en van muort dese
voerf grane lodowyc hadde vele
heerscepen in middemenden tyde
Vlaenderen

Lodowyc

Jude

Palastyn

Palastyn

Lodowyc

Juden

Jude conquereren van bealant
dwellte hi metten sweerde van
maer hi liet vrouwe johannen
sijn wyf suster te haeren tene
re lanc

Dintrent onser vrouwe dwyl
te lichtmissen en sonderlinghen
die van ghyent wilden den ghyent
lodowyc dwinghen omme den
coninc edwaert manscip te dede
vanden lande van vlaenderen
welke die grane lodowyc met
en wylde

In die stad van meerte die van
ghent dwonghen den grane lode
wyc die hi te winc nemen sante
stene ysabele de coninc edwaert
dokter van sughelant dwellte hi
met gheerne en dede omme dattet
sijn nae richte was **Jude** omme
dat men hem daer toe dwylte **Jude**
dese verulocht was beloeft te sinte
winnoge berghe juden abdie jude

1 p

p

p

... van den minne van ...
... van den minne van ...

¶ I ... belooft ...
... die veruolcht te ver ...
... stul hem ...
... al handlic wt gheue ...
... wt vlienderen tot den ...
... van vranerijc dien hi man ...
... ghedien hadde en hi dede al ...
... gheue hi dat coninc vade ...
... ghemueclic van vlienderen was ...
... die faere omme dat die vrou ...
... wt vaert en ghyne nae den ...
... van die van gheue

¶ I ... omme dat dait van danc ...
... ghemueclic d'wijcx waer wt en ...
... watten gheue vranerijc ...
... omme die die al die vanden ...
... ghemueclic te gheuec munt ...
... allen ynghelichen practere voer ene ...
... ghemueclic Ende omme die die munt ...
... daer yeghen seiden dattet te vele ...
... ghemueclic waer want si en waren ...
... ghemueclic te gheuec

¶ I ... omme quamen wt ghyent ...
... v' d'allinghen die wellie veruolcht ...
... den en wafden alle die p'nceps ...
... wt ghemueclic als te sande te loep

... vranerijc die ghemueclic ...
... vranerijc die ghemueclic ...
... vranerijc die ghemueclic ...

¶ I ... den ...
... die ghemueclic ...
... die ghemueclic ...
... die ghemueclic ...
... die ghemueclic ...
... die ghemueclic ...
... die ghemueclic ...
... die ghemueclic ...
... die ghemueclic ...

¶ I ... omme die ynghelichen ...
... den al te seer besaemt en ...
... die seone v'f'hoede van ynghelichen ...
... waer seer besaemt Ende si seide ...
... die vranerijc die si den ghemueclic ...
... wt ghemueclic hadde die seone ...
... ghemueclic w'elichen houden en ...
... meer ghemueclic vanden man ...
... ghemueclic Ende si bleef een munt ...
... en si en wilde daer nae n'et ...
... man hebben noch ghemueclic Ende ...
... alle feesteliche daghen alle ...
... als si leefde soe d'recht si ...
... mouwe den swarten ten ...
... Deven

¶ I ... hier begint den groeten roghen ...
... casselle want die seone ...
... vranerijc die ghemueclic ...

al den heer van vrenten wel met
samen van wapenen end si
eenden alle te casselle waer
si vonden casselle wel ghestroert
vanden prince J. van daen sou
en si treden inperen waer en
staent daer al doet op ene sprac
en alsoe waert al vlaenderen duert
want si en meenden vande vla
minghen gheen wederstaet te heb
ben en van dinen te calys te ve
come en alle die ynghelschen te
verjaghen want die walen me
den dit die ynghelschen veruact
souden syn en vlien te ynghelant
waert en alsoe soude calys ant
set syn sprac die raet en delyte
al met want die vlaeminge ver
hoerden die grote toe comsten
vanden fransosen en dat si come
waeren hende omme omme
vlaenderen te bespringhen al eer
si voor calys treden wilden

Istappant die van gheut coeren
vele capucine omme te gaene te
casselle omme die fransosen te we
derstaen want ontrent sinte jans
dach den quam die senescaal vande
fransosen wel et h^m manne ver
casselle storme op die stede van
casselle die vlaemingen die binnē

casselle waeren wederstaen
seer vromelic want si sloeghen
menighen fransose doet **E**nde
al die fransosen seer langhe op
die stede van casselle ghestroert
hadden den vrede die senescaal
vanden fransosen oft si hem lie
op gheuen wilden name den daphi
van vranerke

Doen sprac een capitain vande
vlaminghen mer segher cort v^osyn
en sende totten fransosen hoe coel
dat hi dat ghy fransosen ont meer
op loope doet dan den ynghelsche
die v vanden syn die wellie vlat
bedoruen hebbe en v volt daer ghy
slegghen en een haer voor calys
ghelegghen heb **E**nde die heer van
vrenten al dit verandwoerdende ou
den senescaal segghende aldus ghy
vermaledide tetinghe vlaeminge
ghy hebt altoes uwen heer den co
unt contrarie en velen uwe prince
den wellen ghy wt vlaenderen ghe
jaecht hebt en syt ghy hulpe de
vianden der cronen die wellie syn
dinghelsche en ghy wilt uwen nac
tuertiken prince dwinghen man
sap te done den count edwaert
van ynghelant

Doen antwoerde mer segher cort
v^osyn wi en syn ghen tetinghe

moet het vermindende maer qu
 arme hertus franfoufen ghy en doet
 v lant met befehemmen zeghen die
 jughelste die v vande sijn ende
 ghy ghedwiche hem lieden dat si v
 lant enen en beuustichten en v
 arme volc doet staen maer wi
 vlamminghen staen onder onsen pite
 den graue wi maken om te befeer
 mone sijn lant dat ghy leringhe
 walen met elgieren noch bedrue
 en soudt alse ghy doet ouer py
 ruen in yndar voerleden als mit
 van xij en xijij Ende wi bidde
 v lieden dat ghy lieden out in pay
 se liet oft wi moten ont tuer
 siade en scaude verweeren

¶ Die franfoufen seer verstoert
 sipide en dommen op den berch van
 casselle omme te bestormene die
 stede en si troepen ouer hande ende
 ouer voten omme in die vesten
 te comene die welke seer droghc
 waren ¶ Die van casselle dat ver
 nemende si sueden die coorden in
 spiden en lieten die grote bloede
 ter eorden vallen en dedent volc
 vollen in die vesten

¶ Dant voerwaer sulc bloede dede
 vinstich oft ly oft ley lieden de wel
 lie vraten die armen den halst an

der lieden seer ghequert wane
 die ghedwiche van een ducht
 totter nonen Ende die senfou
 ouer merkende dat sijn ede seer
 ghemindert waeren hi wart seer
 ghestoert op die vlamminghen en
 hi mercte dat die stede ter ghent
 schier poorten transt was ¶ Ende
 daer omme hi hadde wel die p
 van casselle ghewonnen maer van
 den vrien wordent gheuare en
 dedent die van ghent te wene

¶ Die van ghent die quame met
 groten mode zeghen die franfou
 en al daer was seer ghemochten
 want die vlamminghen sloecent al
 doot Ende al daer was seer ghe
 slegghen die senfou van vraner
 die heer van vrech en dinceste
 deel vanden edelen en nochtant
 bet dan xvij walen al doot ghe
 slegghen Ende aldus hadden die
 vlamminghen die victorie en die
 franfoufen aldus ghescoffert wa
 ren si kreeiden weder te parij
 waert

¶ Die comne van vranerlyre
 haerende dat van die damphe sijn
 sone met ghedaen en hadde en sijn
 volc scandelic veeloren hadde en
 dat die comne van jughelant een

verhoort lach voor die stede van

¶ Die coninc van vranerijc dat die
garden een heersacht en in qu
weder te calys waert als twilant
van ginsen omme calys oufset te
sine **¶** Dat vernam die coninc edw
waert van ynghelant dat die p
pisen weder quamen hi ontbeet de
van ghent en alle die vlamminghe
quamen met groten hopen en met
groter menichten tatten coninc van
ynghelant omme hem te succursene
gheuen den coninc van vranerijc

¶ Binnen deser tyt quamen twee
cardinalen die welcke waren ghe
fent van de pape weghen omme
te tractoerne vanden payse tussche
den coninc van vranerijc en den
coninc van ynghelant omme een
vestant

¶ Die coninc edw waert sprac hi
vande eerste calys hebben en yme
die stede binnen sijn al eer hi die
cardinalen hoeren seade want hi
wist wel dat die van calys groot
schade hadden van vraelighen
want si moesten van node eten
paerden

¶ Die coninc van vranerijc mercken
de dat die coninc van ynghelant
met en achte op die twee cardina

len en dat niet horen en v
en dat die vlamminghen coninc
wreuen met se groter menichten
omme te succursene den coninc
van ynghelant

¶ Die coninc van vranerijc quam
totter stede van waertic een wile
van calys ouersende dat heer
cracht vanden ynghelant omme
vanden vlamminghen en die con
van vranerijc treede weder omme
te payse waert

¶ Die van calys wordent gheuen
dat die coninc van vranerijc h
liede heer en prince te p
ghetroden waer hem heden te suc
sene en daer omme die van calys
~~hem~~ hem ouer die pape ghe
en ter ghenaden vanden coninc
van ynghelant

¶ Delle ghenade veranderde hi
groter twansope want alle die
calys hadden gheweest mesten alle
haer liede goet verliefen en word
alle wter stede ghebracht met selst
die broeders vanden coninc

¶ Die coninc edw waert aldus y
lyc synde hi stelde daer yme y
sche en vlamminghen en calys wa
op ghegheuen den vlamminghe o
merden dach in outyft jnt jace

I n die maent van april quamen
 die van velle cardinalen quamen
 die van velle cardinael omme te
 velle cardinael vanden panse oft een
 velle cardinael Ende wat een maent
 velle cardinael befehly synde dweltie
 met groter pyn op den gryn
 velle cardinael in pietmaent ghemact
 velle cardinael tusschen den twee coninghen
 velle cardinael en wat wt ghevoepe
 velle cardinael jaer xij in

I n die maent van april bestande die fugi
 tene en ballinghen vofden slant
 velle cardinael en oer bergghen ambacht

I n die verhoerde die van bougge
 velle cardinael somighe vanden vrien
 velle cardinael somighe die van bergghen am
 bacht en die van cassete en si sloe
 velle cardinael en alle die ballinghe doot ende
 verhaedense wten hande

I n die dincdaech nae dorchende
 velle cardinael doon quamen die van ghent
 velle cardinael opten vridaech meret bet dan
 velle cardinael xvi weuere en haer lieden inpiet
 velle cardinael wat zan vanden veldx Ende si vrie
 velle cardinael pen alle soe wie dat die ghemee
 velle cardinael te lief hebben wilde en metten
 velle cardinael velle cardinael wilde die volghet ont
 velle cardinael de nae

I n die volves en die vleeschouwe
 quamen oer ter meret en die

velle cardinael begonpen te slant
 die volves en stappant die velle
 comende metten vleeschouwe
 metten andere ambachten die velle
 die oer ter meret waren Ende
 velle cardinael worden doot gheslegghen alle die
 velle cardinael waer dat mens velle
 velle cardinael wuste want men ginc si soeken
 velle cardinael in haer liede huusen en ter
 velle cardinael placten want si moesten alle
 velle cardinael uen int jaer xij en velle cardinael
 velle cardinael waest groot aftaet te velle cardinael
 velle cardinael en die werlt trat te velle cardinael
 velle cardinael te veroverghene die benedictie a
 velle cardinael pena culpa en het wat velle cardinael
 velle cardinael uode want menich mensche was
 velle cardinael verwaten omme duersche velle cardinael
 velle cardinael int selue jaer sterf die coninc
 velle cardinael van velle cardinael philip van velle cardinael

I n die selue jaer opten vridaech
 in pietmaent den velle cardinael die danc
 velle cardinael phin hertoghe van normandien
 velle cardinael gheconsaereite coninc van velle cardinael
 velle cardinael int jaer xij en

I n die aduent doen was te velle cardinael
 velle cardinael velle cardinael een onder speet ghedien velle cardinael
 velle cardinael groter elachten en foortsen die
 velle cardinael heer van halerwyn en sijn brodere
 velle cardinael die heer van spiere ghedien hadde
 velle cardinael en om haer liede treantscip velle cardinael
 velle cardinael den si onthoest

1350.

¶ In het jaer xviij en op sente
margarete dach in meerte doen
was er een onheil tempeest van
groten winde welke vele senden
in ynde see en oec te lande

¶ In den ynden seluen jaer die graue
de lodowijc was seer vrolic ende
hadde grote gheuechtste in musike
en in alle die blyde waeren ende
musike songhen die nam hi te sy
nen vnde en gaf hem lieken grote
giffen Ende hi was in dien tyden
seer costelic want hi verveerde
meertlyc meer dan sijn domeyne
oft andere toe vallen gheuechtste

¶ Het ghemet dat een maechdelre
inden graue lodowijc was te bedde
ghegauen en dat selue maechdelre
was bevrucht met twee sone
enpelyn kinderen vanden graue
lodowijc en nae die ontfanginge
in meeste die graue ryden in vran
ryche ghaec in beual sijn wive
der graefueden margrietten dat
siden vroulyne helpen soude en
doen versien dweltre haer van
meete wive ten kerstendome dit
verhoerende die selue graefuede
si dede dit vrouwen voer haer co
men ynde ensteel te malen

¶ Die dat voer sijn vanden me
syal van malen was die rene graue
mede margriete die den seluen
kijne haer wive of siden die
coerte daer was se gualer die
vroulyne van twee kinderen
met langhe en leef den wive
mede seer linnen siden daer
daer nae

¶ Die die graue lodowijc van
vranryche in vranryche quam
hi verhoerde haer dat die graue
margriete sijn wive die vran
hadde ghehantweert witen witten
die graue lodowijc was seer ghe
steert en hi ontboot den hartoghe
van brabant sijnen sweer die
lic was vader vander graefuede
margrietten Ende hi den niet va
den hartoghe van brabant soe
want margriete graue lodowijc
wive vran omme veruert of
dat si sterf en dit gheschiede
int jaer xvij en

¶ Naer omme dat die graue lode
wijc hadde margrietten teuen
wive wel vij jaer lanc en die
vaers goet dweltre hem die harte
ghe van brabant beloost hadde
inuwelyche dat en wilde hi hem
niet gheuen en daer omme die

... den camp van algerme ...
... at daer was een groot ...
... want daer worden vele edele ...
... vromerlyke doot ghesleggen ...
... die coninc van vromerlyke ...
... salue gheminghen en oec sijn ...
... ste sone vanden prince van wacht ...
... en vele edele die mede gheminghen ...
... waren die wellro ghemerit ...
... den alle in yughelant en dese ...
... wydel ghemel yme die waent in ...
... october

I In den jaer ... die hertoge
... van brabant ... en ghelede
... men op die liden ... Ende daer
... prins die coninc liden wint teit met
... enen groten heerevachte in brabant
... te liden ... Ende al daer ghemel
... enen groten wint ... want die hert
... toghe van van brabant want
... der seer ghescoffert en vele din
... landers versleggen dwelle ghesac
... die linnen der oetmen van sime lan
... weese Ende daer nae ghinc de
... prins liden wint weder in brabant
... en wint enen wydel bi santuliete
... oec oec vele brabanters versle
... ghen waren en oec mit vlien ver
... deanden en dat die vlaaminge
... die victorie hadden in brabant
... mit jaer beven ghemerit

... den camp van algerme ...
... at daer was een groot ...
... want daer worden vele edele ...
... vromerlyke doot ghesleggen ...
... die coninc van vromerlyke ...
... salue gheminghen en oec sijn ...
... ste sone vanden prince van wacht ...
... en vele edele die mede gheminghen ...
... waren die wellro ghemerit ...
... den alle in yughelant en dese ...
... wydel ghemel yme die waent in ...
... october

I In selue jaer op den heilighe
... heerevacht gheschiede in vlaender
... groot naemer vanden watre ende
... sonderlinghe in vier ambadite se
... dat vele liden en liden en be
... ten verdronden want die winge
... metten lidenen vloten achter de
... see opt water en oec die hert
... mede

I In den jaer ... den qua
... eduwert die prins van wacht
... met enen groten heerevachte van
... yughelschen mit lant van portau
... die liden stede van portiers ende
... van die coninc van vromerlyke
... want yeghen hem met ene gro
... ten heerevachte van fransoyen
... en sloeghen neder op een velt
... twee milen van portiers ghele

I In jaer ... op den vromerlyken
... maendach nae den heerevacht ghe
... mel te bringhe dat die liden
... souden die vone van sime salue
... teere heere vernaken en die g
... ten souden en het wint seer
... en si lieten die prins wette vone
... staen in die vone Ende ommed
... een versuoren maendach was
... die meester gheminghen houeren

die ghecouste en ynt beste en was
ent staen op twee hede cruyden

¶ Ende ontrent die heilige sode
vond men groten wint so dat
die velen vloghen ouer al soe dat
die heilige verberende en oec den
sconen roer Ende in dit namige
de veers so vintmen dat carna
uolen Flux luyt in signis tuit
caruē conbuist ignis

¶ Int selue jaer so vees dat conuū
in vraneylic yeghen die heren
en dat conuū sloeghen vele heren
doet en men hietse dypsteker

¶ Int selue jaer ynt en
deen waest een grote sterfte wat
die heden waren smichtens ghe
font en op die none siet en des
mens doot

¶ Int selue jaer waren vele heren
in vraneylic te brugghe

De hartoghe van enyan

Van bartamgne

Van barbaen

De ymme van wada

Ende veel ander heren

Ende twee cardinalen

¶ Ende al diet was seer wel den

ynt ghemact ruffen die
van vraneylic en in conuū van
guyholant Ende die conuū van
vraneylic delueoert antre
half meye

¶ Int selue jaer ynt en
was in adst een groet beant die
welke gheschied op den vijftien
dach in meye

¶ Int jaer ynt en
de vinnen gheue die buloze en de
ganse dries en alle die conuū
tot sinte pieters doupe toe en
vier begonste op den anderen
dach in meye Ende in die selue
maent was een vreeslic vrom
brugghe want van groninghe
bleef eneme een huut tot sinte
barclinen poorte toe Ende van
damen vloecht ter gheue poorte
en het ghedurende bet den vier
daghe lanc

¶ Int jaer ynt en
die conuū van cyperre in vlaend
ren omme suaders te hebben
want die sarasinen hadden alle
sin lant ghebestruuert

¶ Int selue jaer ynt eastmae
was in yperen een vreeslic wate
si scoten haren balin ter vromste

... van rusele ompe ...
 ... te wachte den peet ...
 ... maer hi vergaet die hooft ...
 ... uende ...
 ... en dese kraet ...
 ... velt dach ...

van rusele ompe ...
 te wachte den peet ...
 maer hi vergaet die hooft ...
 uende ...
 en dese kraet ...
 velt dach ...

In werthende die heren ...
 ... sieden ...
 ... den heren ...
 ... wate ...
 ... te poede ...
 ... en deel ...
 ... alle die ...
 ... gheuanghten ...
 ... en si warden ...
 ... op wiclen ...
 ... wate ...
 ... wasser ...
 ... wiclen ...
 ... onthooft ...
 ... alle die wa ...
 ... vallen ...
 ... die woude ...
 ... gheuanghten ...
 ... en ghebannen ...
 ... wten laude ...
 ... van vlaen ...

In jaer ...
 ... den ...
 ... te groten ...
 ... hooft ...
 ... gheschiede ...
 ... dach van aprilte

In jaer ...
 ... den ...
 ... hooft ...
 ... te groten ...
 ... hooft ...
 ... gheschiede ...
 ... dach van aprilte

In vlaenderen
In brabant
In hollant
In seclant

In dant vele menschen ...
 ... den seluen jaer ...
 ... tye ...
 ... dach waest ...
 ... groten ...
 ... vele bouen ...
 ... moele om ...

In jaer ...
 ... den ...
 ... vlienderen ...
 ... alle groten ...
 ... den hooft ...
 ... hooft ...
 ... hooft ...
 ... hooft ...

In jaer ...
 ... den ...
 ... hooft ...

In selue jaer was te woune ...
 ... groot ...
 ... dat alle die sted ...
 ... vande ...
 ... dit gheschiede ...
 ... in mer jaer

van die jongste sime
van die vrouwe margriete
van die vrouwe beatrix van malen

¶ I op philip van hartoghe van
burgonden en marie die vrouwe
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen

¶ I saer van en op den vyfte
dat in meye vrouwe margriete die
vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen

¶ I sime saer van en die vrouwe
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen

¶ I dit saer van en den dat die
vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen

van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen
van die vrouwe beatrix van malen

De houe

De vrouwe

Leathen volghen

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

De vrouwe

¶ Op onser vrouwen dach in
meite was te ghent een groot
want daer verbarde wel vyf
hondert huusen en samelike capelle

I In die dertiende eeuw begon
de paus te pausen en
was men niet meer
in die dertiende eeuw
gelyk te maken
als in die dertiende eeuw

I In die dertiende eeuw
was de paus gelyk
te maken als in die
dertiende eeuw
te maken als in die
dertiende eeuw

I In die dertiende eeuw
was de paus gelyk
te maken als in die
dertiende eeuw
te maken als in die
dertiende eeuw

... dat hi die ...
... en alle die ...
... waren gelyk

I In die dertiende eeuw
was de paus gelyk
te maken als in die
dertiende eeuw
te maken als in die
dertiende eeuw

I In die dertiende eeuw
was de paus gelyk
te maken als in die
dertiende eeuw
te maken als in die
dertiende eeuw

In die welle die die welle
 was een mitte en welle die
 was seer casten en singhe
 en welle want alle die singhe
 was een mitte welle
 was die same die
 was die grote set
 was die welle die
 was die welle die
 was die welle die
 was die welle die

In die welle die die welle
 was een mitte en welle die
 was seer casten en singhe
 en welle want alle die singhe
 was een mitte welle
 was die same die
 was die grote set
 was die welle die
 was die welle die
 was die welle die
 was die welle die

In die welle die die welle
 was een mitte en welle die
 was seer casten en singhe
 en welle want alle die singhe
 was een mitte welle
 was die same die
 was die grote set
 was die welle die
 was die welle die
 was die welle die

In die welle die die welle
 was een mitte en welle die
 was seer casten en singhe
 en welle want alle die singhe
 was een mitte welle
 was die same die
 was die grote set
 was die welle die
 was die welle die
 was die welle die

In die welle die die welle
 was een mitte en welle die
 was seer casten en singhe
 en welle want alle die singhe
 was een mitte welle
 was die same die
 was die grote set
 was die welle die
 was die welle die
 was die welle die

In die welle die die welle
 was een mitte en welle die
 was seer casten en singhe
 en welle want alle die singhe
 was een mitte welle
 was die same die
 was die grote set
 was die welle die
 was die welle die
 was die welle die

¶ 1 ... van brenghen ende ...
... spanden wellen
... ghevedene sijn
... om te verhooren
... dat sijn
... dat sijn
... van ghent
... die wonen oec
... van wippen en swaer
... die wone
... die sijn
... die wone
... die wone
... die wone
... die wone

¶ 1 ... datmen die
... die wone
... die wone
... die wone
... die wone

¶ 1 ... die grane loden
... die wone
... die wone
... die wone

... die wone

¶ 1 ... die wone
... die wone
... die wone
... die wone

¶ 1 ... die wone
... die wone
... die wone
... die wone

¶ 1 ... die wone

van die gheue brenen van alle
in landen van den prync
van den herten van den
van den herten van den

¶ Die uer van den herten van den
van den herten van den
van den herten van den

¶ Die uer van den herten van den
van den herten van den
van den herten van den

¶ Die weuere en die wite capu
nen con ene capitem wellic
in manne te doynse en in allen
syalen stedon in te meute dede en
in wondelghen tinsteel en oec alle
die huusen die daer in stonde en
die voers vier was soe groot dz
men sach v milen verre en dit
droschede ynt jaer xij en

¶ Van coens een maent wt had
ghesyn van stede te stede ynde
casselle van ghent en hadde die
volghende puerre te blucue met

van die gheue brenen van alle
in landen van den prync
van den herten van den
van den herten van den

¶ Die uer van den herten van den
van den herten van den
van den herten van den

Die die van bougghie die wite
tride se fant men te bougghie
meure liet

¶ Laurens moet v voer blucue
gady met weder thans
ghy liet dier uwen tablaer
al waerde noch so seer
men sal valle malen

¶ Te op den eersten dach in uwe
maent was daeromde thomone
en vlamme va die uer ghent en
op de andere dach in september

verdringhe op 4 p[er]ce 7 we b
in 15 p[er]ce 11

... in die ...
... met die ...
... van die ...
... al die ...
... in die ...
... van die ...

Ine die maent van october op
1ste dach doe lachme te spulme
en doe wintcarnooet gheuecht ter
lainghe bouwinge van wane
vele liede va brugghe gheseghe

Oem op alre siele dach suacht
de waer die va ghenen waer geoff
... met die ...
... van die ...
... in die ...
... van die ...
... in die ...
... van die ...
... in die ...
... van die ...

Opten 21sten dach va septem
ber was aerduburch gherwonne
en die van ghent gheueghe die

... in die ...
... met die ...
... van die ...
... al die ...
... in die ...
... van die ...

Iem op sinter pauwen moet veer
luchemisse doen want philippe aenualt
de opper capitou ghemact en in
waert va vlaender de welle met
capitou haldt gheueghe

Iem doe verdringhe ...
suere mer heeft manne va ...
die met hem gheseghe was **I** **I**
somedaeche die nae ...
ere ind nacht doe was ...
scapene vanden ...
doot ghesleghe **I** **I**
daech die nae die ...
voecht die gouterie doet gheseghe
op den solre der collation

Iem op den 28ste dach va omme
spoelste dwelle was den afstou
dach doe was verlore tpe tseue
ceelen **I** **I**

Inde daer nae opte derde dach
in mane was die wydy va beuer
hout velt bi brugghe en al daer
was seer gheuechten was daer
ne verseghe bet dan va brugghe
linghe want mer heylacht va poele
die der grane standent droeth

Wisselhof van troetie sijnne stede
Lant en hi ghynt ter meent in alle
de creynghe velt. Van inder
mette d'elpe. De lant
van der vengaderde ter meent
alle sijn velt velt en si velt
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent

¶ In den jaere 1568
de heer van utrecht
aldermeestere van utrecht
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent

¶ In den jaere 1568
de heer van utrecht
aldermeestere van utrecht
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent

De heer van utrecht
aldermeestere van utrecht
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent

- De heer van utrecht
- aldermeestere van utrecht
- van der vengaderde ter meent
- van der vengaderde ter meent
- van der vengaderde ter meent
- van der vengaderde ter meent
- van der vengaderde ter meent
- van der vengaderde ter meent

¶ In den jaere 1568
de heer van utrecht
aldermeestere van utrecht
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent

¶ In den jaere 1568
de heer van utrecht
aldermeestere van utrecht
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent

¶ In den jaere 1568
de heer van utrecht
aldermeestere van utrecht
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent
van der vengaderde ter meent

van den... (faint text)

¶

¶

¶

¶

¶

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side]

¶ Die grame lodowyc was oec heer
van aertoyt alsoe wel sijn van vloed
doren ¶ Ende daer omme sijn wille
die grame lodowyc die die hertoght

¶ Die grame lodowyc was oec heer
van aertoyt alsoe wel sijn van vloed
doren ¶ Ende daer omme sijn wille
die grame lodowyc die die hertoght

¶ Die grame lodowyc was oec heer
van aertoyt alsoe wel sijn van vloed
doren ¶ Ende daer omme sijn wille
die grame lodowyc die die hertoght

¶ Die grame lodowyc was oec heer
van aertoyt alsoe wel sijn van vloed
doren ¶ Ende daer omme sijn wille
die grame lodowyc die die hertoght

Handwritten lines in red ink, possibly a list or index, with a small red mark at the end of each line.

¶ 1

[Faint handwritten text in a Gothic script, mostly illegible due to fading.]

¶ 1

[Faint handwritten text in a Gothic script, mostly illegible due to fading.]

¶ 1

[Faint handwritten text in a Gothic script, mostly illegible due to fading.]

¶ 1

[Faint handwritten text in a Gothic script, mostly illegible due to fading.]

fransone velen van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

Dese

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

D

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

van den dach

¶ 1

ten daer in te wouene en dinghet
jue te verpughten die welle wate

Iude met sijn dier die vromen
ncht ghelade in

hollendert... en reje
men met... de welle
men... en wate by
dier... en hant
dier... en wate
dier... en wate

met sijn dier die vromen
ncht ghelade in

¶ Sint naar gij en doen ware

gheest ghesleggen voefbochere
vande en gonde en van siluer dit

walle van vanden twee lant
van alle vlaendaren en brabant en

den... al omme ghebe
den... al omme ghebe
nocht... dan de waf
huelten... al omme ghebe

den... en foud

ghele te verpughten die welle wate
grove lant... en wate

¶ 1

van guiter... en wate
nchte van ghele... en wate
lieden doet en verpughten en wate
se ghele ghele ghele

¶ 1

Die hartoghe philip... en wate
ghele... en wate
vromen die welle wate ghele
vromen die welle wate ghele

¶ 1

ne comt van vromen... en wate
ghele... en wate
met ene groten heereacht ene
mugentheid... en wate
ghele wasser wet op vromen
en hadde grove begheerte en foud
en te vromen

¶ 1

ne comt van vromen... en wate
lant van ghele en wate
die den hartoghe van ghele

... die bisscop nu kerken ...
... die dede ...
... die bisscop ...

I s seiden si vore te que
tizer en hadden die sand van de
om dat hi in die stede was
... metenlyken de vore is dat

Posit subare flum eum vltimo
quand et vult

I hinc die vore en ... niet va beste
... gheselschap hadden op gheset
... suacht op sinte gilla, nicht
... die wer te bruyghe vange
... datme dan alle die heere
... foud sinen haer woude en
... en een ouer piet va gheset
... die sinte august te hinc
... die oost wet en piet van best
... vore vange

I s seiden si vore te que
... die oost die vore niet van beste met
... hem achter ... oost meert
... va bruyghe ...

I hinc die vore en ...
... die stede ...
... die vore ...

I s seiden si vore te que
... die vore ...
... die vore ...

I s seiden si vore te que
... die vore ...
... die vore ...

I s seiden si vore te que
... die vore ...
... die vore ...

I s seiden si vore te que
... die vore ...
... die vore ...

I s seiden si vore te que
... die vore ...

Hier van meetelen

¶ Dander sone had te manne van hantoghe van hantoghe ende van hantoghe

¶ Ende dander sone had te manne van hantoghe ende van hantoghe

¶ Dander dochter hadde te manne den hantoghe van hantoghe ende van hantoghe ende si stont seer te hantoghe te hantoghe man

¶ Dander dochter hadde te manne den hantoghe van hantoghe ende van hantoghe ende si stont seer te hantoghe te hantoghe man

~~¶ Dander sone had te manne van hantoghe ende van hantoghe~~
~~¶ Dander dochter hadde te manne van hantoghe ende van hantoghe~~
~~¶ Dander sone had te manne van hantoghe ende van hantoghe~~
~~¶ Dander dochter hadde te manne van hantoghe ende van hantoghe~~

¶ Die derde dochter van hantoghe hadde te manne den hantoghe van hantoghe ende si hadde drie sone te hantoghe man ende twee dochter

¶ Die eerste sone van hantoghe had te manne den hantoghe van hantoghe ende si hadde drie sone te hantoghe man

¶ Die derde sone van hantoghe had te manne den hantoghe van hantoghe ende si hadde drie sone te hantoghe man

¶ Dander sone had te manne den hantoghe van hantoghe ende van hantoghe ende si stont seer te hantoghe te hantoghe man

¶ Dander sone had te manne den hantoghe van hantoghe ende van hantoghe ende si stont seer te hantoghe te hantoghe man

¶ Dander sone had te manne den hantoghe van hantoghe ende van hantoghe ende si stont seer te hantoghe te hantoghe man

Dussong zonen

¶ Dander sone had te manne den hantoghe van hantoghe ende van hantoghe ende si stont seer te hantoghe te hantoghe man

Dan sone

dochter van rypert Ende die v
elchevredere hadde twee sustere
eueste was coninginne van ecclie
Dander hadde te manne de hiege
van galanfe van melane en si stor
ven sander oer is. de hiege phi
tehardi hi huwede sin linderen bome
juuen leuende hie en bewysde ellic
sijn goed oer hi sterf Ende hie
met vrouwen selanne sijn wyf
mone en metten lande van brabant
dit dat antwone sijn tweeste sone
was ghemacet vermaet van brabant
en nae haer doet haer heerscapie
en dit hi consente van sijn outste
brodere

¶ Hie die sijn en in opte geyste
dich in marte doen sterf die vrien
we marguete hawoghime van bor
goenghe graefuede van vlaender
philip van borgoenghe weduwe En
van van dygoen haer outste sone i
sterf dat haerhofap van borgoen
en hawoghe van vlaenderen ende
van arone en die signorie van pa
latyn van salme en van mechelen

¶ Jan van dygae doutste sone van
philip tehardi en doutste sone van
stompe rone van vrayant en dout
ste van margueten sgrauen lade

vinge dochter van malle rone ende
gryste gram van vlaender

¶ Ende dese vrye van gram in alle
weygeprie van gram van malle
nae paeffchen gram in in alle sted
van vlaenderen en in ome wyf hi
met outfanghen en sijn alle o
me die pueritene rechte en in sijn
men te honden en te den woude
gime den lande van vlaender
van hadde te wine die hawoghe
aellrechte dochter van vrye rone
veidere van hene gouwen van hel
lant van seclant van vrye rone
Ende dese van hadde in sijn
philip van borgoenghe en vrye
dochteren

¶ Doutste dochter hadde te manne
den samphin van viane sgrauen
haverit sone van vrayant Ende daer
nae si hadde te manne hertog van
vryemont der hawoghe brodere van
vrayenghe en si sterf sijn oer

¶ Dander dochter hadde te manne
de hawoghe adolf van done

¶ Die derde dochter hadde te manne
den hawoghe van pontieu

¶ Die vierde dochter hadde te manne
jan den hawoghe van benoort

... van ghyghelant
... hadde te ma
... van linc

I ... de d' ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant

I ... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant

I ... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant

I ... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant

... en alfoe
... en alfoe
... en alfoe
... en alfoe
... en alfoe
... en alfoe
... en alfoe
... en alfoe
... en alfoe
... en alfoe

I ... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant
... de ghyghelant

De heer

Ingheledde

Muzone

Parbon

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

Fractienghen

...de heer van de werlt
...de heer van de werlt
...de heer van de werlt

Jan van Brabant
Jan van Brabant
Jan van Brabant
Jan van Brabant
Jan van Brabant

Dese voerf yfme loefde den
hartoch van yfme te ghene
die vijftien jaer vande yfme
vande stede va brigthe en si
vande hant van de eerlycke partent
van brigthe die welcke verpient
van brigthe hadde ghedaet vande der
heerlycke van yfme en ware sicut
notabel manne En dit sijn vande
notabel yfme die ghebant vande

Jan campphin
Jan houm
Jan barbafan
Progher vande walle
Inveruert va sint thomast
Prover va liffeweghe

Dese voerf notabel manne worde
ghebant vande presencie vande her

toech van conuinc de pinte
meer liede goed con al verbuert
en sponne tafel stheent

Twaer was ware sponne andere na
tabel eyte poortere va brigthe
we brigthe gheset en wt den
groe welke dechte van va sijn

Jo selue waer was sijn heeren
clat bissop van ludelie wt ludelie
voortacht vande conuinc Ende
die va ludelie sicut van pinte so
ne bissop van ludelie en daer om
val sijn va beken sicut nene de yfme
toech va brigthe dar hie te
maestrucht te hulpe comen wilde
met veel liede van wapene

Die herochte van brigthe op
sine teche dach qua bi ludelie met
vi liede va wapene die va ludelie
quame weghe hem met xxx mannen
van wapene en al daer was sijn
ghenochte en een groet wylt
den selue wylt wane verpient
alle die edele va ardane en bet da
xx tabernacel en daer was vstege
die heer va pinte en die vissop
sijn sone en die hartoghe va brig
theghe behilt dat velt en daer
die victorie wt welcke die va ludi
lie vrote de hantoch van wt brig

van hartman en sommighe andere wt
vrijghe ghebanne

F In die maent van die comite
henric van inghelant bereede en gro
te vloete van gheve met gheve
den velde en hi wou in noornindie
en hi was die stede van helpene int
ende vander oostmaecht en daer
was qua hi

- Te moustre
- Te villier
- Te diepen
- Te campen
- Te abbeude
- In penten

F Ende in october de xxvste dach
was die comite henric van inghe
lant te blangi en alle die prince
paelste van brabant quame te blangi
om de comite van inghelant te be
wechene Ende wt crone van brabant
te verzaghe en al daer was
seer ghenochte maer die comite van
inghelant hadde die victorie en al
daer bleue vele fransosen doot en
oec veel edele prince en hartoghe
en edel manne van wapene

F Als antonys hartoghe van lotvrie

- Van brabant
- Van van limburg
- Van philip sin brader
- Die grane van muere
- Van vechere
- Die hartoghe van baer
- Die hartoghe van alentson
- Ende van perse
- Die heer van ghysele
- Van oec veel ander heren
- Van duerschen landen
- Als van noormandien
- Van artont
- Van henegouwen
- Van van vlaenderen

F Van daer nae ware oec vele and
prince gheuanghe dwelle worde
gheleit in inghelant die hartoghe
van orhent die hartoghe van burde
de grane van vendeme en veel ander
ridder en knechte en dat waren
oec al in dit veerit

F Francis crissum maet
ver anglie blant

F In die maent van die comite
dauphin van viane somme traet

seus van vrancon en van die
hertoghe van bourgogne graue van
flaenderen vergaderde in vrancon
te montieu op die seyne om te
tracteren hoe dat het dingsche
wre lande soude moghe verdrum
maer die damplyn hadde te verzoer
ne en si sloeghe de hartoech van d
endelike doot in die presentie
vande damplyn En si werpe hem
al gheleest en ghespoot in een
gracht dwelle gheschiede in die
maent van september op de 2ste
dach

¶ Int selue jaer en oec int jaer
te wone quame vele brantschters
wt inghelant in vlienderen die
welle quame ter bedde vande h
toghe van orliens om dat vier in
vlienderen te stellen al in die
sche stede inde dat die hartoghe
van orliens in die gheuangeme
te wone lach daer ome dede in
wed wreke op de hartoghe van
bourgogne en dese brantschters
stakent vier in poperinge in w
welle in edo in dymme in rose
wier en in ander plaetse en dese
brantschters woude ghecreghen
en ghejusticereet en op welle ghe
stelt in rechtensse van brande

¶ Int selue jaer quame in woufelo

ene grote menichte van vrancon
en van lmedije om ~~te~~
comen vande stede te wone

¶ Die van woufelo alre d'elken
en sloeghe een wille vrancon
en vinghe het die 2ste d'elken
die heer van woufelo heer vrancon
aort vout swaertme woude heer
van asche en si vouten en woude
te and' here die welle heer en
vout ha vrancon die d'elken woude
onthoest vrancon die heer van woufelo
berge outginc seculle die om som
ghe salte van justicie die woude die
hartoghe jaer inde gheschiede

¶ Dignimund die come van oughe
vle was ghecreet henser van vrancon
en van almeenghe en in sende al
herstene daer abbasatueren tot alle
prelats dat si wilde come oft een
vle boden sende in die stede van
pisen om te make eendracht in
die heilige kerke en om tghesal
te mente te doe vande twee pouse
dwelle 222 jaer lang ghecrede

¶ Alle die here van herstenhede
vande twee stede ghespelt en
weert alle daer comende en al
daer so was daer ghetraetert di
me die twee pouse of dede ende
me verheese van haer lude pre
latie

In jaer xiiii en doe souden
 ene paus trefsen en die cardinaten
 die te pisen ware die core meester
 pater de cardin va sine fransose
 die ene valantre meestre in theo
 legie vnde vnuisicent van parys
 en in syn consecraie war hi ghe
 heete alexander quint

In jaer xv en als alexand
 paus ghemest hadde ee jaer hi
 wart verghenen en storf in die
 stede van halloengie

Die cardinale die in halloengien
 ware ghedaec een condane en si
 core den cardinael van halloengie
 tot ene paus en hi war ghebere
 va napels en in syn consecraie
 war hi gheheete johanes trisun
 die wellre war ghecore in jaer
 xv en

In jaer xv en doen die
 keiser sigismund grote clachte
 horende ouer de paus jan hi ver
 gaderde alle die prelate va alle
 lunde en hi dede houde een ge
 nerael consilie te constant op de
 vijen en al daer war ghetraect
 van die paus jan leuene van
 syno quade regimete en daer
 omc war hi verlaten va synne
 prelate en pauscepe en hi war

in sterfijuse in castoel gelait
 in die gheuanghemisse

Die cardinale ware wed in
 condane gheslote en si core ene
 romen tot ene paus do de colup
 ma waer in syn consecraie war
 hi gheheete martin quit en de
 se war ghecoren paus

In jaer xv en xviii philip
 van sarlot hertoghe gans va dige
 sone hertoge van borgoengie gra
 ue van vlaenderen hi hadde die sig
 norie va sine vader dat hartoech
 sap va borgoengie en tgraessap
 va vlaenderen van artois en van
 mediele ~~va artois~~ En hi had
 de te winc stonny traete dochter
 va ghenesse de vrouwe mediele
 en dese graue phit qua in vlaen
 deren op den xijste dach van dec
 ber en hi swoer typeren en daer
 nae te ghent en doe qua hi te
 brugge waer maer al hi
 brugge come soude hi wille de
 burghermeeft vobrecht vonden
 sone en in strepen vande nescel
 sche die te brugge met redite
 ghebame ware **M**aer hoc hi
 al niet en hi bleef ee langhe poese
 inde castel va mule omc tonbe
 dese dantwoerde va die van
 brugge bet da in vve lant

¶ Naer daer vande quaer van
malen te brugge en die ballinge
vande vrie vlene lute en hi was
te brugge eerlyke ontfanghe die
vriene en swaer haer redye pre
miane en wette te houden en te
beschermen

¶ Int jaer d'yn en xxi die v'roghe
p'lyt veer met ene grote heerendye
te melkerij op die same en aldac
want in sonighe edele die te sinte
den det stercast hadde de walle
v'leghe word in die sonighe v'le
en aldac was volrecht in u'ghene
midder ghemact

¶ In jaer v'yn en xxi opte leste
dach in octomact was ee groot
gheuecht in s'ne rapueren in pon
nen en aldac want die linge p'lyt
gheuanghe maer ee wane lincstelic
word gheuege vande v'lanighe v'nde
ghemact in mer van va linc linc
v'lyt opte onsen v'nde de v'ndelike
p'lyt en daer in haer van v'nd spe
v'lyt in v'ndre v'ndre en wedy veer
in v'ndre die mette grote p'lyt v'ndre

¶ In jaer p'lyt hadde de victorie en
v'ndre v'ndre en int selue d'ier alle
lichschijde was in v'ndre v'ndre de va
prige w'ndre w'ndre quide lincstelic
p'lyt v'ndre p'lyt en v'ndre lincstelic
v'ndre v'ndre p'lyt v'ndre v'ndre

die va p'lyt v'ndre v'ndre v'ndre
v'ndre v'ndre v'ndre v'ndre v'ndre
p'lyt v'ndre v'ndre v'ndre v'ndre
v'ndre v'ndre v'ndre v'ndre v'ndre
v'ndre v'ndre v'ndre v'ndre v'ndre

¶ In jaer v'yn en xxi die v'roghe
p'lyt veer met ene grote heerendye
te melkerij op die same en aldac
want in sonighe edele die te sinte
den det stercast hadde de walle
v'leghe word in die sonighe v'le
en aldac was volrecht in u'ghene
midder ghemact

¶ In jaer v'yn en xxi die v'roghe
p'lyt veer met ene grote heerendye
te melkerij op die same en aldac
want in sonighe edele die te sinte
den det stercast hadde de walle
v'leghe word in die sonighe v'le
en aldac was volrecht in u'ghene
midder ghemact

¶ In jaer v'yn en xxi die v'roghe
p'lyt veer met ene grote heerendye
te melkerij op die same en aldac
want in sonighe edele die te sinte
den det stercast hadde de walle
v'leghe word in die sonighe v'le
en aldac was volrecht in u'ghene
midder ghemact

¶ In jaer v'yn en xxi die v'roghe
p'lyt veer met ene grote heerendye
te melkerij op die same en aldac
want in sonighe edele die te sinte
den det stercast hadde de walle
v'leghe word in die sonighe v'le
en aldac was volrecht in u'ghene
midder ghemact

¶ In jaer v'yn en xxi die v'roghe
p'lyt veer met ene grote heerendye
te melkerij op die same en aldac
want in sonighe edele die te sinte
den det stercast hadde de walle
v'leghe word in die sonighe v'le
en aldac was volrecht in u'ghene
midder ghemact

¶ In jaer v'yn en xxi die v'roghe
p'lyt veer met ene grote heerendye
te melkerij op die same en aldac
want in sonighe edele die te sinte
den det stercast hadde de walle
v'leghe word in die sonighe v'le
en aldac was volrecht in u'ghene
midder ghemact

stepe ver liede va wapene van
veroyt v' loogrenge en va v'roen
en va v'roen v'roen

¶ In dem schardege + p'p' comen van
v'roen v'roen v'roen v'roen
en v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen

¶ Daer omc v'roen v'roen v'roen
verlynghe die v'roen v'roen v'roen
gheerde den v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen

v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen

¶ In d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen

¶ In selue jaer ware veel v'roen

v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen

¶ In d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen

¶ In d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen

¶ In d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen
v'roen v'roen v'roen v'roen v'roen

en in allen jaeren...
 in den jaeren...
¶ In den jaeren die hertoghe...
 in den jaeren die hertoghe...
¶ In den jaeren die hertoghe...
 in den jaeren die hertoghe...
¶ In den jaeren die hertoghe...
 in den jaeren die hertoghe...
¶ In den jaeren die hertoghe...
 in den jaeren die hertoghe...
¶ In den jaeren die hertoghe...
 in den jaeren die hertoghe...
¶ In den jaeren die hertoghe...
 in den jaeren die hertoghe...
¶ In den jaeren die hertoghe...
 in den jaeren die hertoghe...

outfinghe en in...
 te en p...
 bestemene...
 hertoghe en in...
 te waer dat...
 jacob hertoghe...
 vander g...
¶ In den jaeren...
 quam w...
 waert en in...
 van ouden...
 vander g...
 alreorden...
 van vrecht...
¶ In den jaeren...
 hertoghe...
 lant en alre...
 an hare...
 den hertoghe...
 van do...
 sester om...
 duisent...
¶ In den jaeren...
 hertoghe...
 w...
 die welle...
 vrouwe...
 vrou jacob...
 en soder...
 die heer...
 bursele...
 siche...

¶ In den jaere 1477 vanden
harthoghe van boergouche
ende quade wille van brabant
ende van flemme die vijftich dach in
maie 1477 daer was een ghemeyn
conclijue ghemeynt alle die gheue
op d'offen ende vele verhoghen
daer die seinghe vloe come ble
ue daer honden in theidhe te li
ue verhelede van righelant manie
¶ In quaden seluen jaere was veel
vuldere ghenent als die hede
vander veer in d'ant van vlaende
ende die heer prince met seuen
eghent en seinghe andere

¶ In den jaere 1478 vanden
harthoghe philip ende van vlae
den waert

¶ In den jaere 1479 vanden
dat vrou jacobele vele ghemeynt en
veel quere in hollant ende d'ant
ende van delph die dorpe rasf
ende die dillen bethemde en
hollant ende ghemeynt omlant
beiden ghedien

¶ In den jaere 1480 vanden
goenghe scoepen weder ter sluyt en
wat in hollant met eere menichte
van velle en die harthoghe philipe
ghericht alle die steden in d'ant
beiden en in vrieslant ende te delph

ende vele stede endrecht die
vulle velle met velle velle
vulle den prince met seuen
vulle velle die seuen velle
vulle velle velle en d'ant
vulle velle ende op s'ant velle
die velle ghemeynt

¶ In den jaere 1481 vanden
licke ghemeynt vanden hede
die velle velle alle ghemeynt
ende ghemeynt de andere hede

¶ In den jaere 1482 vanden
vanden seinghe hede ghemeynt
vulle dat die stede van seuen
velle quere ende die stede van
velle

¶ Daer om die harthoghe van
goenghe velle van seuenberge met
vulle velle velle ende ghemeynt
ende die seuen van seuenberge velle

¶ In den jaere 1483 vanden
seuenberge ghemeynt velle
hede liden op den harthoghe
vanden goenghe opeet velle
april in den jaere 1483

¶ In den jaere 1484 vanden
vanden seinghe dach die seuen
harthoghe van van velle velle
jacoben velle velle

¶ In den jaere 1485 vanden
vanden velle velle velle velle
vulle grote velle velle

...
 ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...

van herten ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...
¶ ...
 ...

van den herten en van den
pauzen die van die herten
pauzen die van den herten
pauzen die van den herten

Istetue raec so in que speerde
in den herten en in den herten
en van den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten

Ier dine veer een verloghe was
die luden naec van den herten
van den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten

Ier dine veer een verloghe was
die luden naec van den herten
van den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten

van den herten en van den
pauzen die van die herten
pauzen die van den herten
pauzen die van den herten

Ier dine veer een verloghe was
die luden naec van den herten
van den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten

Ier dine veer een verloghe was
die luden naec van den herten
van den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten

Ier dine veer een verloghe was
die luden naec van den herten
van den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten

Ier dine veer een verloghe was
die luden naec van den herten
van den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten
en in den herten en in den herten

gallen in alle en leefde...
 die selue... die har...
 die har... die har...

¶ Die vermenende die va cassete...
 die selue... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...

¶ Die prince seer gres...
 die selue... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...

veur en doen gaf me hem...
 meure weter

¶ Die selue gaer was...
 die selue... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...

¶ Die wet van gheerberghe...
 die selue... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...

¶ Die valua van gheerberghe...
 die selue... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...

¶ Die... en... in vliet...
 die selue... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...

¶ Die... van gheer...
 die selue... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...
 die har... die har...

die ... van alre ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

... op ...
... veel ...

¶ In die ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

¶ In die ...
 ...
 ...
 ...
 ...

... te ...
¶ ...

¶ ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

¶ ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

¶ ...
 ...
 ...
 ...

¶ I... hand... van...
 ... ghem...
 ... vande...
 ... p...
 ... d...
 ... d...
 ... d...
 ... d...
 ... d...
 ... d...
 ... d...

¶ I...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

¶ I...
 ...
 ...
 ...

¶ I...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

- ¶** ...
- ¶** ...
- ¶** ...
- ¶** ...
- ¶** ...
- ¶** ...

¶ ...
 ...
 ...
 ...
 ...

¶ ...
 ...
 ...
 ...
 ...

... van die ...

¶ ...

¶ ...

¶ ...

¶ ...

... van die ...

¶ ...

¶ ...

... van die ...

¶ ...

¶ ...

¶ ...

¶ ...

1436

...vande ghehelsche art **1. p**

1. van off

1. van off

1. van off

1. van off

1. van off

¶ In die jaere en dorpe woude
...vande groeten woude die
...ghehelsche ghevoest hadde

¶ In die jaere vande sloeghe in allen
...vande doene den dien boert en
...vande ghehelsche quame al te niet tot
...vande selske pelen met groeten
...vande vanden dellen

¶ In die jaere vande dughelschen
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande

¶ In die jaere vande vande vande
...vande die behalden hieer tied by
...vande dughelsche woude met haren
...vande vande die vande

¶ In die jaere vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande

¶ In die jaere vande die capitelen vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande

...vande sloeghe hieer vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande

¶ In die jaere vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande

¶ In die jaere vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande

¶ In die jaere vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande
...vande vande vande vande vande

¶ 1 In de eerste plaats...
 ¶ 1 In de tweede plaats...
 ¶ 1 In de derde plaats...
 ¶ 1 In de vierde plaats...
 ¶ 1 In de vijfde plaats...
 ¶ 1 In de zesde plaats...
 ¶ 1 In de zevende plaats...
 ¶ 1 In de achtste plaats...
 ¶ 1 In de negende plaats...
 ¶ 1 In de tiende plaats...

¶ 1 In de eerste plaats...
 ¶ 1 In de tweede plaats...
 ¶ 1 In de derde plaats...
 ¶ 1 In de vierde plaats...
 ¶ 1 In de vijfde plaats...
 ¶ 1 In de zesde plaats...
 ¶ 1 In de zevende plaats...
 ¶ 1 In de achtste plaats...
 ¶ 1 In de negende plaats...
 ¶ 1 In de tiende plaats...
 ¶ 1 In de elfde plaats...
 ¶ 1 In de twaalfde plaats...
 ¶ 1 In de dertiende plaats...
 ¶ 1 In de veertiende plaats...
 ¶ 1 In de vijftiende plaats...
 ¶ 1 In de zestiende plaats...
 ¶ 1 In de zeventiende plaats...
 ¶ 1 In de achttiende plaats...
 ¶ 1 In de negentiende plaats...
 ¶ 1 In de twintigste plaats...

Salva meum
Legem posse
Die mensur

alle in denen...
 dat den...
 die...
 die...
 die...
 die...
 die...

¶ In die hangen liet sy swaer
 alle ten... en sin...
 onthoud... en in...
 want... en in...
 dat... die...
 wat... te...
 die...
 die...
 die...

¶ In die... vander...
 die...
 die...
 die...

¶ In die...
 die...
 die...
 die...
 die...

het en...
 die...
 die...

¶ In die...
 die...
 die...

- Duynen
- Deftland
- Deftland
- Deftland
- Deftland
- Deftland
- Deftland
- Deftland
- Deftland
- Deftland

¶ In die...
 die...
 die...

...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...

...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...
¶ 1 ...

die van Brugge en vande pueren.
In en open dem dach op sinte marion
was in omme die ware die vanden
die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike

¶ In den wedich van sinte marion
in den dach die dwelle was die
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike

¶ In den dach die dwelle was die
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike

¶ In den dach die dwelle was die
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike

voet enlyt veer prouincie van yghelike
en van d'vande

¶ In den dach die dwelle was die
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike

¶ In den dach die dwelle was die
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike

¶ In den dach die dwelle was die
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike

¶ In den dach die dwelle was die
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike
die ware die gheschiede van yghelike

[Faint, mostly illegible text]

† *[Red initial]* *[Faint text]*
[Faint text]
[Faint text]
[Faint text]

~~*[Faint text]*~~

[Faint text]

Msc. Dresd.

M 33^a.

